

У К Р А І Н А
О Д Е С Ь К А О Б Л А С Н А Р А Д А
П Р О Є К Т Р І Ш Е Н Н Я

Про затвердження Програми соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області на 2024 рік

Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статті 18 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», розглянувши внесений Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією проект Програми соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області на 2024 рік, обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Програму соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області на 2024 рік, що додається.
2. Одеській обласній державній (військовій) адміністрації забезпечити виконання завдань і пріоритетних напрямів розвитку області.
3. Постійним комісіям обласної ради розглядати на своїх засіданнях питання про хід виконання Програми та за результатами розгляду вносити відповідні пропозиції.
4. Контроль за виконанням рішення покласти на постійні комісії обласної ради.

*Проект рішення підготовлено
Департаментом економічної політики та
стратегічного планування Одеської обласної
державної адміністрації та внесено на розгляд
головою (начальником) Одеської обласної
державної (військової) адміністрації*

Додаток
до рішення обласної ради
від _____
№ _____

Підготовлено
Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією

ПРОГРАМА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2024 РІК

Зміст Програми соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області на 2024 рік

ВСТУП	4
1. АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБЛАСТІ	5
ЦІЛІ ТА ПРІОРИТЕТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	44
2. ПОДАТКОВО-БЮДЖЕТНА ДІЯЛЬНІСТЬ	44
3. РОЗВИТОК РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	44
3.1. Промисловість	44
3.2. Розвиток підприємництва	45
3.3. Агропромисловий комплекс	46
3.4. Транспортна інфраструктура та морегосподарський комплекс	48
3.5. Дорожньо-транспортне господарство	49
3.6. Будівництво та житлова політика	50
4. РИНКОВІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ТА ЇХ СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ.....	51
4.1. Реформування відносин власності	51
4.2. Управління об'єктами комунальної власності	51
4.3. Цифрова трансформація та надання адміністративних послуг.....	52
5. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА	53
6. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	54
7. ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ	54
8. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СФЕРА	56
8.1. Демографічна ситуація, розвиток ринку праці та створення робочих місць	56
8.2. Грошові доходи населення, заробітна плата, легалізація заробітної плати та погашення заборгованості з її виплати	57
8.3. Соціальне забезпечення.....	57
8.4. Житлово-комунальне-господарство	58
9. ГУМАНІТАРНА СФЕРА.....	59
9.1. Освіта.....	59
9.2. Підтримка сім'ї, дітей та молоді.....	61
9.3. Охорона здоров'я	62
9.4. Культура.....	63
9.5. Фізична культура і спорт	64
9.6. Туристично-рекреаційна галузь.....	64
9.7. Розвиток громадянського суспільства	64
10. ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ.....	66
11. Основні показники соціально-економічного розвитку Одеської області на 2024 рік.....	68
12. Регіональні програми, реалізація яких здійснюватиметься у 2024 році	69
13. Основні напрями розвитку та пріоритетні проєкти на 2024-2025 роки.....	72

ВСТУП

Програма соціально-економічного та культурного розвитку області на 2024 рік розроблена Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією у взаємодії з територіальними органами центральних органів виконавчої влади на виконання Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», постанов Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку та складання проекту державного бюджету», від 31.05.2021 № 586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки» та відповідно до пріоритетів, визначених у стратегічних документах Уряду та основних напрямів розвитку, визначених у Національній економічній стратегії на період до 2030 року, Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року.

Програма відповідає стратегічним та операційним цілям, напрямам Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695, Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки (рішення обласної ради від 03.03.2020 № 1228-VII (зі змінами).

Незважаючи на те, що бойові дії в Україні тривають, уже активно відбувається і процес відбудови країни. На даний час в Одеській області спостерігається значна кількість руйнувань інфраструктурних та житлових об'єктів, баз відпочинку, закладів освіти та охорони здоров'я, об'єктів промисловості та культурної спадщини. Тому вже сьогодні необхідно вживати заходів щодо відновлення та розвитку Одеського регіону.

Головною метою Програми є створення для мешканців регіону безпечних умов для життя, відновлення зруйнованої та пошкодженої виробничої, соціальної, інфраструктури та екосистем, подальший розвиток системи надання якісних та доступних освітніх, медичних, соціальних послуг, у тому числі внутрішньо переміщеним особам, сприяння соціальній адаптації захисників та захисниць України, що повертаються з війни, подальшої модернізації об'єктів житлово-комунального господарства та соціальної сфери, розбудови економіки за рахунок підтримки бізнесу та стимулювання інвестиційної діяльності.

Фінансування пріоритетних напрямів, у тому числі через місцеві цільові програми, здійснюватиметься з урахуванням необхідності проведення першочергових робіт з відновлення зруйнованої та пошкодженої інфраструктури, реальних можливостей відповідних місцевих бюджетів, а також виділених фінансових ресурсів державного бюджету, приватних інвестицій, кредитних ресурсів та технічної допомоги міжнародних організацій та інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

У Програмі наведено аналіз та тенденції економічного і соціального розвитку області за 2023 рік, визначені актуальні питання та основні завдання економічного і соціального розвитку області на 2024 рік.

Війна змінила традиційні форми та підходи до процесу аналізу та прогнозування економічного і соціального розвитку. Відповідно до закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», у період дії воєнного стану або стану війни органи державної статистики призупинили оприлюднення більшості статистичної інформації, тому аналіз соціально-економічного становища здійснено на основі наявних оперативних даних.

1. АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБЛАСТІ

З початку збройної агресії російської федерації діяльність регіональної влади зосереджена на всебічній підтримці наших військових, постраждалих регіонів країни, тимчасово переміщених осіб, нарощуванні економічних можливостей і беззаперечно – на захисті населення та створення сприятливих умов для його життєдіяльності.

Ракетні обстріли ворога забирають життя людей, руйнують інфраструктуру міст та сіл. У період з 24 лютого 2022 року по теперішній час зафіксовано 289 повідомлень про вибухи та обстріли на території Одеської області, внаслідок яких загинуло 106 осіб, з них 3 дитини, постраждало 343 особи, з них 25 дітей. Саме тому значна увага приділяється поліпшенню діяльності у сфері цивільного захисту, зокрема, підвищенню рівня безпеки населення під час ракетних обстрілів, а також від наслідків виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Водночас, на території Одеської області здійснюються заходи щодо забезпечення цілодобового та безперешкодного доступу до наявного фонду захисних споруд цивільного захисту.

На теперішній час фонд захисних споруд цивільного захисту Одеської області складає 2438 укриттів (в тому числі 321 сховище та 602 протирадіаційних укриттів), з них: придатні до використання за призначенням – 1997 об'єктів, загальною місткістю 755,1 тис. осіб. Протягом IV кварталу 2023 року фонд захисних споруд цивільного захисту збільшено на 259 об'єктів. Робота у даному напрямку триває.

Відбудова нашої країни після повномасштабної війни – це складний і тривалий процес, який розпочато вже сьогодні. Економіка Одеського регіону в умовах війни намагається вистояти та адаптуватися до роботи. На початку 2023 року промислові підприємства Одещини продовжували працювати в умовах складної логістики сировини та реалізації продукції, а також обмеження електропостачання внаслідок ракетних ударів російської федерації, що суттєво вплинуло на обсяги виробництва.

Забезпечення стабільного функціонування економіки шляхом сприяння ефективній роботі промислових та сільськогосподарських підприємств регіону, забезпечення ефективного використання суб'єктами малого та середнього бізнесу можливостей державної підтримки, полегшення їх доступу до фінансових ресурсів, стимулювання інвестиційної діяльності є пріоритетним у розвитку регіону.

В області здійснюють діяльність близько 99,4 тис. суб'єктів малого та середнього підприємництва. Найбільше суб'єктів малого та середнього підприємництва здійснюють діяльність у сфері оптової та роздрібної торгівлі, інформації та телекомунікацій, операцій з нерухомим майном, сільського господарства, професійної, наукової та технічної діяльності, транспорту, промисловості, готельно-ресторанного господарства, адміністративного, допоміжного обслуговування, будівництва.

За підтримки партнерів частково вдалось повернути стабільність світовому ринку продовольства та забезпечити захист західній частині Чорного моря, який зараз дає змогу працювати морським експортним коридорам. Нової ваги зараз набуває і Дунайський регіон - теж критичний для глобальної безпеки.

Ключове значення має забезпечення безперебійного проїзду по дорогам загального користування державного значення. З цією метою Службою відновлення та розвитку інфраструктури у Одеській області забезпечується виконання комплексу дорожніх робіт.

До роботи в осінньо-зимовий період підготовлено 1315 котелень, 1908 кілометрів теплових мереж, 248 об'єктів водопостачання, 8867 багатоквартирних житлових будинків, 489 дитячих садочків, 623 навчальних закладів, 399 закладів охорони здоров'я. Заготовлено майже 50 тисяч тонн посипкового матеріалу, 321 одиниця спеціалізованої техніки готова до роботи. Об'єкти централізованого водопостачання забезпечені генераторами на 86%, котельні централізованого теплопостачання – на 97%. Щодо забезпечення генераторами: школи – 90%; садочки – 75%; лікарні (стаціонари, пологові) – 99%. Військова агресія РФ завдає непоправної шкоди соціальній безпеці, тому особливу увагу з боку органів державної влади заслуговує питання надання підтримки соціально вразливим верствам населення. За період з 24.02.2022 по 31.12.2023 на облік як внутрішньо переміщені особи в органах соціального захисту населення та у ТГ стали 226696 осіб, з них 57622 дитини та 8096 осіб з інвалідністю. Окремо проводиться робота по верифікації звернень ВПО через електронний портал «Дія». В Одеській області загальна кількість місць для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб становить 23 269 місць. Актуальним залишається надання допомоги по безробіттю та працевлаштування внутрішньо переміщених осіб.

Важливою складовою в умовах війни є забезпечення освітнього процесу. Введення воєнного стану на території України зумовило зміну пріоритетних напрямів розвитку освітньої галузі. Від початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну в Одеській області пошкоджено будівлі 89 закладів освіти, наразі повністю відновлено будівлі 66 закладів освіти, 3 об'єкти закладів освіти включено до програми ПРООН з відновлення. Ключовим у роботі закладів освіти визначено питання створення безпечного освітнього середовища, організації функціонування захисних споруди цивільного захисту, укриттів необхідної потужності, рекомендованих до використання у якості укриття учасників освітнього процесу, відповідними обласними службами. До освітнього процесу в закладах освіти різних типів та форм власності області долучилося близько 12379 здобувачів освіти з числа внутрішньо переміщених осіб, їх кількість постійно збільшується.

З метою забезпечення взаємодії, співпраці та налагодження ефективної комунікації між обласною державною адміністрацією, органами державної влади, органами місцевого самоврядування та Офісом Президента України, підприємствами, установами та організаціями, представниками інститутів громадянського суспільства при облдержадміністрації утворили Регіональний Офіс Конгресу місцевих та регіональних влад при Президенті України, як консультативно-дорадчий орган. Ключовим завданням Офісу є взаємодія для покращення інвестиційної привабливості й конкурентоспроможності регіону. 20 вересня 2023 року на території Ізмайльського району відбулося розширене засідання Президії Конгресу місцевих та регіональних влад при Президенті України під головуванням заступника керівника Офісу Президента України Олексія Кулеби. Метою цього заходу стало обговорення та формування спільної візії щодо шляхів вирішення нагальних проблем представниками місцевих і регіональних влад.

З метою здійснення контролю за належним використанням коштів, що виділяються з обласного та місцевих бюджетів, а також Фонду ліквідації наслідків збройної агресії, в рамках урядової антикорупційної ініціативи та для регулярного публічного висвітлення інформації щодо здійснення державних закупівель із

звітуванням про локацію об'єктів та стадії реалізації проєктів створена робоча група з питань прозорості і підзвітності.

Попри всі загрози, створені країною агресором, для всіх ТГ громад області першочерговим залишається зміцнення економічного потенціалу, забезпечення життєдіяльності громади та допомога Збройним силам України.

Фінанси

За 2023 рік до зведеного бюджету області надійшло 87 244,0 млн грн, виконання плану 105,9% (+4 896,2 млн грн), темп росту до 2022 року склав 118,9 % або зростання на 13 893,9 млн грн, у тому числі:

✓ до державного бюджету надійшло 58 185,2 млн грн, виконання плану 106,7% (+3 645,5 млн грн), темп росту 122,8% або зростання на 10 815,4 млн грн;

✓ до місцевих бюджетів надійшло 29 058,7 млн грн, виконання плану 104,5 %, (+ 1 250,6 млн грн), темп росту 111,8% або зростання на 3 078,5 млн грн, у т.ч:

– загальний фонд – 27 607,0 млн грн, виконання 102,1% (+565,1 млн грн);

– спеціальний фонд – 1 451,7 млн грн, виконання 189,5% або (+685,5 млн грн).

Одними з основних бюджетоутворюючих податків місцевих бюджетів є податок на доходи фізичних осіб, який складає 61,7% місцевих бюджетів, та плата за землю – 12,1%, які за 2023 рік склали:

– ПДФО – 17 032,6 млн грн, виконання плану 99,2% (- 138,5 млн грн), темп росту 103,6% або зростання на 596,8 млн грн;

– плата за землю – 3 334,8 млн грн, виконання плану 104,8%, (+151,9 млн грн), темп росту 117,6% або зростання на 500,3 млн грн.

За 2023 рік із 99 місцевих бюджетів виконання планових показників забезпечено по 90 бюджетам (90,9% загальної кількості) з обсягом перевиконання 1 456,7 млн грн, не виконано 9 бюджетів (9,1% загальної кількості) на суму 206,1 млн грн.

До обласного бюджету за 2023 рік (без трансфертів) надійшло 4 144,9 млн грн, виконання плану 104,0 % (+160,7 млн грн). До 2022 року забезпечено зростання на 347,2 млн грн з темпом росту 109,1%.

До 7 районних бюджетів за 2023 рік (без трансфертів) надійшло 27,8 млн грн, виконання плану 4 282,9% (+27,2 млн грн). До 2022 року зростання надходжень на 5,8 млн грн з темпом росту 126,2%.

До бюджетів територіальних громад за 2023 рік (без трансфертів) надійшло 24 885,9 млн грн, виконання плану 104,5% (+1 062,7 млн грн). До 2022 року зростання надходжень на 2 725,5 млн грн з темпом росту 112,3%.

Видатки місцевих бюджетів по області за 2023 рік складають 37 592,1 млн грн (річний план – 44 177,4 млн грн, виконання 85,1%).

На захищені статті видатків направлено 17 719,2 млн грн або 93,3%, у тому числі: на заробітну плату – 14 846,0 млн грн, енергоносії – 1 307,4 млн грн, медикаменти та харчування – 586,5 млн грн, соціальне забезпечення – 979,4 млн грн. Захищені видатки виплачені в повному обсязі, заборгованість відсутня.

Обсяг капітальних видатків за 2023 рік – 8 696,7 млн грн.

Довідково: за 2022 рік – 2,1 млрд грн, 2021 рік – 8,1 млрд грн, 2020 рік – 6,7 млрд грн.

Із передбачених на 2023 рік субвенцій з державного бюджету на суму 10 918,9 млн грн надійшло фінансування в обсязі 10 274,3 млн грн або 94,1% річного обсягу. Додаткова дотація на фінансування переданих видатків на утримання закладів освіти та охорони здоров'я надійшла в обсязі 176,3 млн грн (100% річного обсягу).

Промисловість

Протягом 2016-2021 років область за показником індексу промислової продукції займала лідерські позиції та посідала місця у першій п'ятірці серед регіонів країни. Спостерігалось постійне зростання обсягу реалізованої промислової продукції – у 2021 році він становив 94 699,0 млн грн (порівняно з 2020 роком – 134,4%). Найбільше реалізовано продукції підприємствами харчової промисловості (28,8% до загального обсягу), з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (27,6%), з виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (19,7%), машинобудування (7,1%), металургії (6,5%).

Незважаючи на війну, процеси відновлення економіки, які розпочались через декілька місяців після початку війни, успішно тривають. Так, якщо на початку війни та, навіть, у середині минулого року підприємствам було складно робити будь-які прогнози у стабільності та подальшого функціонування через втрачені ланцюжки поставок товарів та складових для їх виготовлення, то на тепер ми відслідковуємо позитивні тенденції щодо ефективної його діяльності.

Про це, зокрема, свідчать оперативні наявні дані щодо виробництва промислової продукції – у першому півріччі 2022 року промисловість області працювала на 55-60% довоєнних показників, то у 2023 році це вже 70-80%. Гарні результати відслідковуються на переробних підприємствах, особливо з виробництва харчових продуктів, виробів з деревини, готових металевих виробів та легкої промисловості.

Нарощено обсяги виробництва з виготовлення соків та сумішей соків фруктових та овочевих, томатної пасти, олії, вина, деяких ковбасних та макаронних виробів, овочів та фруктів консервованих, молочних продуктів, йогуртів.

Знизились обсяги з виробництва яловичини, свинини, соку яблучного, борошна, сумішей та тіста, солодкого печива.

Одним із перспективних напрямків є розвиток переробної промисловості. Потрібно створювати продукцію з доданою вартістю. Це стосується у першу чергу підприємств з виробництва продовольчих товарів.

Також пріоритетом є розвиток овочівництва та садівництва для створення та ефективного функціонування переробних плодово-овочевих підприємств. Для цього в регіоні є родючі землі, однак необхідно реконструювати та модернізувати меліоративні зрошувальні системи.

Перемогти у війні буде важко без функціонування бізнесу, який дозволяє українцям забезпечувати себе та підтримувати Збройні сили. При надходженні звернень від приватних та державних підприємств щодо проблемних питань функціонування обласною державною (військовою) адміністрацією надається всебічне сприяння в їх вирішенні незалежно від форм власності. Також відстежуються показники промислового виробництва та в межах компетенції вживаються заходи щодо забезпечення функціонування промислових підприємств регіону в умовах воєнного стану.

Розвиток підприємництва та регуляторна політика

На 01 січня 2024 року в області здійснювали діяльність (сплачували податки) 99,4 тис. суб'єктів малого та середнього підприємництва:

- фізичних осіб-підприємців – 77,9 тис. (77,9 %);
- малих підприємств – 21,5 тис. (21,5 %);
- середніх підприємств – 584 (0,6 %).

Найбільше суб'єктів малого та середнього підприємництва здійснюють діяльність у сфері оптової та роздрібною торгівлі (42,8%), інформації та

телекомунікацій (10,3%), операцій з нерухомим майном (5,9%), сільського господарства (5,6%), професійної, наукової та технічної діяльності (5,1%), транспорту (5,0%), промисловості (4,5%), готельно-ресторанного господарства (3,7%), адміністративного, допоміжного обслуговування (2,7%), будівництва (2,7%).

Абсолютний приріст новостворених юридичних осіб склав + 1 407 од., фізичних осіб-підприємців – + 5 704 од.

За січень-грудень 2023 року від суб'єктів малого та середнього підприємництва у вигляді податків та обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів надійшло 18 176,5 млн грн (+25,3% до відповідного періоду попереднього року), що становить 29,4% загальної суми податкових надходжень (без урахування митних платежів) до:

– державного бюджету – 9 741,8 млн грн (+26,3% до відповідного періоду попереднього року);

– місцевого бюджету – 8 434,7 млн грн (+24,1% до відповідного періоду попереднього року та складає 30,4% загальної суми надходжень до місцевого бюджету).

Доступні кредити. Відповідно до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 28, урядом реалізуються державні програми «Доступні кредити 5-7-9 %» (далі – Програма 5-7-9), «Доступна іпотека 7 %» та «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9 %».

За програмою «Доступні кредити 5-7-9%» держава компенсує суб'єктам підприємництва частину кредитного навантаження. Що більше робочих місць ви створюєте, то більшу компенсацію % за кредитом отримуєте.

Кредити надаються на фінансування інвестиційних проєктів та поповнення обігових коштів.

На сьогодні продовжується активне впровадження цієї програми, завдяки чому бізнес регіону продовжує працювати та розвиватися. З початку дії програми (на 05.01.2024) кількість укладених кредитних договорів склала понад 4,97 тис. шт., на суму 19,0 млрд грн. Частка у загальному портфелі становить 7,0% – 4 місце серед регіонів країни.

Обласна державна (військова) адміністрація зі свого боку долучається до фінансової підтримки бізнесу. Так, для подальшого розвитку підприємницької та інвестиційної діяльності в регіоні, забезпечення підтримки малих та середніх підприємств розпорядженням голови (начальника) обласної державної (військової) адміністрації від 08.11.2023 № 934/А-2023 продовжено до 2024 року дію Програми розвитку конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва в Одеській області.

У першу чергу відновлено реалізацію механізму полегшення отримання суб'єктами малого та середнього підприємництва кредитних коштів, а саме – компенсації частки відсотків за кредитами на розвиток, модернізацію або розроблення нових видів товарів і послуг.

Компенсуватимуться відсоткові ставки за кредитами на: придбання устаткування, обладнання, інших основних засобів виробничого призначення; модернізацію технологічного процесу виробництва з метою зниження його собівартості; впровадження технологій енергоефективності у виробничий процес; розроблення нових видів продукції (товарів).

Пріоритетними напрямками підтримки малого та середнього підприємництва області визначено розвиток наступних видів діяльності: переробна промисловість; постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (проєкти, які

передбачають впровадження енергозберігаючих технологій); транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність.

19 вересня 2023 року відбулось перше засідання комісії з проведення конкурсного відбору суб'єктів малого і середнього підприємництва на отримання компенсації частини відсоткової ставки по кредитах, отриманих на розвиток бізнесу в рамках реалізації заходів Програми розвитку конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва в Одеській області на 2021-2024 роки.

За результатами визначено переможцями 3 представників малого/середнього бізнесу, загальна сума кредитів, які вони планують залучити, складає 18 мільйонів гривень, які спрямують на придбання обладнання для виробництва хлібобулочних виробів, розробку транспортної інноваційної газифікаційної установки малої продуктивності, розвиток виробництва текстильних виробів для дому, закупівлю швейного обладнання для розширення виробничих потужностей.

Також, актуалізовано заходи підтримки розвитку бізнесу, передбачені Програмою, зокрема:

– з метою покращення інвестиційного клімату області, пошуку нових ринків збуту для підприємств та популяризації українського продукту з доданою вартістю на іноземних ринках планується часткове відшкодування витрат за участь у закордонних виставкових заходах;

– для збільшення можливостей суб'єктам господарювання, які зазнали руйнувань та пошкоджень внаслідок збройної агресії РФ, на отримання компенсації/відшкодування за збитки та шкоду, частково відшкодуватимуться витрати підприємств на проведення незалежної оцінки збитків або судової експертизи (експертних досліджень) щодо оцінки шкоди та збитків;

Надаватиметься відшкодування суб'єктам мікро, малого та середнього підприємництва у розмірі:

- не більше 100 тис грн. на участь в закордонних виставкових заходах;

- не більше 30 тис грн. на проведення незалежної оцінки збитків або судової експертизи (експертних досліджень).

Частка власних витрат суб'єктів господарювання на отримання відшкодування повинна становити не менше 50% суми від загальних витрат.

Кожен суб'єкт господарювання впродовж періоду дії Програми може отримати одне відшкодування частини вартості робіт і послуг, які він оплатив будь-якій юридичній особі чи фізичній особі-підприємцю, кваліфікаційному центру.

Крім того, у зв'язку з широкомасштабною військовою агресією російської федерації військові частини Збройних Сил України, інші військові формування захищають незалежність України, тому на сьогодні є актуальною підтримка військовослужбовців Збройних Сил України за контрактом, працівникам Державної служби України з надзвичайних ситуацій та правоохоронних органів тощо, зокрема шляхом забезпечення поліпшення житлових умов. Планується компенсація відсоткової ставки військовослужбовцям ЗСУ – учасникам державної програми доступного іпотечного кредитування «ЄОселя». Програма затверджена розпорядженням голови (начальника) обласної державної (військової) адміністрації від 09.10.2023 №814/А-2023.

У рамках виконання заходів Програми здійснюється компенсація частини процентної ставки у розмірі 3 % (трьох процентів) річних за іпотечними кредитами, отриманими на умовах державної програми «ЄОселя».

Учасниками Програми в Одеській області є три банківські установи: АТ «Державний Ощадний Банк України», АТ КБ «Приватбанк» та ПАТ АБ «Укргазбанк». На сьогодні ОДА підписано договір про співробітництво з АТ «Державний Ощадний Банк України».

У 2023 році на реалізацію заходів Програми передбачались бюджетні асигнування у розмірі 250 тис грн, фактично компенсовано за листопад 2023 року за 36 кредитами – 116 тис грн (46,4%).

Агропромисловий комплекс

За даними Головного управління статистики в Одеській області на 1 грудня 2023 року в усіх категоріях господарств зібрано: *зернових* – 4101,8 тис. тонн, що більше рівня 2022 року на 1055,9 тис. тонн (3045,9 тис. тонн) або на 134,7%. Урожайність зернових склала 34,8 ц/га і перевищила минулорічну на 8,5 ц/га (26,3 ц/га) або на 132,3%; *соняшнику* – 667,5 тис. тонн, що більше, ніж у 2022 році на 70,4 тис. тонн (597,1 тис. тонн) або на 111,8%. Урожайність соняшнику становила 18,3 ц/га і перевищила минулорічну на 3,9 ц/га (14,4 ц/га) або на 127,1%; *овочів* – 265,4 тис. тонн, що більше, ніж рік назад на 81,5 тис. тонн (183,9 тис. тонн) або на 144,3%. Урожайність овочевих культур склала 194,5 ц/га, що більше на 43,9 ц/га (150,6 ц/га) або на 129,2%; *плодів та ягід* – 94,0 тис. тонн, що більше на 5,5 тис. тонн (88,5 тис. тонн) або на 106,2%.

Через тривалу посуху формування врожаю пізніх сільськогосподарських культур відбувалося при несприятливих погодних умовах, що негативно позначилося на кінцевих результатах.

Соняшник зібрано з площі 286,1 тис. га, що становить 78,9 % від прогнозу. Намолочено 474,3 тис. тонн насіння соняшнику при врожайності 16,6 ц/га. Кукурудза на зерно зібрана на площі 50,2 тис. га (38,5 % від прогнозу). Намолочено 168,7 тис. тонн зерна кукурудзи при врожайності 33,6 ц/га. Соя зібрана з площі 2,7 тис. га (62,8 % від прогнозу). Намолочено 3,9 тис. тонн зерна при врожайності 14,6 ц/га.

Завершено збирання картоплі на площі 21,9 тис. га. Валовий збір картоплі склав 273,5 тис. тонн, урожайність 125,0 ц/га.

Основні показники тваринництва (попередні дані)

	Січень-грудень 2022 р.	Січень- грудень 2023 р.	Відхилення 2023 р. до 2022 р., %	Січень- грудень 2022 р.	Січень- грудень 2023 р.	Відхилення 2023р. до 2022 р., %
Виробництво:	Усі категорії господарств			У т.ч. с/г підприємства		
М'ясо худоби та птиці (тис. т)	45,5	47,1	+3,5	11,6	12,8	+10,3
Молоко (тис. т)	286,8	285,5	-0,5	21,5	24,0	+11,6
Яець (млн шт.)	118,2	100,2	-15,2	0	0	0
Чисельність худоби та птиці:						
Великої рогатої худоби (тис. голів)	133,2	126,6	-5,0	14,9	13,4	-10,1
у т.ч. корів	82,8	81,1	-2,1	6,5	5,9	-9,2
Свиней (тис. голів)	134,7	138,9	+3,1	75,4	76,2	+1,1
Овець та кіз (тис. голів)	256,9	248,8	-3,2	24,7	22,4	-9,3
Птиці (тис. голів)	1745,0	1794,5	+2,8	0	0	0

Транспортна інфраструктура та морегосподарський комплекс

Ракетні атаки по транспортно-логістичній інфраструктурі, блокування росією морських портів України – все це не тільки призупинило експорт вітчизняних товарів, а й призвело до різкого зростання цін на пшеницю, кукурудзу та соняшникову олію на світових ринках. Тому виникла необхідність переорієнтувати постачання основних товарів вітчизняного експорту на альтернативні маршрути з використанням усіх видів транспорту, зокрема водного, залізничного та автомобільного. Залізниця і автотранспорт стали надійною альтернативою морським постачанням, а можливість повноцінної роботи лише трьох українських морських портів: Рені, Ізмаїл, Усть-Дунайськ (порт пункту Кілія), набула пріоритетного значення.

За підсумками січня - грудня 2023 року портовими операторами в морських портах Одеської області оброблено 61,9 млн тонн вантажів, що на 20,9 % більше показника аналогічного періоду минулого року.

Вантажопереробка експортних вантажів в морських портах області склала 56,3 млн тонн (128,3 %), у тому числі експорт зернових і олії – 49 млн тонн (141,5 %), імпортних – 5,3 млн тонн (98,0 %). Перевалка транзитних вантажів склала 100,2 тис. тонн (5,5 %). Каботаж – 282,4 тис. тонн (167,9 %).

Загальні обсяги переробки вантажів стивідорними компаніями в морських портах Одеської області за січень-грудень 2023 року

Період	січень-грудень		
	2022 рік, тис. тонн	2023 рік, тис. тонн	% виконання
Порти Одеської області, всього	51 237,81	61 935,31	120,9
Експорт	43 868,88	56 267,88	128,3
<i>у т.ч. зернові, олія</i>	<i>34 611,47</i>	<i>48 969,72</i>	<i>141,5</i>
Імпорт	5 391,68	5 284,87	98,0
Транзит	1 809,09	100,20	5,5
Внутрішнє сполучення	168,16	282,36	167,9
Морський порт «Південний»	15 280,12	10 082,33	66,0
Експорт	13 079,96	10 027,18	76,7
<i>у т.ч. зернові, олія</i>	<i>8 216,09</i>	<i>7 067,26</i>	<i>86,0</i>
Імпорт	1 533,82	55,15	3,6
Транзит	658,81	0,00	
Внутрішнє сполучення	7,53	0,00	
Морський порт Чорноморськ	11 761,68	11 418,49	97,1
Експорт	10 553,59	11 318,89	107,3
<i>у т.ч. зернові, олія</i>	<i>10 090,63</i>	<i>11 318,82</i>	<i>112,2</i>
Імпорт	1 073,95	99,60	9,3
Транзит	134,14	0,00	
Одеський морський порт	7 690,85	8 413,31	109,4
Експорт	6 734,52	8 356,40	124,1
<i>у т.ч. зернові, олія</i>	<i>5 627,95</i>	<i>7 987,18</i>	<i>141,9</i>
Імпорт	838,90	56,91	6,8
Транзит	95,43	0,00	
Внутрішнє сполучення	22,00	0,00	

Беручи до уваги блокування портів України було забезпечено стабільну роботу логістичних маршрутів відправлення вантажів, у тому числі зернових, через порти Дунаю, переробка вантажів через дунайські порти – Рені, Ізмаїл, Кілія збільшена майже вдвічі (32 млн тонн вантажів за 12 місяців 2023 року проти 16,5 млн тонн за аналогічний період 2022 року), у тому числі майже вдвічі

збільшився й експорт (26,6 млн тонн проти 13,5 млн тонн). За 2023 рік портами Дунаю перевалено 22,6 млн тонн зернових та олії на експорт.

З метою забезпечення стабільної зовнішньоторговельної діяльності Міністерством інфраструктури України зосереджено увагу на підвищенні ефективності роботи Дунайського морського кластеру. Порти, які розташовано в Дунайському регіоні, працюють у штатному режимі, нарощують вантажну базу, збільшують обробку суден біля причалів.

Переробка вантажів в дунайських морських портах за 12 місяців 2023 року

Період	2022 рік, тис. тонн	2023 рік, тис. тонн	2023 р. до 2022 р.,%
Дунайські порти Одеської області, всього	16 505,16	32 021,18	194,0
Експорт	13 500,81	26 565,41	196,8
у т.ч. зернові, олія	10 676,80	22 596,46	у 2,1 р.
Імпорт	1 945,01	5 073,21	у 2,6 р.
Транзит	920,71	100,20	10,9
Внутрішнє сполучення	138,63	282,36	у 2 р.
Ізмаїльський морський порт	8 893,11	20 262,74	у 2,3 р.
Експорт	7 421,49	16 643,05	у 2,3 р.
у т.ч. зернові, олія	4 712,14	13 335,12	у 2,8 р.
Імпорт	1 269,80	3 460,75	у 2,7 р.
Транзит	130,72	0,46	0,4
Внутрішнє сполучення	71,10	158,48	у 2,2 р.
Ренійський морський порт	6 826,30	10 070,88	147,5
Експорт	5 427,27	8 548,17	157,5
у т.ч. зернові, олія	5 312,61	7 887,15	148,5
Імпорт	604,91	1 380,73	у 2,3 р.
Транзит	789,99	99,74	12,6
Внутрішнє сполучення	4,13	42,24	у 10,2 р.
Порт «Усть-Дунайськ» (Кілія)	785,75	1 687,56	у 2,1 р.
Експорт	652,05	1 374,19	у 2,1 р.
у т.ч. зернові	652,05	1 374,19	у 2,1 р.
Імпорт	70,30	231,73	у 3,3 р.
Внутрішнє сполучення	63,40	81,64	128,8

22 липня 2022 року представники України, Туреччини та ООН підписали у Стамбулі Ініціативу щодо безпечного транспортування зерна та продуктів харчування з українських портів, яка розблокувала українські морські порти «Одеса», «Чорноморськ» і «Південний» для експорту зерна та добрив. У рамках реалізації домовленостей із українських портів вийшло понад 1000 суден з 32,9 млн т. агропродукції. У липні 2023 року з ініціативи росії Зернова угода припинила своє існування. Останнє судно з українським продовольством вийшло з Одеси 16 липня 2023 року.

Згідно із наказом навігаційного доручення ВМС ЗСУ №6 від 08.08.2023 були оголошені нові тимчасові маршрути руху цивільних суден до/з чорноморських морських портів України. Вказані маршрути в першу чергу використовуються для можливості виходу цивільних суден, що перебувають в українських портах «Одеса», «Чорноморськ» і «Південний» ще з початку повномасштабного вторгнення росії. 5 суден, які знаходилися в портах від початку вторгнення, першими скористалися тимчасовими коридорами.

За підсумками 2023 року 400 суден скористалися українським коридором для експорту 12,8 млн тонн вантажів. Негативна динаміка вантажоперевадки в морських

портах «Великої Одеси» поступово і щомісячно зменшується завдяки роботі нових тимчасових маршрутів.

У червні 2023 року розпочато виконання пасажирських перевезень через Дністровський лиман між смт Овідіополь та м. Білгород-Дністровський. За сезон 2023 перевезено понад 11 тисяч пасажирів.

В умовах тимчасової неможливості переміщення товарів морським сполученням внаслідок блокування морських портів та мінування акваторії Чорного моря російською федерацією, очевидним стає зростання потенціалу залізничного та автомобільного транспорту в логістиці експорту продовольчих товарів та сільськогосподарської продукції.

Вантажовідправники та перевізники вимушені змінювати логістику експортних перевезень, спрямовуючи вантажі на західні прикордонні переходи, які не розраховані під перевалку великих обсягів зерна та руди. Загальна пропускна спроможність наприклад, «зернових» маршрутів становить близько мільйона тонн на місяць, а у мирний час через порти вивозилося приблизно 4-5 млн тонн на місяць.

З метою розширення пропускної спроможності інфраструктури у сполученні Україна – ЄС та забезпечення безперервності перевізного процесу в період активних військових дій, 22.08.2022 відновлено залізничне сполучення з Республікою Молдова, а саме відкрито оновлену залізничну ділянку Березине (Україна) – Басарабяска (Молдова) протяжністю 20,9 км (яка не працювала понад 20 років). 25 березня 2023 року відкрито прикордонний перехід між країнами — Серпневе-1 — Басарабяска, ПК «Березине» було відкрито з метою впорядкування діяльності міжнародного пункту пропуску «Серпневе 1» і цілодобово працюватиме для залізничного вантажного сполучення в період воєнного стану та 90 днів після нього.

Наразі це головний залізничний маршрут для сполучення Одеси та Дунайських портів – «Рені» та «Ізмаїл». Вважається, що об'єм вантажоперевезень на цій ділянці становитиме в середньому 10 млн тонн на рік.

Паралельно триває розвиток інших логістичних проєктів, які сприятимуть експорту української продукції на зовнішні ринки. Зокрема, розвитку залізничного сполучення між пунктом Джурджулешти на українсько-молдавському кордоні та румунським портом Галац.

У червні 2022 року після ремонту було відкрито ширококоліїну залізницю до дунайського річкового порту Галац із молдавського річного порту Джурджулешти. Ця колія з'єднана з українським портом Рені. Відтоді вантажні потяги, що йдуть з України через Республіку Молдова, можуть вивантажувати зерно безпосередньо в порту Галац, без необхідності перевантаження на кордоні.

Завдяки реалізації зазначених проєктів Україна налагодить залізничне сполучення з Молдовою в обхід Придністров'я та отримає додаткові логістичні можливості для експорту/імпорту продукції через порти Румунії.

Україна та Молдова підписали протокол про зміни до міжурядової угоди про діяльність залізничного транспорту, що передбачає *спрощення контрольних процедур залізничного транзиту вантажів*, тобто запроваджується проїзд без зупинки територією України між пунктами пропуску «Фрікацей — Етулія» та «Рені — Джурджулешти». Це дозволить збільшити пропускну спроможність прикордонних переходів з цією країною.

Як альтернативні шляхи експорту української агропродукції досягнута домовленість з *румунською та молдавською залізницею про надання дисконту на*

перевезення вантажів через Молдову, що потенційно дозволить Україні завантажити порт Рені, молдовський порт Джурджулешти та румунський Галац.

АТ «Укрзалізниця» спільно з молдовським колегами досягла домовленостей щодо запровадження послуги «єдиного вікна» - вантажовідправник отримує комплексний сервіс перевезення по території як України, так і Молдови.

АТ «Укрзалізниця» домовилися розвивати з польською компанією співробітництво щодо залізничних перевезень вантажів, а саме перевезення контейнерів інтермодальними маршрутними поїздами до польського морського порту Гданськ з чотирьох українських міст: Києва, Одеси, Дніпра та Вінниці.

На сьогоднішній день через бойові дії на території України та запроваджений військовий стан повітряний простір України закритий для польотів цивільної авіації, що унеможливило операційну діяльність як українських, так і іноземних авіакомпаній та призвело до призупинення надання ДП «Украерорух» послуг з аеронавігаційного обслуговування.

Українські авіакомпанії з метою збереження своєї операційної діяльності, сертифікатів експлуатанта та тимчасового працевлаштування персоналу шукають можливість базування свого флоту в європейських країнах.

Будівництво та житлова політика

У 2021 році виконано будівельних робіт на суму 35 693,3 млн грн. Індекс будівельної продукції порівняно з 2020 роком становив 103,9 % (по Україні – 106,8 %).

Серед регіонів України у зазначеному періоді Одеська область за обсягами будівельних робіт, виконаних власними силами, посіла 2 місце після м. Київ. Частка обсягу будівельних робіт Одеської області у загальному обсязі становить 13,8 %.

Хоча будівельна галузь у 2022 році зазнала вкрай негативних наслідків від військової агресії – виконано будівельних робіт всього на чверть обсягу до 2021 року, однак введено в експлуатацію 700 тис м² житла, а це 4 місце серед регіонів країни. Цього вдалось досягти завдяки добудові раніше запланованих проєктів.

У січні-вересні 2023 року в регіоні введено в експлуатацію 217,7 тис. м² загальної площі житла, що на 57,2% менше в порівнянні з січнем-вереснем 2022 року.

Серед регіонів України у зазначеному періоді Одеська область за обсягами введеного в експлуатацію житла посіла 8 місце, за темпами зростання введеного в експлуатацію житла – 22 місце (серед 21 областей та Києва, по трьох областях дані не оприлюднювались). Частка Одеської області в загальному обсязі введеного в експлуатацію житла – 4,0%.

У міських поселеннях прийнято в експлуатацію 110,9 тис.м² загальної площі житла (51,0% загального обсягу), у сільській місцевості – 106,8 тис.м² (49,0%). Обсяги прийнятого в експлуатацію житла в міських поселеннях порівняно з попереднім роком скоротились на 70,6%, у сільській місцевості - на 18,3%.

В одноквартирних будинках прийнято в експлуатацію 52,5% загальної площі житлових будівель, або 114,3 тис м², у будинках із двома і більше квартирами – відповідно 47,5%, або 103,4 тис м² загальної площі.

Внаслідок військової агресії РФ проти України, відповідно до порядку Постанови КМУ 380 від 26.03.2023 зі змінами «Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією РФ» створено Реєстр пошкодженого та зруйнованого майна (далі - РПЗМ). На теперішній час, внаслідок збройної агресії РФ, постраждали 31 територіальна громада. До РПЗМ подано громадянами 1237 заявок на отримання державної допомоги для відновлення житла, з яких по 718 заявкам надана компенсація у сумі 33 805,4 тис грн. На сьогодні до РПЗМ занесено 3217 об'єктів. Наразі триває робота з громадянами, які постраждали в наслідок військової агресії російської федерації проти України, щодо необхідності подання заявок через ДДЮ на отримання державної допомоги для відновлення житла.

За даними системи Офісу Президента України «Відновлення країни» на сьогодні внаслідок збройної агресії РФ проти України в Одеській області 1597 об'єктів (будівель та споруд), які були пошкоджені, з них:

- 4 об'єкта державного управління та місцевого самоврядування, з яких відновлено 3 об'єкта та потрібно ще відновити 1 об'єкт;
- 47 об'єктів енергетики, з яких відновлено 8 об'єктів, потрібно ще відновити 34 об'єкта. Не підлягають відновленню 5 об'єктів;
- 1062 об'єкта житлового фонду:
 - 322 багатоквартирних житлових будинків, з яких відновлено 127 об'єктів, потрібно ще відновити 193 об'єкти. Не підлягають відновленню 2 об'єкта;
 - 3 гуртожитки, з яких відновлено 2 об'єкти, потрібно ще відновити 1 об'єкт;
 - 729 будинків на одну сім'ю, з яких вже відновлено 309 об'єктів, потрібно ще відновити 406 об'єктів. Не підлягають відновленню 14 об'єктів;
 - 8 господарських будівель, з яких відновлено 3 об'єкта, потрібно ще відновити 2 об'єкта. Не підлягають відновленню 3 об'єкта.
- 65 інших (не військових) об'єкта, з яких вже відновлено 1 об'єкт, потрібно ще відновити 49 об'єктів. Не підлягають відновленню 15 об'єктів;
- 131 об'єкт культури та туризму, з яких вже відновлено 21 об'єкт, потрібно ще відновити 104 об'єкта. Не підлягають відновленню 6 об'єктів;
- 101 заклад освіти, з яких вже відновлено 35 об'єктів та потрібно ще відновити 65 об'єктів. (з яких 6 будівель Затоківського закладу дошкільної освіти «Золота рибка», законсервовано. Оскільки функціонування закладу в умовах воєнного стану передбачає наявність укриття, а його побудувати неможливо через високий рівень ґрунтових вод.) Не підлягають відновленню 1 об'єкт;
- 2 об'єкта, які надають послуги ОМС (муніципальні), всі об'єкти потрібно відновити;

- 69 об'єктів промисловості, з яких вже відновлено 1 об'єкт, потрібно ще відновити 55 об'єктів. Не підлягають відновленню 13 об'єктів;
- 56 об'єктів сільського господарства, з яких вже відновлено 16 об'єктів, потрібно ще відновити 26 об'єктів. Не підлягають відновленню 14 об'єктів;
- 42 об'єкта торгівлі та послуг, з яких вже відновлено 2 об'єкта, потрібно ще відновити 27 об'єктів. Не підлягають відновленню 13 об'єктів;
- 5 об'єктів транспорту, всі об'єкти потрібно відновити;
- 2 об'єкта водопостачання та водовідведення, які потрібно відновити;
- 10 об'єктів охорони здоров'я, з яких вже відновлено 1 об'єкт, потрібно ще відновити 9 об'єктів;
- 1 об'єкт лісового господарства, який потрібно відновити.

Загальна кількість відновлених об'єктів – 529.

Департаментом капітального будівництва та дорожнього господарства заключено договір від 16.08.2023 №5 з підрядною організацією по об'єкту: «Аварійно-відновлювальні роботи (капітальний ремонт) приміщень Національного університету «Одеська політехніка» за адресою: м. Одеса, проспект Шевченка, 1-3, пошкоджених внаслідок збройної агресії» на загальну суму 42331,9 тис грн. На теперішній час виконано роботи по заміні 6070,7 м² вікон, роботи тривають.

Також розглядається питання щодо виділення коштів для реалізації робіт по ремонту пошкодженої покрівлі та заміні віконних прорізів у Одеському державному аграрному університету та відновлювальних робіт по наступним закладам освіти, розташованим у м. Одеса:

- КЗ «Одеський обласний ліцей № 6 ООР» – орієнтовна вартість робіт 400,00 тис грн;
- 3 корпуси ДНЗ «Одеське вище професійне училище автомобільного транспорту» – орієнтовна вартість робіт 3200,00 тис грн;
- Відокремлений підрозділ «Об'єднане вище професійно-технічне училище сфери послуг Національного університету «Одеська юридична академія» - орієнтовна вартість робіт 3000,00 тис грн;
- ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» – орієнтовна вартість робіт 8000,00 тис грн;
- Відокремлений структурний підрозділ «Одеський технічний фаховий коледж Одеського національного технологічного університету» – орієнтовна вартість робіт 300,00 тис грн;
- Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж вимірювань Державного університету інтелектуальних технологій зв'язку» – орієнтовна вартість робіт 600,00 тис грн;
- Одеська державна академія будівництва та архітектури – орієнтовна вартість робіт 13000,00 тис грн;
- КЗВО «Одеська академія неперервної освіти ООР» – орієнтовна вартість робіт 250,00 тис грн;

Окремо варто зазначити постанову КМУ № 419 від 28 квітня 2023 року «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти» відповідно до якої Одеською обласною військовою адміністрацією затверджено перелік закладів освіти у яких планується будівництво, реконструкція, реставрація або капітальний

ремонт захисних споруд цивільного захисту в Одеській області для створення безпечних умов освітян Одещини.

Крім цього, заплановані ще капітальні ремонти та будівництво захисних споруд цивільного захисту, перелік об'єктів постійно збільшується по мірі надходження проектно-кошторисної документації та наданих до облдержадміністрації проектних пропозицій.

Дорожньо-транспортне господарство

У сфері дорожнього господарства реалізуються заходи з метою забезпечення утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення Одеської області в належному експлуатаційному стані відповідно до вимог нормативно-правових актів, норм, стандартів, розвитку мережі автомобільних доріг загального користування місцевого значення, сталого функціонування, створення умов для безперервного та безпечного руху транспорту на них.

На балансі державного підприємства «Служба місцевих автомобільних доріг» перебуває мережа автомобільних доріг загального користування місцевого значення загальною протяжністю 5526,525 км, 84% з яких потребують ремонту.

На автомобільних дорогах загального користування місцевого значення знаходяться 467 мостів та шляхопроводів, з них відремонтовано капітальним та поточним ремонтами 8 штук (з них у 2023 році – 1 шт.)

За період 2019-2021 роки проведено робіт з капітального та поточного середнього ремонту на місцевих дорогах загальною протяжністю 147 км. У 2022 році зазначені види робіт не проводились, у 2023 – проводиться коригування проектно-кошторисної документації та завершення, розпочатих в минулі роки робіт.

Протягом 2019 – 2023 років виконано робіт з ямкового та поточного дрібного ремонту на площі – 2,4 млн. м² або протяжністю – 406 км, з них у 2023 році – 0,5 млн м².

Реалізація визначених пріоритетних напрямків діяльності у сфері дорожнього господарства сприятиме поліпшенню транспортної доступності в межах області та розвиток автомобільних доріг загального користування, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах, об'їзних доріг у населених пунктах, поліпшенню транспортної доступності сільських населених пунктів, поліпшенню транспортно-експлуатаційного стану та розвитку автомобільних доріг загального користування за основними маршрутами, в першу чергу на дорогах з високою інтенсивністю руху та під'їзних дорогах до АЕС, ТЕЦ, аеро- та морських портів, військових баз, елеваторів, залізничних станцій, районних, обласного центрів, територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного, місцевого значення, курортів.

Для реалізації заходів у сфері дорожнього господарства Департаментом капітального будівництва та дорожнього господарства облдержадміністрації розроблюється Регіональна програма розвитку автомобільних доріг загального користування, вулиць і доріг комунальної власності Одеської області на 2024 рік.

Основні проекти, які визначені для реалізації в 2024 році:

- О162442 Татарбунари-Кам'янське- Т-16-08, км 0+000 - км 10+000;
- О160202 Арциз - Виноградівка - Спаське, км 16+880 - км 27+049;
- О161930 Роздільна-Понятівка-Кошари-Знам'янка, км 8+400 - км 17+150;
- Штучна споруда О161930 Роздільна-Понятівка-Кошари-Знам'янка, км 7+753
- О161726 Миколаївка-Стрюкове-Шабельники-/М-05/, км 11+680 – км;
- О161726 Миколаївка-Стрюкове-Шабельники-/М-05/, км 2+600 - км 11+680;
- Штучна споруда на О161726 Миколаївка-Стрюкове-Шабельники-/М-05/, км 6+772;

- Штучна споруда на О161726 Миколаївка-Стрюкове-Шабельники-/М-05/, км 7+600
- О161525 КПП «Федосіївка»– Подільськ –Ананьїв, км 60+297 - км 68+475;
- С161006 Стара Некрасівка - с. Дунайське, км 0+000 - км 4+200;
- О161016/М-15/ Суворове – Приозерне – Шевченкове -/Т-16-28/, км 45+220 - км 54+295;
- О161320 /Р-55/ - Доброслав - /Обхід м.Одеси/, км 33+640 - км 34+120;
- О162132 Саврань - Бакша – Заплази – Любашівка - /М-05/ км 0+078;
- О161016 /М-15/ Суворове – Приозерне – Шевченкове - /Т-16-28/, км 24+035.

Нещодавно прийняті зміни до Бюджетного кодексу передбачають зокрема, що у 2024 році гроші Державного дорожнього фонду будуть спрямовані на зміцнення армії та посилення оборони держави. Це, в свою чергу, не тільки інвестиція у перемогу, але й створення нових робочих місць та підтримка економіки. При цьому у 2024 році дорожня галузь продовжить отримувати фінансування завдяки трьом ключовим джерелам: невідкладні заходи, пов'язані з утриманням доріг у зимовий період, фінансуватимуться за рахунок залишків коштів, джерелом формування яких були доходи Державного дорожнього фонду станом на 1 січня 2024 року, які не використані в попередні бюджетні періоди (2021-2023 роки); дороги, які є необхідними для військових потреб, будуть фінансуватися за рахунок коштів з резервного фонду Уряду України; будівництво та ремонт доріг також заплановано в рамках проектів, що фінансуються міжнародними фінансовими організаціями та урядами країн-партнерів.

Управління об'єктами комунальної власності

Відповідно до статті 15 ЗУ «Про місцеві державні адміністрації», рішення Одеської обласної ради від 22.09.2006 №73-V «Про майно спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області, управління якими здійснює обласна рада» розпорядженням голови облдержадміністрації від 21.04.2017 № 318/А-2017 «Про покладання управління окремими об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області на структурні підрозділи облдержадміністрації» (зі змінами) функції з управління 134 об'єктами спільної власності територіальних громад області покладені на відповідні структурні підрозділи обласної державної адміністрації.

Очікувані надходження до обласного бюджету від оренди комунального майна на 2023 рік затверджені у сумі 12 081,80 тис. грн, фактично за 12 місяців 2023 року надійшло 14 930,4 тис. грн, що становить 123,6 % до річного плану.

Реформування відносин власності

Відповідно до наказу Фонду державного майна України від 04.01.2022 №1 «Про затвердження переліків об'єктів малої приватизації, що підлягають приватизації» (із змінами) Регіональне відділення Фонду державного майна України по Одеській та Миколаївській областях (далі – Регіональне відділення) визначено органом приватизації 144 об'єктів державної власності, які розташовані в Одеському регіоні, з яких 31 ЄМК, 1 пакет акцій, 70 об'єктів окремого майна, 1 об'єкт незавершеного будівництва та 11 об'єктів соціально-культурного призначення.

З 31 ЄМК, приватизацію яких доручено здійснювати Регіональному відділенню, 4 ЄМК мають обтяження у вигляді податкової застави або арешту. Приватизація ЄМК ускладнюється також відсутністю трудових колективів та керівників підприємств, відсутністю будь-якого майна, опором орендарів, наявністю у складі майна земель сільськогосподарського призначення. Для виправлення ситуації Регіональним відділенням проведено консультації з органом управління, податковими органами та

нотаріусами щодо можливих шляхів реєстрації права власності, укладання договорів купівлі-продажу таких об'єктів за наслідками проведення аукціонів.

Протягом 2023 року Регіональним відділенням за результатами електронних аукціонів реалізовані 7 ЄМК. Ще по 1 ЄМК завершено передприватизаційну підготовку та здійснені заходи щодо виставлення на продаж на електронному аукціоні.

За 2023 рік від продажу об'єктів приватизації надійшло до бюджету 453,5 млн грн (з ПДВ), у т.ч. від об'єктів, розташованих в Одеському регіоні - 437,1 млн грн (з ПДВ).

Цифрова трансформація області та надання адміністративних послуг

В Одеській області функціонує мережа із 91 центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП) та 141 віддалених робочих місць.

За 2023 рік спеціалістами ЦНАП Одеської області надано 914162 адміністративні послуги.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 864 «Питання організації моніторингу якості надання адміністративних послуг» проводяться заходи щодо підключення ЦНАП до електронних інформаційних систем. Наразі 75 ЦНАП підключено до системи моніторингу якості надання адміністративних послуг та забезпечено безперебійну передачу даних до неї, визначених відповідно до порядку інформаційної взаємодії. 75 ЦНАП запровадили комплексну послугу «єМалятко».

Одеська область забезпечена Інтернетом на 87%. Одним з пріоритетних напрямків розвитку швидкісного Інтернету (не менше 100 Мбіт/с) є підключення закладів соціальної інфраструктури: закладів освіти, охорони здоров'я, бібліотек, ЦНАП, будинків культури, сільських клубів тощо. Для забезпечення 100 % підключення до Інтернету триває безперервна робота з територіальними громадами у цьому напрямку.

У рамках Інтернет-субвенції підключено 180 населений пункт та 438 соціальних об'єктів в Одеській області. Наразі йдуть завершальні роботи з підключення населених пунктів та соціальних об'єктів у рамках Інтернет-субвенції.

До системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОВВ) підключено 89 громад Одеської області.

Відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації від 29.09.2021 № 977/од-2021 впроваджено систему електронного документообігу «АСКОД» з використанням електронного підпису в: Одеській обласній державній(військовій) адміністрації та її структурних підрозділах (апарат і 21 підрозділ, в системі працює понад 570 користувачів); 7 районних державних адміністраціях (понад 130 користувачів); Одеській обласній раді (в системі працює понад 290 користувачів); 6 комунальних підприємствах Одеської обласної ради (в системі працює понад 30 користувачів).

Зовнішньоекономічна діяльність та інвестиційна політика

За січень-листопад 2023 року експорт товарів склав 1639,8 млн дол США, або 76,3% порівняно з січнем–листопадом 2022 року, імпорт – 2091,0 млн дол США, або 111,0%. Негативне сальдо склало 451,2 млн дол США.

Зовнішньоторговельні операції проводилися з партнерами із 172 країн світу.

Основу товарної структури експорту області склали: *продукти рослинного походження* – 1 032,8 млн дол США (63,0% від загального обсягу експорту), порівняно з січнем-листопадом 2022 року зменшення на 16,2 %; *жури та олії тваринного та рослинного походження* – 254,3 млн дол США (15,5%), зменшення на 47,1%; *готові*

харчові продукти – 115,6 млн дол США (7,0%), збільшення на 11,5%; *недорогоцінні метали та вироби з них* – 79,2 млн дол США (4,8%), зменшення на 21,1%; *машини, обладнання та механізми; електричне обладнання* – 38,1 млн дол США (2,3%), зменшення на 39,5%; *продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості* – 19,8 млн дол США (1,2%), зменшення на 35,1%.

Серед країн–партнерів більше всього експортували товари до Румунії, Туреччини, Китаю, Румунії, Іспанії та Єгипту.

У товарній структурі імпорتنих надходжень товарів переважали: *мінеральні продукти* – 587,3 млн дол США (28,1% від загального обсягу імпорту товарів) порівняно з січнем-листопадом 2022 року зменшення на 10,4%; *машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання* – 266,5 млн дол США (12,7%), збільшення у 1,5 раза; *продукти рослинного походження* – 193,7 млн дол США (9,3%), збільшення на 4,0%; *засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби* – 157,3 млн дол США (7,5%), збільшення на 48,3%; *продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості* – 144,2 млн дол США (6,9%), збільшення на 18,8%; *готові харчові продукти* – 131,5 млн дол США (6,3%), збільшення на 52,0%.

Найбільше імпортовано товарів у січні-листопаді 2023 року з Китаю, Туреччини, Греції, Молдови, Індії та Німеччини.

На 31 грудня 2022 року їх обсяг прямих іноземних інвестицій унесених в економіку Одеської області з початку інвестування склав 1276,3 млн дол США, з них інструменти участі у капіталі – 852,8 млн дол США, боргові інструменти – 423,5 млн дол США. Порівняно з даними на 31.12.2021 загальний обсяг прямих іноземних інвестицій зменшився на 18,9%.

У структурі прямих іноземних інвестицій частка акціонерного капіталу нерезидентів з країн ЄС становила 63,9% (544,6 млн дол США), що на 4,5% більше, ніж 2021 році.

Залучення інвестицій під час війни є складним завданням, оскільки воєнні ризики нівелюють ринкові ефекти від вкладання інвестицій. Та попри війну, через необхідність додаткового розвитку шляхів українського експорту у 2023 році вкладалися кошти у розвиток логістики та транспортного комплексу.

Водночас, реалізація проєктів в інших перспективних для регіону сферах економіки в умовах руйнівної війни більшістю приватних інвесторів відкладається. Наразі інвестори оцінюють наявні інвестиційні пропозиції з можливістю їх реалізації після завершення гарячої фази війни.

Враховуючи це, впродовж 2023 року проводилася робота стосовно висвітлення інвестиційних можливостей територіальних громад області. Так, було забезпечено збір та опрацювання інвестиційних пропозицій громад: за результатами проведеної роботи підготовлено пропозиції щодо 174 інвестиційних майданчиків.

За зверненнями низки територіальних громад у минулому році надавалася підтримка щодо підготовки та перекладу на англійську мову інвестиційних паспортів.

Для своєчасного інформування потенційних інвесторів щодо змін у чинному законодавстві, яке регламентує правові засади здійснення господарської та інвестиційної діяльності в Україні, у минулому році оновлено Дорожню мапу інвестора, розміщену на офіційному сайті обласної державної адміністрації. Крім того, на сайті обласної державної адміністрації у розділі «Зовнішньоекономічна та інвестиційна діяльність»

розміщено інвестиційні пропозиції територіальних громад українською та англійською мовами, а також інвестиційні паспорти територіальних громад.

З метою сприяння залученню потенційних інвесторів, у тому числі в рамках Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» пропозиції щодо інвестиційних майданчиків територіальних громад області було надано на розгляд аналітиків ДУ «ЮКРЕЙНІНВЕСТ» (UkraineInvest). Також, у минулому році було опрацьовано та надано пропозиції щодо актуалізації інформації у електронному довіднику Odesa Regional Overview, який розміщено на офіційному сайті UkraineInvest.

Для популяризації інвестиційних можливостей громад підготовлено 11 інвестиційних пропозицій українською та англійською мовою у різних сферах економіки, які розміщено на Karti інвестиційних та бізнес можливостей України, впровадженій ЕВА, Global Business for Ukraine спільно з UkraineInvest.

Міжнародне співробітництво

Одеська область має тісні зв'язки з багатьма країнами світу, зокрема, на її території діє 25 дипломатичних установ країн світу, з яких 9 генеральних консульств, 16 почесних консульств. Функціонує Регіональне представництво Консультативної Місії Європейського Союзу в Одесі, а Місія Європейського Союзу з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM) наразі працює в Кишиневі (Республіка Молдова).

Після 24.02.2022 більшість генеральних консульств та місій міжнародних організацій було евакуйовано, але наразі є тенденція до відновлення роботи дипломатичних представництв в регіоні.

В Одесі веде свою діяльність Хаб Організації Об'єднаних Націй, в якому представлені різні агенції ООН: Моніторингова Місія ООН з прав людини в Україні; Управління координації гуманітарних справ ООН; Продовольча та сільськогосподарська організація ООН; Всесвітня організація охорони здоров'я; Дитячий фонд ООН; Управління верховного комісару у справах біженців; Міжнародна організація з міграції; Всесвітня продовольча програма; Програма розвитку ООН.

У Одеській області є й інші важливі міжнародні партнери, які активно підтримують та працюють в Одеській області. До них входять міжнародні неурядові організації Міжнародний медичний корпус. ACTED, CORE, ISRAAID, INTERSOS, NRC, Medicine du Monde, а також урядовими організаціями, такими як USAID, GIZ.

Представники дипломатичного корпусу та міжнародних урядових і неурядових організацій згуртовано функціонують, комунікують та підтримують добродійні справи спільно з Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією, зокрема задля підтримки жителів області й внутрішньо переміщених осіб.

Після початку широкомасштабного вторгнення росії на територію України Одеська область стала південним хабом для вирішення гуманітарних, економічних та політичних питань, для здійснення гуманітарного кризового реагування та ресурсною базою для території не тільки Одещини, а й інших регіонів країни. Велика кількість міжнародних гуманітарних місій та проєктів, що працюють на Півдні України розміщують свої офіси саме на теренах нашого регіону.

Протягом 2023 року було організовано більше 90 міжнародних зустрічей і заходів різного рівня, зокрема з високими візитами Одеську область відвідали: Прем'єр-міністр Королівства Данія Метте Фредеріксен; Прем'єр-міністр Королівства Нідерланди Марк

Рютте; Міністр оборони Литовської Республіки Арвідас Анушаускас; Високий представник ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки, Віцепрезидент Європейської Комісії Жозеп Боррель; Міністри закордонних справ України, Латвії, Данії, Естонії, Ісландії, Литви, Норвегії, Швеції та Державний секретар у закордонних справах, справах Співдружності націй та розвитку Великої Британії та Північної Ірландії Девід Камерон; Міністр Європи та закордонних справ Французької Республіки Катрін Колонна; Міністр транспорту Французької Республіки Клеман Бон; Генеральний директор ЮНЕСКО Одрі Азуле; Віце-прем'єр-міністр з реінтеграції Республіки Молдова Олег Серебрян; Заступник державного секретаря Міністерства закордонних справ Фінляндії; Повноважний міністр, спеціальний посланник з питань відбудови та зміцнення стійкості України Давіде Ла Чечіліа; Спеціальний уповноважений Міністерства закордонних справ Грецької Республіки з питань України Посол Спиридон Ламбрідіс; Федеральний міністр економічного співробітництва і розвитку Свеня Шульце; Віце-президентка Німецького Бундестагу Катрін Герінг-Екардт; депутати німецького Бундестагу Маркус Фабер, Робін Вагенер, Родеріх Кізеветтер, Артур Ауергаммер, Міхаель Донт, Штеффен Більгер, Герман Фербер, Беате Мюллер-Геммеке; депутат Національної ради Республіки Австрія др. Гельмут Брандштеттер; Верховний Комісар ООН у справах біженців Філіппо Гранді; Постійний представник США в НАТО (2008-2009 рр), спеціальний представник Державного департаменту США з питань України (2017-2019 рр) Курт Волкер; Генеральний директор Європейської секції МЗС Чеської Республіки Ярослав Курфюрст; Державний секретар Міністерства міжнародного співробітництва та зовнішньої торгівлі Королівства Швеції Діана Янсе та інші.

Серед зазначених заходів також були зустрічі з керівниками регіонів-партнерів та представниками міжнародних організацій, а також їх високим керівництвом. Кожна з цих зустрічей мала конкретну мету - залучити допомогу для нашої області та покращити її становище.

Протягом 2023 року від міжнародних партнерів Одещини отримано та розподілено понад 700 генераторів для підготовки до зимового періоду 2023/2024. Більшість з них були встановлені на об'єктах критичної інфраструктури та в Пунктах Незламності, щоб забезпечити безперебійне функціонування важливих систем під час ймовірних ударів країни-агресора по нашій енергосистемі.

Від початку збройного повномасштабного вторгнення РФ на територію України Одеська область кратно збільшила коло іноземних партнерів з країн Європи, Північної Америки, Азії, Африки та Близького Сходу. Так, починаючи з березня 2022 року, організовано роботу із започаткування нових двосторонніх контактів з Женералітетом Валенсії Королівства Іспанія, Вільним ганзейським містом Бремен Федеративної Республіки Німеччина, Регіоном Прованс-Альпи-Лазурний Берег Французької Республіки, штатами Флорида, Нью-Джерсі та Іллінойс Сполучених Штатів Америки, регіонами Хорватії та Північно-Африканської Республіки.

Формалізовано відносини з 2 регіонами – німецьким Вільним Ганзейським містом Бремен та французьким регіоном Прованс-Альпи-Лазурний берег.

Бремен. Відносини розпочалися внаслідок згуртування української громади в Бремені та постійної оперативної комунікації з боку Одеської ОД(В)А. Після початку повномасштабного вторгнення німецькі партнери спільно з українською діаспорою розпочали активно збирати необхідні речі на передавати до Одещини. Формалізація відносин розпочалася з першого конвою з 10 фур, які привезли до Одеси: генератори, намети, польові кухні, гігієнічні набори тощо. Під час різдвяних заходів у Бремені

представники культурної спільноти збирали кошти для підтримки обласного театру ляльок. Сьогодні закуплені транспортні засоби для військових медиків, виділено понад 2 млн. грн на відбудову обласних закладів освіти. Одеські школярі з 90-ого ліцею відвідали відповідний ліцей в Бремені. Діти мали можливість на деякий час відволіктись від повітряних тривог та познайомитись з німецькими школярами, відвідати культурні пам'ятки, удосконалити свої знання німецької мови тощо. Бремен «неформально» взяв під «шефство» соціальні заклади регіону. Восени 2023 року Бремен комплектував вантажі (ліжка, матраци, милиці, ходунки, меблі загального користування, побутова техніка тощо) для Великомихайлівської Центральної лікарні та до Ананьївського будинку-інтернату. До кінця 2023 року для Одеської обласної дитячої клінічної лікарні буде закуплено апарат штучної вентиляції легень для реанімації новонароджених для надання медичної допомоги та зимові автомобільні шини для карет швидкої допомоги.

З французьким регіоном Прованс триває підготовка до подачі на проекти екологічного спрямування в рамках програми ЄС LIFE у наступному році. Зазначений французький регіон має т.зв. «бюджет нульового вуглецю», а отже достатній досвід та компетенції для того, щоб допомогти отримати фінансування на вирішення екологічних проблем. Крім цього, домовлено про співпрацю між виноробами Одещини та французькими виноробами. Очікуємо на реанімаційні ліжка для Одеської обласної дитячої клінічної лікарні, що мають надійти до кінця 2023 року.

Польські регіони після початку вторгнення одними з перших відгукнулися та постійно надавали допомогу. Наразі, Республіка Польща стала комунікаційним майданчиком щодо повоєнної відбудови України. В контексті євроінтеграційних процесів партнери Одещини з Підкарпатського, Західнопоморського, Поморського воєводств вже провели низку навчань для працівників міських рад та обласної державної адміністрації, а Лодзьке воєводство проводитиме навчання в першому кварталі 2024 року. Отримували автомобілі швидкої допомоги, гуманітарну допомогу та генератори від Поморського, Мазовецького, Підкарпатського, Люблінського й Лодзинського воєводств.

Співробітництво з Відземським регіоном планування Латвії. До повномасштабної війни були амбітні плани співробітництва по сміттєпереробці, але цю роботу довелося призупинити. З перших днів вторгнення обласна державна адміністрація з ними на контакті. Вже в лютому 2022 року латвійці по всьому регіону збирали обігрівачі, консерви, газові горілки, вогнегасники тощо. Так і продовжували допомагати й в 2023 році.

Крім цього, чудовим прикладом солідарності є 5 автомобілів Швидкої допомоги, що надійшли до Одещини восени 2023 року від Віденського муніципалітету (Австрія).

Неурядова організація Global Empowerment Mission разом з фондом Howard G BUFFETT Foundation замінюють пошкоджені вікна. Протягом цього року було встановлено понад 3000 вікон, які було пошкоджено під час російських атак.

Італійська Республіка відіграватиме важливу роль у майбутній відбудові. Італійці надаватимуть свої найкращі напрацювання та досвід в галузі реставрації, захисту та охорони культурної спадщини. Вже сьогодні до робіт з відновлення історичного центру Одеси залучені провідні італійські фахівці та підприємства. Вже зараз відбувається оцінка пошкоджень зруйнованого Спасо-Преображенського собору Одеси. Цей процес вже формалізовано, 31 жовтня 2023 року відбулося офіційне відкриття «Лабораторії з відбудови України» в Мілані.

Така активна співпраця є постійною та тільки розвивається.

Наприклад, у 2024 році продовжуватимуть надання допомоги агенції ООН, що представлені в Україні, зокрема в Одеській області: Управління координації гуманітарних

справ ООН; Продовольча та сільськогосподарська організація ООН; Всесвітня організація охорони здоров'я; Дитячий фонд ООН; Управління верховного комісару у справах біженців; Міжнародна організація з міграції; Всесвітня продовольча програма; Програма розвитку ООН. Також допомога надходитиме від міжрегіональних партнерів Одеської області, а саме від Вільного Ганзейського міста Бремен та польських регіонів-партнерів, продовжуватимуть свою діяльність Швейцарсько-український проєкт «DECIDE», проєкт USAID «ГОВЕРЛА», проєкт USAID «Конкурентоспроможна економіка України», проєкт «Зміцнення громадської довіри» (UCBI 4). На початку 2024 року відбувся офіційний запуск ініціативи «Інклюзивне відновлення за лідерства громад (CLIR)» в рамках якої, Шабівська та Білгород-Дністровська громади від експертів CLIR отримають підтримку за такими напрямками: стратегічне управління та планування, налагодження партнерств із міжнародними організаціями, залучення зовнішніх інвестицій, розвиток сфери соціальних послуг, підтримка з розробки планів і стратегій відновлення та розвитку, впровадження принципів сталого розвитку тощо.

Зацікавленість до реалізації проєктів за різними напрямками на території Одеської області висловили: AFD - Французьке агентство розвитку, представники дипломатичних установ Турецької Республіки, Канади, ФРН, Швейцарії, Франції, Швеції, Болгарії тощо.

В свою чергу, під час візиту в Україну Спеціальний уповноважений Міністерства закордонних справ Грецької Республіки з питань України Посол Спиридон Ламбрідіс озвучив наміри щодо готовності грецькою стороною долучитися до відбудови Одеської області та намірів відкриття в Одесі спеціального офісу з питань відбудови.

15 лютого 2024 року в Афінах відбулась міжнародна конференція щодо відновлення України із залученням грецького бізнесу, на якій зокрема йшла мова про можливості відбудови Одеської області.

В 2024 - 2025 роках окрім відновлення Спасо-преображенського собору Італія розгляне можливість відновлення й інших об'єктів культурної спадщини, а основними сферами в довгостроковій перспективі стануть: енергетика, інфраструктура, промисловість, містобудування. Не менш важливим для Італії є й економічне відновлення, зокрема італійська сторона планує залучати кошти приватного сектору Італії та збільшувати їх присутність в регіоні, а також інших країн для реалізації планів відновлення Одещини.

Здобувши Перемогу, Україна постане перед безпрецедентним викликом – у максимально стислі терміни відновити можливості забезпечувати гідне якісне життя людей на основі ефективної реалізації національного людського, природно-ресурсного, економічного потенціалу. Тому саме зараз здійснюється комплексна робота з формування Стратегії повоєнного відновлення Одеської області та плану заходів з її реалізації.

Ця робота проводиться Одеською ОВА у співпраці з Агенцією регіонального розвитку та за підтримки Швейцарсько-українського проєкту «DECIDE», Проєкту USAID «ГОВЕРЛА», Програми «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP), ГО «Агенція відновлення та розвитку» за підтримки Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (USAID/ENGAGE).

А в рамках діяльності Регіонального офісу міжнародного співробітництва в Одеській області, як ключового інструменту координації органів державної влади, місцевого самоврядування та іноземних партнерів, реалізується постійна співпраця з донорськими організаціями, міжнародними фондами, регіонами-партнерами з метою залучення та імплементації програм міжнародної технічної допомоги на території області, розвитку міжрегіонального співробітництва.

Енергозбереження та енергоефективність

На 01.01.2024 на території області працювало 75 об'єктів енергетичної інфраструктури з відновлювальних джерел енергії загальною потужністю 761,7 МВт.

Не зважаючи на важкий період, спричинений військовою агресією російської федерації проти України, у травні 2023 року на території Білгород-Дністровського та Одеського районів розпочала генерацію електричної енергії друга черга Дністровської ВЕС компанії Elementum Energy потужністю 60,1 МВт. Також, ТОВ «АТЛАС РЕНЬЮЕБЛ ЕНЕРДЖИ» завершило реалізацію проєкту з будівництва дахової сонячної електростанції (1 черга) потужністю 0,6 МВт (Білгород-Дністровський район, селище Сарата).

На здійснення енергозберігаючих та енергоефективних заходів з початку року були залучені кошти з бюджетів різних рівнів.

Одеська область приймає участь у реалізації Програми «Енергодім» державної установи «Фонд енергоефективності». Діяльність Фонду фінансується за рахунок коштів Держбюджету України, фінансової підтримки ЄС та уряду Німеччини.

На 01.01.2024 на території області – 2811 сонячних електростанцій приватних домогосподарств, встановленою потужністю 70,2 МВт. За 2023 рік згенеровано 82,9 млн кВт·год електричної енергії.

Слід зазначити, що внаслідок постійних масованих атак ворога енергетична інфраструктура Одещини, зокрема підстанції та мережі оператора системи передачі, були суттєво пошкоджені. З метою забезпечення альтернативним живленням об'єктів критичної інфраструктури, об'єктів соціальної сфери області та інших об'єктів, що розташовані на території області, з початку 2023 року реалізовано ряд проєктів. У м. Одеса реалізований проєкт з влаштуванням альтернативного джерела енергії на даху будівлі закладу охорони здоров'я Одеської міської ради, встановлені сонячні панелі потужністю 30 кВт та накопичувачі енергії – 40 кВт, крім того економія бюджетних коштів на рік буде складати близько 400 тис грн.

На території області функціонує мережа об'єктів теплоенергетики, що виробляють теплову енергію з альтернативних видів палива (деревне паливо/вугілля, паливо з відходів сільського господарства у вигляді гранул або брикетів та інш.), що дають можливість зменшити навантаження на бюджети різних рівнів.

З метою зменшення споживання та заміщення використання традиційних видів палива під час підготовки до опалювального періоду 2023-2024 років в громадах області активно ведеться робота із переведення котелень на альтернативні види палива, а також, комбіноване використання традиційних видів палива (вугілля) та альтернативних видів палива (твердопаливні котли).

Триває реалізація проєкту «Будівництво ПЛ 330 кВ «Новоодеська – Арциз» із заміною ТА-2 на ПС 330 кВ «Арциз».

Будівництво ПЛ 330 кВ «Новоодеська – Арциз» за зазначеним варіантом дозволить уникнути проходження високовольтної лінії по території Республіки Молдова та вирішить сьогодишню проблему енергозалежності української енергосистеми від стабільності функціонування об'єктів енергосистеми Республіки Молдова. Даний проєкт затверджений розпорядженням КМУ від 16.12.2020 № 1581-р «Про затвердження переліку пріоритетних для держави інвестиційних проєктів до 2023 року» та визначений як один з пріоритетніших проєктів по південному регіону.

З метою прискорення реалізації даного проєкту розпорядженням начальника Одеської обласної військової адміністрації від 30.06.2022 № 375/A2022 «Про погодження місця розташування об'єкта» НЕК Укренерго погоджено місце розташування об'єкта «Нове будівництво ПЛ 330 кВ Новоодеська Арциз», з використанням траси ПЛ 110 кВ із її перевлаштуванням у двоколову ЛЕП, на території Одеського та Білгород-Дністровського районів Одеської області

7 листопада 2022 року НЕК «Укренерго» викуплено у АТ «ДТЕК Одеські електричні мережі» ПЛ 110 кВ Канал - Старокозаче, що дозволить використати її трасу для будівництва ПЛ 330 кВ «Новоодеська – Арциз», мінімізує вплив на навколишнє оточуюче середовище та прискорить реалізацію даного проєкту.

25 травня 2023 року НЕК «Укренерго» проведено тендерні процедури на визначення підрядної організації з будівництва першої черги лінії та укладено відповідний договір.

Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 23.06.2023 № 371/A-2023 «Про надання приватному акціонерному товариству «Національна енергетична компанія «Укренерго» дозволу на розроблення проєкту землеустрою щодо відведення в постійне користування земельних ділянок, із зміною цільового призначення», ПАТ «НЕК «Укренерго» надано дозвіл на розроблення проєкту землеустрою щодо відведення в постійне користування 35 земельних ділянок загальною площею 0,63 га, зі зміною цільового призначення з 10,13 – земельні ділянки запасу, які не надані у власність або користування громадянам чи юридичним особам, на 14,02 – для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів передачі електричної енергії, з метою розміщення опорних конструкцій лінії електропередачі ПЛ 330кВ «Новоодеська – Арциз». Наразі ПАТ НЕК «Укренерго» опрацьовується питання розроблення проєкту землеустрою відповідно до вищезазначеного розпорядження обласної державної адміністрації.

Крім того, ПАТ НЕК «Укренерго» 06 листопада 2023 року проведено тендерні процедури на визначення підрядної організації з будівництва першої черги лінії, наразі обирається переможець із подальшим укладенням відповідного договору.

Житлово-комунальне господарство

Питне водопостачання області майже на 72 % забезпечується за рахунок поверхневих джерел. Тому якість води у поверхневих водних об'єктах є вирішальним чинником санітарного та епідеміологічного благополуччя населення. Якість питної води також у значній мірі залежить від стану системи водопостачання. Значна частина водопровідних споруд області: насосних станцій, очисних споруд та водопровідних мереж відпрацювала нормативний строк експлуатації, що призводить до підвищених витрат електроенергії та збільшення вартості перекачування води і стоків.

Забезпечення населення Одеської області питною водою є однією з найбільш важливих проблем, розв'язати яку необхідно для збереження здоров'я, поліпшення умов проживання та підвищення рівня життя населення регіону.

В області зараз існує 628 полігонів/звалищ твердих побутових відходів площею 1046,32 га. Переважна більшість полігонів працює в режимі перевантаження, тобто з порушенням проєктних показників щодо обсягів накопичення відходів. Водночас через відсутність необхідних споруд та механізмів технологія захоронення здійснюється з порушенням нормативних вимог що, своєю чергою, призводить до

забруднення навколишнього природного середовища та підземних вод, які використовуються для водопостачання.

В області налічується 63 підприємства, які здійснюють вивезення ТПВ, з яких: 55 комунальних підприємств, 8 – приватної форми власності. Роздільне збирання окремих компонентів ТПВ запроваджено в 30 населених пунктах області. Більша кількість ТПВ розміщуються у несортованому вигляді на полігонах ТПВ.

Кількість твердих побутових відходів (ТПВ), зібраних та перевезених виконавцями послуг за 2022 рік 2,08 млн м³, кількість захоронених на полігонах та звалищах за 2022 рік - 2,01 млн м³ / 503,717 тис. т, послугами охоплено 72,0 % населення.

Демографічна ситуація, розвиток ринку праці та створення робочих місць

Оперативна чисельність наявного населення на 1 січня 2024 року становила 2 480 893 особи.

У зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України відбувається масштабне переміщення громадян до інших регіонів України.

На 01.01.2024 по Одеській області в Єдиній базі внутрішньо переміщених осіб (далі-ВПО) обліковувалось 225 962 особи.

Відповідно до Методики моніторингу створення нових робочих місць, затвердженої наказом Мінсоцполітики України від 11.10.2013 № 611, кількість робочих місць, утворених впродовж січня-вересня 2023 року, становила 19133 одиниць, що на 43,1% більше, ніж за відповідний період 2022 року. Кількість ліквідованих робочих місць впродовж січня-вересня 2023 року становила 11407 одиниць. Співвідношення кількості створених і ліквідованих робочих місць становить 167,7%.

На 1 січня 2024 року у порівнянні з минулим роком кількість безробітних зменшилась на 44,3% та становила 4,5 тис. осіб, з яких 80,0% осіб – жінки, 20,0% - чоловіки, 23,0% – молодь віком до 35 років.

Протягом 2023 року кількість вакансій становила 14,8 тис. одиниць. На 1 січня 2024 року – майже 2,3 тис. вакансій. На кожну вакансію претендувало 3 особи.

В цілому по Одеській області протягом року було укомплектовано 11,1 тис. вакансій. Рівень укомплектування вакансій становив 74,4%.

За сприянням центрів зайнятості Одеської області отримали роботу 12,9 тис. осіб, з них 5,5 тис. з числа зареєстрованих безробітних. Рівень працевлаштування безробітних складає 24,9%.

В Одеському центрі професійно-технічної освіти державної служби зайнятості впродовж впродовж 2023 року проходили навчання майже 1,1 тис. безробітних. Профорієнтаційними послугами охоплено 61,9 тис. громадян, у т.ч. 19,6 тис. безробітних.

У 2023 році за направленням центрів зайнятості навчалися 1,0 тис. безробітних. Рівень працевлаштування після закінчення профнавчання 76,9%.

У громадських роботах та роботах тимчасового характеру брали участь 2,1 тис. осіб.

Для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці державною службою зайнятості Одеської області видано 668 ваучерів, з них:

- 125 осіб з числа внутрішньо переміщених осіб;
- 52 особи з інвалідністю;

– 488 осіб віком старше 45 років, страховий стаж яких становить не менше 15 років.

Урядовий проект «єРобота», який розпочався з липня 2022 року передбачає надання українцям грантів для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва та навчання. Він спрямований на активізацію підприємницької діяльності та стимулювання створення робочих місць.

За цей період отримали мікрогрант 366 фізичних та юридичних осіб на загальну суму 86,9 млн грн, заплановано створити 862 робочих місця.

Забезпечення рівності жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства є однією з важливих умов реалізації прав людини та самореалізації особистості, утвердження демократії, запорукою розв'язання соціально-економічних проблем регіону. Гендерна політика сьогодення вимагає утвердження цінності гендерної рівності як у суспільстві загалом, так і у різних його інституціях. Це, насамперед, створення сприятливих умов для подолання стереотипів і дискримінації щодо професій за ознакою статі.

Доходи населення, легалізація заробітної плати та погашення заборгованості з її виплати

Середньомісячна заробітна плата по області за 9 місяців 2023 року за розрахунковими даними становила 12965 грн та збільшилась на 11,8% до аналогічного показника 2022 року (11597 грн).

Найвищий рівень середньомісячної заробітної плати спостерігається у галузях: «інформація та телекомунікації» – 27575 грн, «постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря» – 19636 грн, «державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування» – 15533 грн, «транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність» – 15503 грн, «фінансова та страхова діяльність» – 15221 грн.

Низький рівень середньомісячної заробітної плати штатних працівників спостерігається у галузях: «тимчасове розміщування й організація харчування» – 6406 грн, «будівництво» – 8532 грн, «операції з нерухомим майном» – 8767 грн, «оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» – 9052 грн, «сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» – 9712 грн.

На 1 січня 2024 року загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати на підприємствах області збільшилась до 159,1 млн грн, що на 220 % більше ніж на початок року (49,7 млн грн).

Проблемним залишається питання значної заборгованості з виплати заробітної плати на державних активних підприємствах – 137,6 млн грн або 86,5% до загальної суми заборгованості, у тому числі: АТ «Одеський припортовий завод» – 94,9 млн грн, ДП «Білгород-Дністровський морський торговельний порт» – 10,9 млн грн, ДП ВШ «Устьдунайводшлях» – 5,5 млн грн, ДП «ДГ «Андріївське» ОДС ДС НААН» – 8,2 млн грн, ДП «Науково-дослідний проектно-конструкторський інститут морського флоту України з дослідним виробництвом» – 2,7 млн грн.

Протягом 2023 року у повному обсязі погашено заборгованість з виплати заробітної плати на 45 підприємствах орієнтовно на суму 30 млн грн.

Управління інспекційної діяльності в Одеській області Південного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці з липня 2023 розпочато проведення позапланових заходів державного нагляду (контролю) за

додержанням законодавства про працю, з питань дотримання строків та першочерговості виплати заробітної плати.

В ході заходів державного нагляду (контролю) встановлено, що 39 роботодавців заборгували працівникам заробітну плату на загальну суму 173,9 млн грн. За результатами перевірок видано 40 приписів про усунення виявлених порушень, на виконання яких 24 роботодавця усунули порушення та повністю (або частково) погасили заборгованість із виплати заробітної плати на загальну суму 2,2 млн грн.

З метою інформування про найбільш ефективні способи додержання законодавства про працю з питань оформлення трудових відносин проведено 13429 інформаційних відвідувань, за результатами яких роботодавцями працевлаштовані 10458 осіб.

Соціальне забезпечення

На 01.01.2024 кількість одержувачів усіх видів державних допомог становить 105,4 тисяч сімей. Сума призначених та виплачених за 12 місяців 2023 року державних допомог становить 3897844,7 тис. грн, заборгованості по виплатах немає.

Кількість отримувачів допомоги на дітей, які виховуються в багатодітних сім'ях становить 13,9 тис. сімей. Протягом 12 місяців 2023 року зазначена допомога профінансована на суму 440622,4 тис. грн.

На 01.01.2024 видано 2641 од. одноразової натуральної допомоги при народженні дитини «пакунок малюка» породіллям, які зареєстровані в Одеській області та народжували в пологових будинках.

За 12 місяців 2023 року відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» перераховано 466 особам на суму 3184,6 тис. грн.

У 2023 році забезпечено реабілітацію дітей з інвалідністю (дітей з діагностикою захворювань нервової системи та опорно-рухового апарату): за рахунок державного бюджету - 513 дітей з інвалідністю на загальну суму 9683,70 тис. грн, за рахунок обласного бюджету - 200 дітей з інвалідністю та дітей з діагностикою захворювань нервової системи та опорно-рухового апарату на суму 3338,11 тис. грн.

На 01.01.2023 в Одеській області перебувало на обліку 13633 учасника АТО/ООС та російсько-української війни, у тому числі: 665 осіб з інвалідністю внаслідок війни; 12991 учасник бойових дій; 24 учасника війни, а також 791 член сімей загиблих, яким встановлено статус згідно із Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

В області проживають 8 осіб, які під час участі в масових акціях громадського протесту у зазначений період отримали тілесні ушкодження, з них: 3 особи – середньої тяжкості та 5 осіб – легкі. Водночас, на сьогодні органи соціального захисту населення не мають доступу ні до Реєстру ветеранів, який створено Мінветеранів, ні до Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги, тому не в змозі здійснювати моніторинг чисельності осіб пільгових категорій, зокрема ветеранів війни та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та вирішувати питання дотримання державних соціальних гарантій.

На 1 січня 2024 року в Головному управлінні Пенсійного фонду України в Одеській області перебувало на обліку 563,6 тис. пенсіонерів, із них 40,2 тис. осіб отримують пенсії відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». З початку року своєчасно

опрацьовано 28,3 тис. заяв на призначення пенсії та 31,7 тис. заяв на індивідуальні перерахунки пенсій. Призначено пенсій 18,8 тис. осіб.

Проведено дев'ять масових перерахунків пенсій. Після проведених перерахунків середній розмір пенсії склав 5072,6 грн, що на 16,3 % більше порівняно з аналогічним періодом попереднього року та на 142,4 % більше прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб.

Продовжують працювати 171,3 тис. пенсіонерів, що на 2,0 тис. осіб більше ніж на 01.01.2023.

Отримують виплати в банках 438,1 тис. пенсіонерів або 77,7 % загального контингенту одержувачів.

Триває цифровізація діяльності Пенсійного фонду України та його органів як складова розвитку Єдиної інформаційної системи соціальної сфери та основа для визначення нових підходів до надання послуг населенню.

Протягом звітної періоду засобами вебпорталу Електронних послуг Пенсійного фонду України подано 1947 заяв на призначення пенсії, 98 анкет на автоматичне призначення пенсії, 1096 заява на перерахунок пенсії, 1207 анкет щодо внесення змін до Реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, 978 заяв з питань призначення субсидій та пільг, 1082 заяви на виготовлення паперових пенсійних посвідчень та 579 заяв з виплатних питань.

Продовжується робота по наповненню Реєстру застрахованих осіб даними про страховий стаж та отриманий дохід/заробітну плату. На підставі звітності платників єдиного соціального внеску реєстр поповнився інформацією по 741,4 тис. застрахованих осіб.

Забезпечується експлуатація «Електронного реєстру листків непрацездатності». За результатами опрацювання медичних висновків сформовано понад 225,9 тис. електронних листків непрацездатності.

Охорона здоров'я

Сьогодні актуальним є питання надання медичних послуг внутрішньо переміщеним особам у період війни, і держава створює умови для ефективного та доступного для всіх громадян медичного обслуговування в закладах охорони здоров'я Одеської області. З початку воєнного стану по 09 лютого 2024 року включно: всього госпіталізовано внутрішньо переміщених осіб до стаціонару – 23718 осіб, всього звернень до ЦПМСД, дитячих поліклінік, поліклінічних відділень (для ЦРЛ), консультативно-діагностичних центрів – 90529 осіб (в т.ч. дорослі – 20216 осіб у 2023-2024 роках, діти - 13245 осіб у 2023-2024 роках).

На 01.01.2024 року в Одеській області перебувають 332 внутрішньо переміщені ВПЛ-позитивні особи, з них 7 дітей до 18 років та 325 дорослих, всі особи знаходяться на обліку у закладах охорони здоров'я області, що здійснюють медичний нагляд за ЛЖВ та отримують лікування, відповідно до затверджених стандартів.

Забезпечено безперервний медичний супровід ВПО. Всі ВПО знаходяться на обліку в місцевих центрах первинної медико-санітарної допомоги (далі – ЦПМСД). У кожній громаді визначені відповідальні особи від ЦПМСД, які супроводжують ВПО та забезпечують надання медичної допомоги. Щотижнево проводиться вебіари, селекторні наради з керівниками закладів охорони здоров'я, головами територіальних громад та відповідальними за розміщення ВПО щодо правил

організації інфекційного контролю на території громади, медичного супроводу ВПО та інших актуальних питань в умовах воєнного часу.

Забезпечено роботу гарячих ліній з медичних послуг для ВПО: Одеської обласної дитячої клінічної лікарні, Одеської обласної клінічної лікарні; он-лайн-консультації різних фахівців для ВПО за допомогою телемедицини.

Здійснено заходи щодо забезпечення можливості підключення та передачі звернень за екстреною медичною допомогою провайдерами неголосового виклику екстрених служб. Комунальним некомерційним підприємством «Одеський обласний центр екстреної медичної допомоги і медицини катастроф» Одеської обласної ради» (далі – КНП «ООЦЕМД і МК» ООР») у 2021 році укладено договір з громадською організацією «Всеукраїнська організація осіб з інвалідністю зі слуху «Українське товариство глухих». Сервісна служба «Сервіс УТОГ», яка створена для постійної (цілодобової) доступності до послуг перекладача жестової мови через використання засобів відеозв'язку та програмного забезпечення з використанням отримувачами індивідуальних засобів зв'язку (смартфон, планшет), встановлена на мобільні телефони співробітників виїзних бригад екстреної медичної допомоги КНП «ООЦЕМД і МК» ООР». Доступ до сервісу в варіанті онлайн забезпечується цілодобово за допомогою професійних перекладачів, що мають професійну кваліфікацію «Перекладач жестовою мовою «сурдоперекладач».

Розширюється арсенал застосування засобів телемедицини. Медичний працівник, що працює у віддаленому районі, в режимі 24/7 може отримати консультацію кваліфікованого лікаря-спеціаліста та висновок за даними електрокардіографії, рентгенологічного або ультразвукового дослідження. Всі райони Одеської області забезпечені діагностичними комплексами, що мають можливість дистанційної передачі медичних даних.

Впроваджуються заходи з розширення можливостей дистанційної реєстрації громадян на консультації та обстеження в закладах охорони здоров'я шляхом використання інтернет ресурсів.

Згідно з вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2021 №1160 «Деякі питання забезпечення організації та надання освітніх послуг дітям, які перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога» у 2024 році заплановано створення освітнього центру «Школа супергероїв» в Комунальному некомерційному підприємстві «Одеська обласна дитяча клінічна лікарня» Одеської обласної ради». Запровадження в області медико-педагогічного партнерства Всеукраїнського проєкту «Школа супергероїв» дасть можливість дітям, які цього потребують, вчитися попри проблеми зі здоров'ям і всупереч їм, здобувати знання, відволікаючись від медичних процедур і відчувати перспективу, бачити власне майбутнє.

З метою своєчасності та покращення якості надання медичної допомоги постраждалим внаслідок дії хімічних, біологічних та радіологічних агентів (зброї масового ураження), наказом Департаменту охорони здоров'я обласної державної адміністрації від 28.06.2023 № 965-ОД «Про маршрут надання медичної допомоги пацієнтам в умовах надзвичайних ситуацій в Одеській області» затверджено перелік закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) в Одеській області.

У комунальному некомерційному підприємстві «Одеський обласний центр екстреної медичної допомоги і медицини катастроф» Одеської обласної ради» створено 32 бригади служби медицини катастроф для швидкого реагування та

роботи в умовах надання медичної допомоги постраждалим від радіаційного опромінення, які евакуюють постраждалих від радіаційно-хімічних уражень до вищезазначених закладів охорони здоров'я.

Чергові служби закладів охорони здоров'я II та III рівнів частково забезпечені індивідуальними та портативними дозиметрами, в повному обсязі забезпечені засобами інфекційного захисту, протигазами, засобами деконтамінації та дезактивації, а також забезпечені калій йодидом.

В умовах повномасштабної війни пріоритетного значення в системі охорони здоров'я Одещини набуває заклад з впровадження фізичної та неврологічної реабілітації ветеранів війни, учасників бойових дій, членів сімей загиблих чи померлих Захисників і Захисниць України - КНП «Багатопрофільний шпиталь ветеранів» Одеської обласної ради».

Шпиталь знаходиться на території м. Одеса. 500 м до моря. Має зручну логістичну розв'язку. Лікарня наразі розрахована на 180 ліжок, працює 200 фахівців. Цього року в шпиталі відкрилось модернізоване відділення медичної реабілітації для поранених військових. Відділення оснащено інноваційним обладнанням, в тому числі з віртуальною реальністю, що значно прискорить термін відновлення пацієнтів. Тут облаштували зали фізичної терапії та кінезотерапії, три кабінети апаратної фізіотерапії, кабінет ерготерапії, кабінет психологічної підтримки, маніпуляційну, а також 13 палат на 30 ліжок. Загалом площа створеного відділення склала 630 квадратних метрів.

На території закладу знаходиться господарчий корпус, який не має функціонального призначення. На цьому місці доцільно проектувати будівництво сучасного Південного міжрегіонального реабілітаційного центру. Проведення сучасного ремонту та встановлення новітнього обладнання, відповідно до міжнародних стандартів, дасть можливість збільшити ліжковий фонд з фізичної реабілітації ветеранів війни, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників війни та членів сімей загиблих ветеранів війни, членів сімей загиблих Захисників і Захисниць України. В новому корпусі планується операційний блок з напрямом протезування кінцівок, басейн, зали фізичної терапії та кінезотерапії, кабінети апаратної фізіотерапії, кабінети ерготерапії, кабінети психологічної підтримки, кабінети асистивних технологій, маніпуляційні, а також 30 палат на 70 ліжок. Передбачається оснащення стаціонарної майстерні протезування, де буде встановлено найкраще обладнання і буде достатньо місця для одночасної роботи 5 спеціалістів-протезистів. Реалізація проєкту – це забезпечення якісного процесу лікування, надання доступної та сучасної багатопрофільної реабілітаційної допомоги для усіх людей, які постраждали внаслідок війни росії проти України.

Освіта

Мережа закладів освіти Одеської області різних типів та форм власності, функціонуючи в умовах дії воєнного стану, зазнала змін та складається із 821 закладу дошкільної освіти, з яких: 85 закладів приватної форми власності, 2 заклади державної власності та 734 заклади комунальної власності територіальних громад; із 712 закладів загальної середньої освіти області: 57 закладів приватної форми власності, 2 державної форми власності, 653 заклади комунальної власності територіальних громад (в т. ч. 21 - заклад обласної комунальної власності);

30 закладів професійної (професійно-технічної) освіти; 37 закладів фахової передвищої освіти; 18 закладів вищої освіти; 99 закладів позашкільної освіти.

Кількість здобувачів освіти у закладах дошкільної освіти становить понад 57 тисяч дітей віком від 3 до 6 років; у закладах загальної середньої освіти навчається 265307 здобувачів освіти; у закладах професійної (професійно-технічної) освіти – 12034 особи; у закладах фахової передвищої освіти – 23467 осіб; у закладах вищої освіти – 70413 осіб, у закладах позашкільної освіти – 130 332 особи.

До освітнього процесу в закладах освіти різних типів та форми власності області долучилося 14182 здобувачів освіти з числа внутрішньо переміщених осіб, їх кількість постійно збільшується.

Для захисту учасників освітнього процесу використовуються 1259 споруд цивільного захисту на найпростіших укриттях, що перебувають на власних балансах або балансах інших суб'єктів господарювання (місткість -273,295 тис осіб), що дозволило організувати очну та/або змішану форму навчання у понад 70 % закладів освіти, зокрема: 113 споруд цивільного захисту (місткість-37,378 тис осіб), 892 власних найпростіших укриттів (місткість-182,037 тис осіб), 254 споруди цивільного захисту інших суб'єктів господарювання (місткість-53,880 тис осіб);

Продовжуються ремонтно-будівельні роботи щодо облаштування захисних укриттів у закладах загальної середньої освіти області з використанням коштів державного, обласного, місцевих бюджетів та коштів донорських організацій, вживаються заходи щодо улаштування швидкоспоруджених захисних споруд цивільного захисту модульного типу.

Із 226 укриттів у закладах загальної середньої освіти, в яких у 2023 році передбачалось виконати ремонтно-будівельні роботи коштом державного, обласного, місцевих бюджетів та донорів, завершено роботи у 178 ЗСО (15 збудовано та 163 відремонтовано); у 33 тривають роботи та у 15 закладах початок робіт перенесено.

Дошкільна освіта. З початку нового 2023-2024 навчального року 500 закладів дошкільної освіти розпочали освітню діяльність у поєднанні очного формату роботи та змішаного режиму роботи.

Порівняно з показниками до початку повномасштабної війни кількість закладів дошкільної освіти зменшилася, контингент вихованців закладів дошкільної освіти скоротився.

Це зумовлено частковим переміщенням мешканців області та їх дітей до інших регіонів держави або за кордон, а також зменшенням показників народжуваності, яка зафіксована ще у довоєнний період.

Водночас до 407 закладів дошкільної освіти зараховано 2089 вихованців з числа внутрішньо переміщених осіб.

Освітній процес у закладах дошкільної освіти в ЗДО Одеської області продовжують забезпечують 15 453 штатних працівники, з них педагогічних 5833. Кадрове забезпечення становить 93%.

Від початку повномасштабної агресії частково пошкоджено 14 закладів дошкільної освіти області. Повністю відновлено приміщення 6 закладів, робота по відновлення будівель інших закладів продовжується.

Загальна середня освіта. 80% закладів загальної середньої освіти області освітню діяльність у 2023/2024 навчальному році здійснюють в очній (денній) формі. 632 заклади загальної середньої освіти області мають укриття в закладі та/або

поблизу, що сприяє збільшенню кількості здобувачів освіти, які повернулися до закладів загальної середньої освіти із-за кордону та продовжили навчання у традиційному форматі.

Зараз 620 закладів загальної середньої освіти області працюють в очній (денній) формі та надають освітні послуги для 161970 здобувачів освіти, 45 закладів працюють у змішаному режимі (60232 учні), 47 закладів працюють у дистанційній формі (43105 учнів). За кордоном продовжують перебувати, навчаючись дистанційно – 29121 учень.

Водночас до 530 закладів загальної середньої освіти зараховано 9495 здобувачів освіти з числа внутрішньо переміщених осіб.

У зв'язку із ліквідацією/реорганізацією/зміною типу закладів освіти різних форм власності, зменшилася мережа закладів загальної середньої освіти області.

Натомість збільшилася мережа опорних закладів загальної середньої освіти області, яких наразі функціонує 84 із 97 філіями, у них навчається майже 40 тисяч здобувачів освіти. Наразі триває процес формування мережі старшої профільної школи.

Освітній процес у закладах загальної середньої освіти Одеської області забезпечують 23215 осіб. Кадрове забезпечення становить 97%.

Освіта дітей з особливими освітніми потребами. У закладах освіти Одещини отримували освітні послуги 8073 дитини з особливими освітніми потребами.

Інклюзивне навчання організовувалося у 622 закладах освіти: у 444 ЗЗСО функціонувало 1997 класів з інклюзивним навчанням для 2747 дітей з ООП; у 168 ЗДО - 314 інклюзивних груп для 555 дітей з ООП; у 10 ЗПТО та ЗФПО – 56 дітей (осіб) з ООП.

Для супроводу освітнього процесу залучено 2083 асистента вчителя (вихователя) (1854 – у закладах загальної середньої освіти, 229 – у закладах дошкільної освіти).

У закладах освіти облаштовано 45 медіатек та 255 сучасних ресурсних кімнат.

В області утворена потужна мережа інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) – 40 одиниць, що працюють під методичним супроводом обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради». Фахівці ІРЦ забезпечують супровід дитячого населення у 32 територіальних громадах, ще 33 громади уклали договори про співпрацю між собою у частині супроводу інклюзивно-ресурсними центрами, 7 територіальних громад у процесі укладання договорів про співпрацю.

Професійна (професійно-технічна) фахова передвища, вища освіта. Пріоритетним завданням у роботі зазначених закладів освіти області стала підготовка до нового навчального року в умовах воєнного стану.

Так, 26 закладів професійної (професійно-технічної) освіти (92,8 % від потреби) та 30 закладів фахової передвищої освіти (81,1 % від потреби) та 16 (100%) закладів вищої освіти мають захисні споруди, найпростіші укриття та укриття поряд із закладом, що дозволяє провадити освітній процес в очному та змішаному форматі навчання (теоретичні заняття – дистанційно, практичні та лабораторні заняття в очному форматі).

Сьогодні до Одеської області тимчасово переміщені з окупованих територій 1 заклад вищої освіти та 5 відокремлених структурних підрозділи закладів вищої освіти.

Розміщення внутрішньо переміщених та евакуйованих осіб з інших регіонів здійснено в 7 закладах професійної (професійно-технічної) освіти Одеської області,

у яких перебуває 100 внутрішньо переміщених осіб. Освітні послуги отримують 235 дітей із числа внутрішньо переміщених осіб.

Освітній процес в ЗП(ПТ)О забезпечують 2551 працівників, з них 1402 - педагогічні.

У 2023 році створено НПЦ: слюсарних робіт на базі ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти»; сучасних технологій зварювання на базі ВСП «Березівське вище професійне училище Національного університету «Одеська політехніка»; реставраційних технологій та декору на базі ДНЗ «Одеський професійний ліцей будівництва та архітектури»; підготовки робітників з професії «Електрик судновий» на базі «Одеський професійний ліцей морського транспорту».

З метою реалізації Стратегії реформування системи шкільного харчування на 2023 – 2027 роки, в рамках пілотного проєкту, створено кулінарний ХАБ у ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти».

Разом з цим за підтримки голови обласної державної адміністрації триває робота по створенню ще 2 кулінарних ХАБів у Дунайському та Північному центрах професійної освіти.

Від початку повномасштабної агресії частково пошкоджено приміщення 5 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, 10 закладів фахової передвищої та вищої освіти, відновлено приміщення 4 закладів фахової передвищої та 2 вищої освіти, робота по відновленню триває.

Позашкільна освіта. Мережа закладів позашкільної освіти області становить 99, із них 59 закладів комунальної форми власності, 4 приватних закладів у м. Одеса, 36 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, у тому числі Одеська обласна спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву.

У 2023-2024 навчальному році 465 закладів освіти організували роботу 2195 гуртків, у тому числі: 489 гуртків фізкультурно-спортивного напрямку в яких налічується 9658 осіб; 494 гуртків військово-патріотичного напрямку; науково-технічного напрямку – 51; еколого-натуралістичний – 81; туристсько - краєзнавчий – 64 гуртки; художньо-естетичний – 576 гуртків; дослідницько-експериментальний – 49 гуртків; бібліотечно-бібліографічний – 17; оздоровчий – 35 та інші.

Всього охоплено позашкільною освітою 130 332 дітей шкільного віку.

85 закладів позашкільної освіти надають освітні послуги для 1029 дітей із числа внутрішньо переміщених осіб.

З метою формування у дітей та молоді національних та загальнолюдських цінностей, громадянської позиції, власної гідності, почуття відповідальності, самореалізації, реалізації творчого потенціалу в області функціонує КУ «Одеський обласний центр патріотичного виховання та організації дозвілля дітей та молоді» та 4 молодіжних центрів (комунальних установ). У державному навчальному закладі «Одеський центр професійно-технічної освіти» функціонує центр підтримки учнівської молоді, який утворено за кошти обласного бюджету.

Щорічно проводиться Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»). 103 самоврядних осередків з національно-патріотичного виховання учнівської молоді утворено на базі закладів загальної середньої освіти області.

Розпочато реалізацію Плану проведення спортивних та спортивно-масових заходів серед учнів та студентів «Пліч-о-пліч зі спортом».

Відповідно до листа Офісу Президента України від 26.03.2022 № 47-01/113 «Про платформу «СпівДія» Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією

підтримано зазначену ініціативу та утворено «СпівДія Хаб Одещина». У процесі реалізації зазначеної ініціативи об'єдналось більше 100 волонтерів з числа активної молоді Одещини. Відкрито 4 представництва «Співдія хаб Одещина»: у Чорноморській, Білгород-Дністровській, Арцизькій міських територіальних громадах та Вигодянській сільській територіальній громаді, які об'єднали активну молодь регіону у спільній волонтерській справі на шляху до перемоги України та працюють за різними напрямками роботи.

Освітній процес у закладах позашкільної освіти Одеської області забезпечують 1000 педагогів. Кадрове забезпечення становить 94%.

У рамках загальнонаціонального проєкту «Безпечна країна» та з метою створення належного рівня безпеки в освітньому середовищі, забезпечення співпраці на засадах партнерства поліцейських, рятувальників, працівників закладів освіти та органів місцевого самоврядування в області реалізовується експериментальний проєкт «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі». Таких спеціалістів наразі 13 осіб.

З метою формування в учнів здоров'я збережувальних компетентностей, знань правил пожежної безпеки, мінної безпеки та цивільного захисту, алгоритму дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій, надання домедичної підготовки на базі закладів та установ освіти області створено 376 «Класів безпеки».

Підтримка сім'ї, дітей та молоді

В Одеській області на первинному обліку перебуває 1899 дітей-сиріт та 3047 дітей, позбавлених батьківського піклування.

В Одеській області на первинному обліку перебуває 5294 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та 2630 дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Уряд встановив певні особливості процедури усиновлення під час дії воєнного стану. До 1 червня не усиновлювались діти, які тимчасово були переміщені (евакуйовані) за кордон. З 1 червня 2023 року, у зв'язку із введенням змін в законодавство, процедуру усиновлення було відновлено. В області усиновлено 61 статусну дитину, всі діти усиновлені громадянами України.

З числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в сімейних формах перебуває 4946 дітей. З початком року відбувається зростання кількості статусних дітей.

В області функціонує 63 дитячих будинки сімейного типу, в яких виховується 451 дітей-вихованців та 160 прийомних сімей, в яких утримується 312 прийомні дитини. Створення сімейних форм виховання залишається сталим. Збільшено наповнюваність прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.

Органами опіки та піклування забезпечено надання статусу дитини, постраждалої внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів та ведення обліку таких дітей. Всього на обліку перебуває 1204 дитини. Протягом року цей статус надано 917 дітям.

В 11 територіальних громадах функціонує 15 патронатних сімей. Кількість патронатних родин збільшено на 15% в порівнянні з минулим роком.

Культура

На 01.01.2024 до мережі закладів культури області відноситься: 6 театрів (1 – Національний), обласна філармонія, 678 бібліотек (1 - Національна), 676 клубних закладів, 73 мистецькі школи, 24 музеї (юридичні особи, 1 – Національний) та 165 музеїв (не юридичні особи), 3 заклади фахової передвищої

освіти, 10 кінотеатрів (приватні), 7 парків культури та відпочинку, державний цирк. У червні 2023 року прийнято рішення простворення комунального закладу «Дачненська школа мистецтв» (Дачненська територіальна громада Одеського району).

В ході агресії російської федерації проти України протягом 2022-2023 роки пошкоджено 25 закладів культури (будівлі та матеріально-технічне забезпечення): 4 публічні бібліотеки, 9 будинків культури, 6 музеїв, 2 театри, 4 заклади мистецької освіти. За рахунок коштів місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонних законодавством відновлено 15 об'єктів.

Закладами культури та мистецтв проведено низку заходів до державних свят, знаменних та пам'ятних дат з історії України, ювілеїв видатних історичних, громадських, культурних діячів, зокрема: до Дня Соборності України, Дня пам'яті героїв Крут, Дня Гідності та Свободи, Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, Дня пам'яті жертв політичних репресій, Дня пам'яті кримських татар - жертв депортації 1944 року, Дня Європи в Україні; урочисті заходи до Дня Конституції України, Дня Української Державності, Дня Державного Прапора України та Дня Незалежності України, Дня пам'яті трагедії Бабиного Яру, Дня захисників та захисниць України тощо.

До Дня української мови та писемності проведено: міжнародний фестиваль української культури «Відчуйте серцем Україну!» (Обласний центр національних культур в м. Рені), XXVII обласний фестиваль української книги пам'яті Михайла Грушевського «Безмежність української книги», присвячений 125-річчю виходу у світ першого тому фундаментальної праці видатного українського вченого «Історія України-Руси», відвідувачі бібліотек взяли участь у радіо диктанті національної єдності -2023 тощо.

У 2023 році продовжувалась робота щодо виявлення, дослідження та популяризації нематеріальної культурної спадщини Одеської області та формування місцевого переліку елементів нематеріальної культурної спадщини. Два елементи нематеріальної культурної спадщини Одещини внесені до Національного переліку елементів НКС України, всього на цей час до Національного переліку від Одеської області внесено 9 елементів НКС. Також представники Одеського обласного центру української культури, які представляють елемент НКС «Музей традиційного народного мистецтва як інтерактивний простір нематеріальної культурної спадщини Одещини» та народний оркестр клейзмерської музики (м. Кодима) взяли участь у фестивалі до 20-річчя Конвенції ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини (м. Київ).

Департаментом культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини облдержадміністрації спільно з Одеською обласною універсальною науковою бібліотекою ім. М. Грушевського організовано збір літератури для бібліотек військових частин та Благодійну акцію «Українська книга – для Херсонщини!» (на суму понад 250,0 тис. грн.).

Також Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Грушевського підписала меморандум щодо Побратимства з Центральною бібліотекою Ліверпуля (Велика Британія). Меморандумом передбачено сприяння взаємному обміну книгами та інформаційними матеріалами на електронних носіях, фокусом обміну досвідом є цифрова інклюзія, безбар'єрність просторів бібліотеки, тренінги у сферах комунікації.

Одеський національний художній музей, Одеський історико-краєзнавчий музей,

Одеський літературний музей підписали меморандум з Міжнародним культурним центром (м. Краків, Польща) щодо реалізації у 2024 році спільного виставкового проєкту «Odesa beyond the myth. The long story of Odesa's art» («Одеса поза межами міфу. Довга історія одеського мистецтва»).

Продовжується робота з міжнародними фондами для посилення безпеки приміщень музеїв і колекцій, бібліотек та книжкових фондів. У співпраці з громадською організацією «Museum for Change» залучено благодійні кошти міжнародного фонду ALIPH для проведення консерваційних робіт та обстеження пошкоджених об'єктів культури, які постраждали внаслідок обстрілів м. Одеса у липні цього року.

Одним з пріоритетних завдань, яке реалізовувалось у 2023 році - це створення електронних копій документів і артефактів – цифрової спадщини Одеського регіону. На 01.01.2024 оцифровано 83 книги (23459 сторінок), які поповнили електронну цифрову бібліотеку краєзнавчої літератури на сайті ООУНБ ім. М. Грушевського. Одеський художній музей завершив цифрування та публікацію документів наукового архіву музею: 32 фонди, 5400 документів за підтримки Goethe-Institut, оцифровано і опубліковано документи наукового архіву, присвяченого науково-дослідницьким архітектурним реставраціям будівлі музею за підтримки World Heritage Found, створено високоякісні цифрові копії 15 графічних робіт та 2-х скульптур з колекції музею за підтримки Google Art, створено 3D-тури експозицій 14 виставкових проєктів. Одеський музей західного та східного мистецтва продовжує роботу зі створення електронної наукової картотеки музею, наразі опрацьовано 567 науково-уніфікованих паспортів. Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини облдержадміністрації продовжує наповнення електронного ресурсу об'єктів культурної спадщини Одеської області. На цей час у портал культурної спадщини Одеської області внесено інформацію щодо 750 об'єктів. Оцифровано та зведено в електронний каталог понад 50000 аркушів документації.

Національно-культурні товариства Одеської області з перших днів війни розпочали волонтерську діяльність та активу гуманітарну допомогу внутрішньо переміщеним особам, військовослужбовцям, малозабезпеченим громадянам. Громадські організації національних меншин залучають допомогу з діаспор у питаннях організації евакуації та подальшого розселення українців закордоном.

На території Одеської області на обліку перебувають 4493 пам'яток культурної спадщини. З метою їх захисту та збереження шляхом проведення ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини протягом звітнього періоду 2023 року розглянуто та погоджено 20 проєктів з проведення ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятках культурної спадщини, надано 6 дозволів на здійснення відповідних робіт, надано 84 погоджень відчуження приміщень у будівлях-пам'ятках, укладено 141 охоронних договорів з власниками та користувачами приміщень у будівлях-пам'ятках, надано 98 довідки щодо належності будівель та споруд до об'єктів культурної спадщини, зареєстровано 4 дозволи на проведення археологічних розвідок або розкопок.

Департаментом культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини облдержадміністрації здійснюється постійний моніторинг стану об'єктів культурної спадщини, постраждалих внаслідок російської агресії та надається відповідна звітна інформація до Міністерства культури та інформаційної політики України.

У 2022 році прийнято Програму розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Одеській області на 2023- 2025 роки, яка була затверджена розпорядженням голови Одеської обласної державної (військової) адміністрації від 20.12.2022 №864/А-2022.

З метою виконання заходів Програми Департаментом культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини облдержадміністрації здійснюється моніторинг щодо дотриманням вимог законодавства про функціонування державної мови при веденні діловодства та при виконанні посадових обов'язків працівниками комунальних підприємств, установ та організацій у сфері культури.

На базі закладів культури діють майже 40 мовних курсів та клубів з вивчення української мови, проводяться тренінги для різних категорій населення. В Одеській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. М. Грушевського спільно з ГО «Десяте квітня» проводились зустрічі мовно-пізнавальних напрямків розмовного клубу «Ріка» в рамках проєкту «Покращення інтеграційних умов для біженців».

Проведено конкурсний відбір видань українською мовою кращих зразків книг краєзнавчої, історичної, дитячої етнографічної, краєзнавчої тематики, художньої літератури місцевих авторів.

На реалізацію зазначеної Програми в обласному бюджеті на 2023 рік передбачено 500,0 тис. грн., профінансовано 139,7 тис. грн.

Фізична культура і спорт

Протягом 2022-2023 років сфера фізичної культури і спорту зіткнулася з численними труднощами, зокрема необхідністю забезпечення безпеки учасників навчально-тренувального процесу, фізкультурно-спортивних заходів та спортивних змагань, зменшення кількості населення, що займається фізичною культурою і спортом, в т.ч. через виїзд частини тренерів та інших фахівців сфери фізичної культури і спорту до інших країн.

Враховуючи важливу роль фізичної культури і спорту в подоланні психологічних та фізіологічних наслідків щоденного стресу, якому піддається населення України, в Одеській області продовжується робота щодо залучення всіх верств населення до регулярних занять фізичною культурою і спортом.

У 2023 році за рахунок субвенції з державного бюджету в Одеській області розпочата реалізація окремих заходів соціального проєкту «Активні парки – локації здорової України». До проєкту долучилось понад 80 громад регіону. Реалізація проєкту має позитивний вплив на рівень охоплення фізкультурно-оздоровчою діяльністю в Одеській області, сприяє впровадженню нових методів роботи з населенням. На сьогодні в Одеській області працює до 86 координаторів (фахівців) проєкту «Активні парки», кожен з яких щотижнево проводить не менше 3 заходів. Загалом в рамках проєкту в 2023 році було проведено понад 7 тисяч заходів.

Відновлено проведення Обласних спортивних ігор – змагань серед команд територіальних громад Одеської області. У 2023 році до участі вдалось залучити понад 5200 осіб з 52 громад регіону.

Внаслідок російських обстрілів було пошкоджено 5 об'єктів спортивної інфраструктури, 1 об'єкт повністю зруйновано.

На 2023 рік в Одеській області функціонує 71 дитячо-юнацька спортивна школа, школа вищої спортивної майстерності, центр олімпійської підготовки зі стендової стрільби, регіональний центр фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю

«Інваспорт», центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» та понад 300 спортивних клубів.

Водночас, майже повністю зупинена реалізація інфраструктурних проєктів.

Розпочата робота з адаптації раніше розроблених проєктів до викликів сьогодення, зокрема потреба у розгортанні мережі фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців, правоохоронців та цивільного населення, які зазнали поранень.

Так, замість запланованого будівництва Палацу спорту в селищі Авангард, розробляється проєкт створення сучасного центру фізкультурно-спортивної реабілітації з можливістю проживання до 80 осіб. Триває пошук джерел фінансування проєкту.

Продовжується підтримка резервного спорту та спорту вищих досягнень.

В рамках Обласної комплексної програми розвитку фізичної культури і спорту в Одеській області на 2022-2024 роки здійснюється виплата грошової допомоги кращим спортсменам Одеської області та їх тренерам, фінансування заходів з розвитку олімпійських та неолімпійських видів спорту та видів спорту осіб з інвалідністю.

Спортсмени Одеської області продовжують підготовку до участі у всеукраїнських та міжнародних змаганнях.

До головних змагань 2024 року – Олімпійських та Параолімпійських ігор в м. Париж готуються понад 20 спортсменів.

Туристично-рекреаційна галузь

Сфера туризму, рекреації та курортів має вагомий вплив на наповнення бюджету, адже пов'язана з розвитком готельного господарства, ресторанного бізнесу, інфраструктури, рекреації, роздрібною торгівлю тощо. Повномасштабне вторгнення країни-агресора в Україну негативно вплинуло на сферу туризму.

В умовах воєнного стану серед туристичних трендів спостерігається зростання інтересу до внутрішнього екологічного туризму, відвідування природних резерватів, культурного обміну, адже регіон може привернути туристів, які цікавляться культурними обмінами та пізнанням місцевої історії та культури. У порівнянні 2021-2023 роками спостерігається наступна динаміка завантаженості сфери гостинності: 46% на 2021 рік, 24% на 2022 рік, 27% на 2023 рік, що свідчить про поступове відновлення туризму Одещини.

Природокористування та безпека життєдіяльності людини

Атмосферне повітря. Одеська область характеризується транспортною, промисловою і сільськогосподарською галузями. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря складає понад 3 000. З загальної кількості викидів: 70% здійснено підприємствами постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, 16% – підприємствами переробної промисловості. Кількісний вклад основних забруднювачів складає: метан – 72 % від сумарних обсягів, речовини у вигляді твердих суспендованих частинок – 8,1%, оксид вуглецю – 9,1%, діоксид азоту – 4,3%, діоксид сірки – 2,3%), неметанові органічні сполуки – 1,9%, аміак – 1,8%. Більша частини викидів здійснено в м. Одеса – 21,72 тис. т.

Також здійснюються викиди парникових газів, у першу чергу діоксиду вуглецю, що сприяє процесам глобального потепління.

Водні ресурси області складаються з запасів підземних та поверхневих вод. Запаси поверхневих вод на території області розподіляються нерівномірно. Північна та

центральна частини території характеризуються обмеженими запасами води, а південь та захід, які тяжіють до річок Дністер та Дунай, мають великий запас води.

На території області нараховується 3 147 водозаборів, які належать 2 236 водокористувачам. Загальна кількість водопунктів складає 5 951, у тому числі артезіанських свердловин – 5 748, шахтних колодязів – 193, джерельних каптажів – 9. Загальна протяжність водопровідних мереж становить 10 162,1 км, з них у ветхому та аварійному стані – 3 053,3 км (30,05 %). Протяжність каналізаційних мереж складає 1 886,4 км, з них у ветхому та аварійному стані – 857,3 км (45,4 %).

Забезпеченість підземними водами питної якості становить близько 30 %. Питне водопостачання області майже на 80 % забезпечується за рахунок поверхневих джерел. По одеському водопроводу надходить вода з р. Дністер, в Ізмаїльському районі з р. Дунай, в Болградському районі з оз. Ялпуг. Всі інші населені пункти користуються водою з підземних джерел.

Земельні ресурси області площею 3331,38 тис. га характеризуються надзвичайно високим рівнем освоєння.

За призначенням і використанням розподіляються: *землі сільськогосподарського призначення* (2 588,2 тис. га (77,7 %), з них рілля – 2 077,0 тис. га (62,4 %); *землі громадського призначення* (30,5 тис. га); *землі оздоровчого призначення* (2,0 тис. га); *землі рекреаційного призначення* (4,5 тис. га); *землі лісогосподарського призначення, ліси та інші лісовкриті площі* (223,4 тис. га (6,7 %); *землі водного фонду* (210,73 тис. га (6,33 %); *землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики* (31,7 тис. га); *землі транспорту та зв'язку* (25,1 тис. га) та інш.

Лісові ресурси. Одеська область є малолісною та лісодефіцитною. На одного мешканця області припадає лише 0,1 га лісу. Загальна лісистість становить близько 6 %.

Площа лісових ділянок в області складає 220,1 тис. га, з них 203,9 га – вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки, у тому числі захисні насадження – 183,1 тис. га (83 %) з них полезахисні лісові смуги – 49,8 тис. га.

Охорона, збереження та відтворення рослин, які знаходяться під загрозою зникнення в Одеській області здійснюється відповідно міжнародних договорів, ратифікованих Україною, Червоної книги України, та відповідно до Переліку видів тварин і рослин, які підлягають особливій охороні на території Одеської області. До зазначеного Переліку включено 292 види рослин, з яких 157 входять до Червоної книги України.

Тваринний світ. Фауна Одеської області різноманітна і представлена 1500 видами безхребетних та більше 400 видами хребетних тварин. Найчисельнішою та найважливішою групою хребетних тварин області є птахи, яких зареєстровано більше 320 видів.

Із ссавців особливий інтерес викликає єдиний представник ластоногих Чорного моря – тюлень-монах на території Дунайського біосферного заповідника. У Чорному морі розповсюджені популяції дельфінів (афаліна, білобочка, азовка). В результаті ведення бойових дій внаслідок агресії РФ на морському узбережжі та у відкритому морі гинуть дельфіни, мають місце факти забруднення морського середовища.

Іхтіофауна річок різноманітна. В річках і озерах водяться лящ, судак, сом, щука, сазан, окунь та інші види риб. Розводять товстолобика, білого амура, сазана. В акваторії Дунаю зустрічаються види риб, занесені до Європейського Червоного списку. З промислових видів найціннішими є осетрові та дунайський оселедець.

Природно-заповідний фонд та формування екологічної мережі. Природно-заповідний фонд області має в своєму складі 128 територій та об'єктів, загальна

площа яких становить 166 343,4 га. Відношення площі природно-заповідного фонду до площі Одеської області становить 4,99 %.

На територіях та об'єктах природно-заповідного фонду охороняються більше 194 видів представників рослинного і 382 види тваринного світів, які є рідкісними та знаходяться під загрозою зникнення.

Поводження з відходами, небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами. В області створені та експлуатуються потужності з утилізації та знешкодження небезпечних відходів виробництва та споживання. Але існуючих потужностей недостатньо. Система збору небезпечних відходів не розвинута в сільській місцевості.

Серйозною проблемою залишається зберігання та безпечне поводження з непридатними хімічними засобами захисту рослин (далі – ХЗЗР). У 2021 році зібрано та вивезено на утилізацію 52,0 тонни непридатних ХЗЗР з території Одеського району.

У 2023 році здійснені заходи зі збирання, перевезення та видалення (спалювання) 147,0 тонн отрутохімікатів, які зберігались у найбільшому з місць накопичення непридатних ХЗЗР біля села Алтестове Одеського району Одеської області, бункері побудованому у 1978 році Одеським морським торговельним портом. На теперішній час в залишок зберігання ХЗЗР складає 311,4 тонн.

Відповідно до вимог Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 року № 820-р та набранням чинності Закону України «Про управління відходами» обласною державною (військовою) адміністрацією ведеться робота щодо коригування Регіонального плану управління відходами в Одеській області, яким будуть визначені сценарії розвитку системи управління відходами, закриття несанкціонованих сміттєзвалищ та звалищ, що не відповідають санітарним та екологічним вимогам, управління специфічними потоками відходів, розвиток інфраструктури управління побутовими відходами.

Основним напрямком є створення об'єктів оброблення твердих побутових відходів, центрів збирання відходів для підготовки до повторного використання, сміттєперевантажувальних станцій, запровадження роздільного збору відходів в усіх населених пунктах шляхом встановлення спеціалізованих контейнерів для збору окремо ресурсо-цінних компонентів.

Моніторинг довкілля та міжнародне співробітництво. В рамках регіональної системи моніторингу довкілля області моніторингові дослідження виконують підвідомчі підприємства центральних органів виконавчої влади, до основних відносяться: Гідрометеоцентр Чорного та Азовського морів, НДУ «Український науковий центр екології моря», Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю, Причорноморське державне регіональне геологічне підприємство, Одеська філія ДУ «Держгрунтохорона» ДУ «Інституту охорони ґрунтів України», ДУ «Одеський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України». Щомісячна, щоквартальна та щорічна інформація оприлюднюється і надається до Міндовкілля України. В рамках Державної системи моніторингу у галузі атмосферного повітря в області встановлені експлуатуються 2 пункти спостережень за забрудненням атмосферного повітря.

ЦІЛІ ТА ПРІОРИТЕТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

2. ПОДАТКОВО-БЮДЖЕТНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Пріоритетні напрями:

- ⇒ підвищення фінансової спроможності місцевих бюджетів в умовах впровадження бюджетної децентралізації;
- ⇒ підвищення ролі та відповідальності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у розв'язанні актуальних проблем соціально-економічного розвитку районів та територіальних громад області;
- ⇒ створення умов для зменшення диспропорцій у рівні соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць;
- ⇒ потреба у поліпшенні результатів господарювання у зв'язку з переорієнтацією ринків збуту продукції реального сектору економіки;
- ⇒ проведення раціональної та ефективної податково-бюджетної політики, дотримання фінансової дисципліни.

Ключові кроки:

- + сприяння стійкому економічному та соціальному розвитку районів та територіальних громад;
- + підвищення рівня взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення збільшення надходжень до місцевих бюджетів;
- + підвищення рівня бюджетної самостійності місцевих бюджетів;
- + підвищення мотивації до нарощування дохідної бази місцевих бюджетів;
- + підвищення ефективності використання бюджетних коштів;
- + нарощування доходів державного та місцевих бюджетів відповідно до темпів зростання макроекономічних показників області;
- + недопущення виникнення кредиторської та дебіторської заборгованості у бюджетній сфері.

Очікувані результати:

- запровадження дієвого механізму управління бюджетним процесом як складової частини системи управління державними фінансами, сприяння фінансовій підтримці територіальних громад з метою забезпечення їх ефективного функціонування у воєнний та повоєнний час.

3. РОЗВИТОК РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

3.1. Промисловість

Пріоритетні напрями:

- ⇒ відновлення та стабілізація промислового виробництва усіх видів промислової діяльності з їх подальшим стабільним розвитком;
- ⇒ модернізація та технологічне оновлення виробництва на основі впровадження сучасних енерго- та ресурсозберігаючих технологій;
- ⇒ розвиток існуючих та формування нових видів діяльності з вищою доданою вартістю;
- ⇒ забезпечення оптимальної митної політики для стимулювання виробничого та інноваційного потенціалу;
- ⇒ підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, освоєння нових інноваційних видів високотехнологічної продукції;
- ⇒ диверсифікація ринків збуту.

Ключові кроки:

- + сприяння у відновленні хімічної та нафтохімічної галузей промисловості;
- + модернізація виробництв на основі впровадження новітніх техніки та технологій за рахунок посилення інноваційної складової розвитку галузей промисловості;
- + активізація роботи із залучення інвестицій з метою збільшення обсягів виробництва експортоорієнтованої продукції та нарощування виробництва вітчизняних аналогів імпортованих товарів;
- + сприяння приведення стандартів якості та технічних умов у відповідність до вимог і положень ЄС;
- + сприяння підприємствам промисловості у вирішенні проблемних питань організації виробництва продукції з новим рівнем якості і властивостей на основі використання новітніх технологій та забезпечення позитивної динаміки виробництва продукції;
- + розвиток економічного потенціалу регіону шляхом розбудови інфраструктури та мережі індустріальних парків, створення нових робочих місць, реалізації проєктів розвитку;
- + стимуляція економічної діяльності шляхом подальшої реалізації програм: «Доступні кредити 5-7-9%», «Робота», «Оселя», «Програми розвитку конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва в Одеській області на 2021-2023 роки» (дію продовжено до 2024 року);
- + аналіз та збір інформації щодо завданих збитків державним, комунальним та приватним суб'єктам господарювання регіону внаслідок російської агресії з метою подальшої їх відбудови в рамках Програми з відновлення України;
- + відновлення (будівництво) ремонтно-відновлювальних підприємств та організацій;
- + вирішення питання щодо відновлення діяльності Одеського нафтопереробного заводу (*середньострокова перспектива*).

Очікувані результати:

- зростання продуктивності та обсягів промислового виробництва;
- індекс промислового виробництва очікується на рівні 102,0 %;
- обсяг реалізованої промислової продукції зросте до 80 млрд грн;
- інтеграція регіональних виробників у світові та євроінтеграційні процеси – поступове перетворення країни із сировинної бази на виробника продукції з високою доданою вартістю;
- зростання конкурентоспроможності регіональної промислової продукції за рахунок впровадження інновацій та високого рівня якості;
- утворення рівних умов для експортованої та імпортованої продукції.

3.2. Розвиток підприємництва

Пріоритетні напрями:

- ⇒ підтримання державних важелів впливу на розвиток малого та середнього підприємництва;
- ⇒ створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва, у тому числі шляхом реалізації оновленої Програми розвитку

конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва в Одеській області на 2021-2023 роки з урахуванням повоєнного відновлення;

⇒ вдосконалення правового врегулювання господарських та адміністративних відносин між регуляторними органами та суб'єктами господарювання.

Ключові кроки:

✚ сприяння впровадженню законодавчих нововведень для розвитку та підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва;

✚ виконання заходів Програми розвитку конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва в Одеській області на 2021-2024 роки;

✚ виконання заходів Програми «ЄОселя» на 2023 – 2024 роки;

✚ координація та надання консультаційної підтримки регуляторним органам з питань здійснення державної регуляторної політики.

Очікувані результати:

➤ посилення розвитку якісного виробництва в області, збільшення конкуренції регіональної продукції на ринку, поширення практики соціальної відповідальності серед підприємців;

➤ пошук нових ланцюгів створення доданої вартості продукції, поживлення експорту регіональних товарів та послуг на зовнішні ринки;

➤ збільшення кількості суб'єктів господарювання;

➤ дотримання принципу прозорості та врахування громадської думки у здійсненні регуляторними органами в області державної регуляторної політики, недопущення прийняття економічно недоцільних, неефективних регуляторних актів, здійснення дерегуляції.

3.3. Агропромисловий комплекс

Пріоритетні напрями:

⇒ підвищення ефективності роботи аграрної галузі економіки шляхом впровадження сучасних ресурсо- та вологозберігаючих, екологічно безпечних, технологій виробництва сільськогосподарської продукції;

⇒ підвищення ефективності використання зрошувальних земель;

⇒ підвищення родючості ґрунтів;

⇒ створення сучасної селекційно-насінницької бази аграрного виробництва;

⇒ збільшення урожайності сільськогосподарських культур та продуктивності худоби і птиці;

⇒ розбудова мережі промислових холодильних фрукто- та овочесховищ вздовж магістральних автодоріг;

⇒ розвиток овочівництва і картоплярства, виноградарства і садівництва;

⇒ вирощування чисельності поголів'я худоби та птиці;

⇒ розвиток кооперації на селі, створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

⇒ сприяння сталому розвитку малого та середнього бізнесу в аграрній сфері, фінансову підтримку малого бізнесу та малих аграрних підприємств;

⇒ підвищення рівня конкурентоспроможності виробленої продукції, впровадження безвідходних технологій виробництва;

- ⇒ покращення умов праці та життя мешканців сіл;
- ⇒ організація і проведення інформаційно-виставкових та дорадницьких заходів в аграрній сфері;
- ⇒ консервація деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель.

Ключові кроки:

- ✚ реалізація 12 пілотних проєктів з відновлення зрошення в Одеській області;
- ✚ реконструкція Нижньо-Дністровської зрошувальної системи;
- ✚ координація та/або участь у розрахунках збитків завданих земельному фонду Одеської області внаслідок військової агресії російської федерації на території області;
- ✚ забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках;
- ✚ раціональне використання природних ресурсів, особливо земель сільськогосподарського призначення, удосконалення структури посівних площ та впровадження у виробництво елементів науково обґрунтованої системи землеробства передової техніки та технологій вирощування сільськогосподарських культур;
- ✚ підвищення рівня життя сільського населення;
- ✚ реалізація заходів Регіональної програми розвитку агропромислового комплексу Одеської області на 2019-2023 роки, термін дії якої буде продовжено на 2024 рік.

Очікувані результати:

- прогнозовані обсяги виробництва сільськогосподарської продукції на 2024 рік становлять: зерна – 4000 тис. тонн, соняшнику – 550,0 тис. тонн, овочів – 260,0 тис. тонн, винограду – 150 тис. тонн, плодів і ягід - 97,0 тис. тонн, м'яса – 43,2 тис. тонн, молока – 282,3 тис. тонн; яєць – 110,0 млн шт;
- підвищення урожайності сільськогосподарських культур;
- збільшення площ зрошуваних земель до 70 тис. га у 2024 році (*сьогодні площа використання зрошуваних земель – 40,2 тис. га*);
- здійснення переходу виробництва і переробки сільськогосподарської продукції на сучасні прогресивні ресурсо та енергозберігаючі, безвідходні технології;
- стабілізація та нарощування поголів'я худоби та птиці, збільшення виробництва молока, м'яса, яєць;
- підвищення ефективності роботи виноградно-виноробної галузі, її конкурентоспроможності;
- вирощування сільськогосподарської продукції у господарствах населення, вирішення проблем підвищення рівня життя та самозайнятості сільського населення;
- впровадження сучасних технологій вирощування сільськогосподарських культур з урахуванням досягнень науки та передового досвіду;
- удосконалення структури посівних площ;
- впровадження у виробництво елементів науково-обґрунтованої системи землеробства, передової техніки та технологій вирощування сільськогосподарських культур;
- поліпшення ресурсного забезпечення сільськогосподарського виробництва за рахунок оновлення машинно-тракторного парку та обладнання;

- розширення можливостей використання інновацій в аграрному секторі, розвиток зрошувального землеробства;
- застосування новітніх технологій вирощування сільськогосподарських культур та впровадження високопродуктивних сортів;
- забезпечення розвитку інфраструктури аграрного ринку (обслуговуючих кооперативів, оптових ринків сільськогосподарської продукції);
- збереження родючості ґрунтів;
- застосування новітніх технологій вирощування сільськогосподарських культур та впровадження високопродуктивних сортів
- створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу в сільській місцевості і, як наслідок, збільшення виробництва товарної сільгосппродукції дрібними товаровиробниками;
- створення і впровадження у виробництво нових сортів пшениці, ячменю, гороху за якісними властивостями зерна;
- розрахунки збитків завданих земельним ресурсам сільськогосподарського призначення внаслідок всіх випадків військової агресії російської федерації на території області.

3.4. Транспортна інфраструктура та морегосподарський комплекс **Пріоритетні напрями:**

- ⇒ відновлення судноплавства та розвитку українського флоту;
- ⇒ розширення потужностей Дунайського портового кластеру, створення інфраструктури для збільшення обсягів вантажообігу через р. Дунай;
- ⇒ підвищення технологічної спроможності організації мультимодальних перевезень, забезпечення злагодженого функціонування всіх частин ланцюга поставок з використанням декількох видів транспорту;
- ⇒ забезпечення ефективно працюючого, доступного та безпечного ринку надання транспортних послуг;
- ⇒ інтеграція вітчизняної транспортної системи до європейської та міжнародної транспортних систем;
- ⇒ встановлення чіткої координації роботи з країнами ЄС з питань організації перевезень та розвитку мережі TEN-T;
- ⇒ удосконалення системи управління запобігання дорожньо-транспортним пригодам;
- ⇒ підвищення безпеки руху під час забезпечення високої швидкості, комфорту та економічності перевезень;
- ⇒ підвищення ефективності державного управління у галузі транспорту;
- ⇒ розвиток транспортної інфраструктури;
- ⇒ оновлення рухомого складу транспорту;
- ⇒ поліпшення інвестиційного клімату;
- ⇒ підвищення екологічності та енергоефективності транспортних засобів.

Ключові кроки:

- ✚ відновлення, відбудова, модернізація об'єктів транспортної інфраструктури, які були пошкоджені внаслідок російської агресії;
- ✚ ремонт та модернізація рухомого складу поїздів, реконструкція залізничних станцій та колій, у тому числі портових, розвиток залізничних контейнерних маршрутів з портів;

- ✚ реконструкція аеродромного комплексу Міжнародного аеропорту «Одеса» відновлення радіолокаційного покриття, впровадження нової автоматизованої системи керування повітряним рухом та системи мовного зв'язку в Одеському РДЦ (середньострокова перспектива);
- ✚ роботи з відновлення діяльності міжнародного аеропорту «Ізмаїл» (середньострокова перспектива);
- ✚ продовження реалізації інвестиційних проєктів у морських портах «Великої Одеси»;
- ✚ розвиток інфраструктури морських терміналів морських портів Дунайського регіону;
- ✚ встановлення залізничного сполучення Рені – Ізмаїл – створення прямого залізничного сполучення всього півдня України з країнами ЄС (Румунія, Болгарія, Сербія, Хорватія, Греція);
- ✚ будівництво залізничної колії до порто-пункту «Кілія» ДП «МТП «Усть-Дунайськ» (середньострокова перспектива);
- ✚ нарощування пропускної спроможності залізниці з країнами ЄС;
- ✚ подальша реалізація проєкту днопоглиблення ГСХ «Дунай-Чорне море» та в акваторії морських портів Ізмаїл, Рені, Усть-Дунайськ;
- ✚ модернізація, ремонт та експлуатація пасажирського флоту ПрАТ «УДП», модернізація Кілійського суднобудівельно-судноремонтного заводу та підготовка його до спільного інвестиційного проєкту з іноземними суднобудівельними верфями;
- ✚ приватизація ДП «Білгород-Дністровський морський торговельний порт»;
- ✚ реконструкція гідротехнічного комплексу «Практична гавань» (причали 29, 30) в Одеському морському порту та реконструкція причалу №29 - будівництво під'їзної дороги і необхідної інфраструктури;
- ✚ утримання Білгород-Дністровського (6 станцій), Подільського (6 станцій) та Одеського (4 станції) навантажувально-розвантажувальних районів;
- ✚ початок робіт з відновлення мосту через Дністровський лиман біля селища Затока, розробка проєктів будівництва нового мосту через Дністровський лиман та мостового переходу через р. Дунай в районі існуючої паромної переправи, що поєднує Одеську область з Європейським Союзом «Орлівка – Ісакча» (середньострокова перспектива);
- ✚ продовження приватизаційних та концесійних процесів в портах області: Ізмаїльський, Одеський та Чорноморський (середньострокова перспектива);
- ✚ відновлення залізничного приміського сполучення Одеса – Чорноморськ (середньострокова перспектива);
- ✚ добудова другої головної колії на дільниці пост 24 км - пост 30 км - станція Берегова/станція Хімічна для збільшення пропускної спроможності дільниці Чорноморська - Берегова – Хімічна.

3.5. Дорожньо-транспортне господарство

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ збільшення пропускної спроможності автодороги М-15 «Одеса – Рені», облаштування ділянки дороги Маяки-Удобне (середньострокова перспектива);
- ⇒ запуск WIM - влаштування елементів системи моніторингу за станом доріг та умовами руху на автомобільних дорогах загального користування державного значення області (середньострокова перспектива);

- ⇒ початок робіт з будівництва дороги в обхід с. Паланка (*середньострокова перспектива*);
- ⇒ добудова мостового переходу через Сухий лиман в с. Малодолинське з підходами на автомобільній дорозі М-27 Одеса – Чорноморськ (*середньострокова перспектива*);
- ⇒ поліпшення транспортно-експлуатаційного стану мережі автомобільних доріг загального користування місцевого значення та споруд на них, вулиць і доріг комунальної власності, а також інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах);
- ⇒ забезпечення безперервного розвитку мережі автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності, а також інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах);
- ⇒ відновлення і розвиток автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності, інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах), підвищення на них рівня безпеки руху, швидкості, комфортності та економічності перевезень;
- ⇒ поліпшення транспортної доступності віддалених населених пунктів до районного та обласного центрів;
- ⇒ поліпшення якості будівництва автомобільних доріг та проведення щорічного контролю;
- ⇒ встановлення автономних систем освітлення пішохідних переходів та енергозабезпечення світлофорів.

Очікувані результати:

- поліпшення транспортної доступності в межах області;
- розвиток автомобільних доріг загального користування, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах, об'їзних доріг у населених пунктах;
- поліпшення транспортної доступності сільських населених пунктів;
- поліпшення транспортно-експлуатаційного стану та розвитку автомобільних доріг загального користування за основними маршрутами, в першу чергу на дорогах з високою інтенсивністю руху та під'їзних дорогах до АЕС, ТЕЦ, аеро- та морських портів, військових баз, елеваторів, залізничних станцій, районних, обласного центрів, територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного, місцевого значення, курортів.

3.6. Будівництво та житлова політика

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ виготовлення (актуалізація) картографічної основи масштабу 1:10000 та 1:2000 в цифровій формі як просторово орієнтованої інформації в державній системі координат УСК-2000 на паперових і електронних, носіях;
- ⇒ розроблення Комплексних планів територій територіальних громад;
- ⇒ розвиток функціонування містобудівного кадастру регіонального рівня та координація робіт щодо створення містобудівних кадастрів базового рівня;

- ⇒ утримання та експлуатація в належному технічному стані захисних споруд в підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності;
- ⇒ дотримання нових стандартів будівництва житлових будинків, зокрема приміщень для укриття, що передбачатимуть врахування виникнення різних надзвичайних ситуацій.

Очікувані результати:

- виготовлення картографічної основи на більшу частину території Одеської області;
- забезпечення спроможних територіальних громад Одеської області Комплексними планами територій;
- функціонування містобудівного кадастру регіонального рівня та надання необхідної інформації (немає доступу до інформації).

4. РИНКОВІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ТА ЇХ СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ

4.1. Реформування відносин власності

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ забезпечення масштабної, прозорої приватизації державної власності, оптимізації частки державного сектору економіки;
- ⇒ забезпечення надходження коштів від приватизації та оренди державного майна;
- ⇒ організація управління державною власністю.

Очікувані результати:

- забезпечення надходження коштів від приватизації до Державного бюджету відповідно до встановлених Фондом державного майна України завдань;
- забезпечення надходження коштів до Державного бюджету від оренди державного майна відповідно до встановлених Фондом державного майна України завдань;
- ефективне використання об'єктів державної власності.

4.2. Управління об'єктами комунальної власності

Пріоритетні напрями:

- ⇒ здійснення обліку майна спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Одеської області;
- ⇒ здійснення контролю за своєчасною сплатою орендної плати орендодавцями об'єктів комунальної власності;
- ⇒ розроблення та затвердження переліків показників ефективності роботи керівників, використання майна та коштів підприємств, установ і організацій;
- ⇒ підвищення ефективності управління об'єктами комунальної власності.

Ключові кроки:

- ✚ підвищення рівня наповнення доходної частини обласного бюджету від використання об'єктів спільної власності територіальних громад області;
- ✚ сприяння ефективному використанню та збереженню майна комунальної власності;

✚ погодження річних фінансових планів та проведення моніторингу їх фінансової діяльності, з наступним затвердженням заступниками голови облдержадміністрації відповідно до розподілу функціональних повноважень;

✚ контроль за збереженням та ефективністю використання майна, переданого в управління підприємств, установ та організацій.

Очікувані результати:

➤ ефективне планування діяльності підприємств, підвищенню їх рентабельності господарської діяльності;

➤ підвищення рівня наповнення доходної частини обласного бюджету від використання об'єктів спільної власності територіальних громад області.

4.3. Цифрова трансформація та надання адміністративних послуг

Пріоритетні напрями:

⇒ забезпечення підключення волоконно-оптичними лініями зв'язку (ВОЛЗ) населених пунктів сільської місцевості, де наявний хоча б 1 заклад соціальної інфраструктури до фіксованого, ширококутвого доступу до мережі Інтернет;

⇒ розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг в територіальних громадах з населенням менше 10 тисяч;

⇒ підключення закладів соціальної інфраструктури до фіксованого ширококутвого доступу до Інтернету;

⇒ впровадження автоматизованої системи електронного документообігу в територіальних громадах та комунальних підприємствах (установах, організаціях) області. Вивчено питання щодо необхідної кількості ліцензій СЕД «АСКОД» (понад 10 000 ліцензій);

⇒ забезпечення захисту інформації в інформаційно-комунікаційній мережі органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Одеської області шляхом створення комплексної системи захисту інформації;

⇒ підвищення рівня цифрової грамотності серед працівників обласної державної адміністрації, районних державних адміністрацій, міських, сільських та селищних рад Одеської області;

⇒ забезпечення кіберзахисту інформаційно-комунікаційної системи органів виконавчої влади та місцевого самоврядування та інформаційних ресурсів обласної державної адміністрації;

⇒ розвиток центру обробки даних органів публічної влади;

⇒ забезпечення оперативної взаємодії між структурними підрозділами облдержадміністрації та територіальними громадами.

Ключові кроки:

✚ координаційна та фахова підтримка органів місцевого самоврядування, для організації підключення до ширококутвого доступу до мережі Інтернет населених пунктів сільської місцевості де наявний хоча б 1 заклад соціальної інфраструктури;

✚ фахова підтримка органів місцевого самоврядування для здійснення підключення закладів соціальної інфраструктури до ширококутвого доступу до мережі Інтернет та закупівля послуг територіальними громадами;

✚ сегментована модернізація комутаційного обладнання центру обробки даних;

✚ впровадження системи електронного документообігу СЕД «АСКОД»;

- ✚ впровадження системи типу SIEM;
- ✚ забезпечення підключення до сервісів з використанням технології VPN.

Очікувані результати:

- забезпечення населених пунктів сільської місцевості з відсутнім покриттям волоконно-оптичними лініями зв'язку, де наявний хоча б 1 заклад соціальної інфраструктури, доступом до широкопasmового Інтернету;
- забезпечення закладів соціальної інфраструктури фіксованим широкопasmовим доступом до мережі Інтернет з використанням волоконно-оптичних технологій;
- підвищення рівня цифрової грамотності та обізнаності базовим правилам кібергігієни в інформаційному просторі;
- забезпечення належного рівня технічного захисту інформації та кіберзахисту інформаційно-комунікаційної системи органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Одеської області;
- забезпечення відповідності організації заходів щодо забезпечення технічного захисту інформації вимогам чинного законодавства.

5. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

Пріоритетні напрями:

- ⇒ формування якісного регіонального інвестиційного продукту створеного на основі інвестиційних пропозицій територіальних громад області;
- ⇒ нарощування динаміки експорту товарів і послуг за рахунок стабілізації логістичних потоків та зростання економічної активності суб'єктів господарювання області;
- ⇒ підвищення конкурентоспроможності підприємств з вітчизняними та іноземними інвестиціями за рахунок ефективного використання державних економічних стимулів, власних резервів та залученого капіталу.

Ключові кроки:

- ✚ стимулювання залучення інвестицій у відновлювальні проекти у сферах інфраструктури, промисловості, виробництва продуктів харчування, інших стратегічно важливих товарів, будівництва житла тощо;
- ✚ сприяння залученню коштів міжнародних фінансових інституцій та донорських організацій на реалізацію проектів з підтримки діяльності бізнесу та відбудови економіки в умовах війни;
- ✚ актуалізація інформації територіальних громад щодо незадіяних виробничих приміщень/площ та вільних земельних ділянок з розміщенням на сайті обласної державної адміністрації;
- ✚ надання консультативно-методичної допомоги територіальним громадам з розробки інвестиційних паспортів та презентації інвестиційного потенціалу з використанням різних маркетингових інструментів;
- ✚ забезпечення моніторингу географічної та товарної структури експорту Одеської області з наданням пропозицій регіональним товаровиробникам, бізнес об'єднанням та асоціаціям щодо перспективних ринків збуту;
- ✚ досягнення сталої позитивної динаміки експорту послуг Одеської області в умовах активізації діяльності підприємств сфери логістики та транспортного комплексу;

- ✚ популяризація у бізнес-середовищі діючих урядових та неурядових економічних інструментів та програм (гранти, програми, безповоротна фінансова допомога) з метою залучення додаткових коштів у розвиток економіки області;
- ✚ сприяння просуванню продукції місцевих підприємств-виробників та постачальників послуг на нові перспективні ринки ЄС, Азії, інших країн світу та поверненню на втрачені ринки збуту;
- ✚ надання інформаційної підтримки підприємствам-експортерам в розширенні їх присутності на міжнародних торговельних ринках та пошуку бізнес-партнерів;
- ✚ залучення суб'єктів господарювання до участі у тематичних заходах з презентації економічного та інвестиційного потенціалу області в рамках тематичних онлайн та офлайн заходів.

Очікувані результати:

- зростання зовнішньоторговельного обороту товарів та послуг області;
- підвищення економічної активності підприємств за рахунок зростання рівня довіри інвесторів та поступового впровадження інструментів відшкодування збитків внаслідок військових дій.

6. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ просування проєктів повоєнного відновлення та пропозицій регіону серед потенційних іноземних ділових партнерів;
- ⇒ залучення міжнародних партнерів та донорів для забезпечення потреб Одеської області (Управління координації гуманітарних справ ООН; Продовольча та сільськогосподарська організація ООН; Всесвітня організація охорони здоров'я; Дитячий фонд ООН; Управління верховного комісару у справах біженців; Міжнародна організація з міграції; Всесвітня продовольча програма; Програма розвитку ООН, Швейцарсько-український проєкт «DECIDE», USAID, EGAP, CLIR, USAID «Конкурентноспроможна економіка», UNOPS, USAID АГРО, KOICA, KITA, USAID UCBI IV, GIZ, USAID ERA, КМЄС, EUBAM, ACTED, чинні та нові міжрегіональні партнери Одеської області, Уряди Греції та Італії);
- ⇒ створення передумов для формування конкурентоспроможного та позитивного міжнародного економічного й інвестиційного іміджу у світовому просторі;
- ⇒ позиціонування області у світовому економічному просторі як перспективної території для започаткування підприємницької діяльності;
- ⇒ сприяння модернізації виробничого комплексу регіону;
- ⇒ активізація міжнародного співробітництва та розширення географії міжрегіонального партнерства.

7. ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

Пріоритетні напрями:

- ⇒ оптимізація структури виробництва і споживання паливно-енергетичних ресурсів із збільшенням частки нетрадиційних видів палива та відновлюваних джерел енергії;

- ⇒ скорочення споживання енергоносіїв в бюджетній сфері та житловому фонді, підвищення енергетичної ефективності будівель, забезпечення повного обліку енергоносіїв;
- ⇒ оптимізація системи виробництва та транспортування теплової енергії, зниження її нераціонального споживання у кінцевого споживача;
- ⇒ залучення зовнішнього фінансування та європейського досвіду у сферу енергоефективності та енергозбереження, модернізацію технологічного обладнання та здійснення заходів із заміщення традиційних видів палива альтернативними;
- ⇒ впровадження та забезпечення функціонування системи енергетичного менеджменту в установах та закладах бюджетної та соціальної сфери області;
- ⇒ підвищення комфортності умов проживання в житлових будинках та зменшення витрат домогосподарств на оплату житлово-комунальних послуг, інвестування ними в енергоефективність власного житла та покращення енергетичних характеристик житлового фонду.

Ключові кроки:

- ✚ будівництво ПЛ 330 кВ Новоодеська – Арциз із заміною ТА-2 на ПС 330 кВ «Арциз»;
- ✚ збільшення використання розподіленої генерації, альтернативних джерел енергії та підвищення енергоефективності;
- ✚ розширення мережі енергетичної інфраструктури з відновлюваних джерел енергії з залученням вітчизняних та іноземних інвестицій в розвиток енергетичного сектору;
- ✚ реалізації енергоефективних та енергозберігаючих проектів/заходів спрямованих на зменшення обсягів питомого споживання енергії у нежитлових та житлових будівлях (підвищення рівня енергетичної ефективності);
- ✚ реалізація проектів із заміни і модернізації котлів, установа блочно-модульних котелень, утилізаторів тепла вихідних газів, індивідуальних теплових пунктів, заміни аварійних і старих теплових мереж, з метою зниження енергоємності виробництва теплової енергії, зменшення обсягу втрат енергоресурсів під час її транспортування та постачання;
- ✚ впровадження технічних та організаційних заходів щодо зниження витрат бюджету на енергоносії та забезпечення економії обсягів паливно-енергетичних ресурсів бюджетними установами області;
- ✚ розширення мережі об'єктів теплоенергетики, що виробляють теплову енергію з альтернативних видів палива з метою зниження витрат бюджету на енергоносії, забезпечення економії обсягів паливно-енергетичних ресурсів бюджетними установами та заміщення традиційних видів палива альтернативними.

Очікувані результати:

- енергетична самодостатність регіону, зменшення енергетичної залежності від традиційних джерел енергії та видів палива шляхом заміщення місцевими видами палива і відновлювальними джерелами енергії;
- залучення вітчизняних та іноземних інвестицій у розвиток мережі об'єктів енергетичної інфраструктури з відновлювальних джерел енергії;
- зменшення споживання теплової енергії у закладах соціальної сфери області та зменшення навантаження на бюджети різних рівнів за рахунок розширення мережі

об'єктів теплоенергетики, що виробляють теплову енергію з альтернативних видів палива та надання послуг з енергосервісу;

➤ зменшення обсягів питомого споживання енергії (підвищення рівня енергетичної ефективності) у нежитлових та житлових будівлях та забезпечення належних умов проживання та/або життєдіяльності людей у такій будівлі шляхом реалізації енергоефективних та енергозберігаючих проектів / заходів;

➤ зниження енергоемності виробництва теплової енергії, зменшення обсягу втрат енергоресурсів під час її транспортування та постачання за рахунок заміни і модернізації котлів, установлення блочно-модульних котельень, утилізаторів тепла вихідних газів, індивідуальних теплових пунктів, заміни аварійних і старих теплових мереж;

➤ зменшення викидів CO₂ в атмосферу за рахунок впровадження енергозберігаючих заходів з використанням енергоефективних матеріалів та обладнання.

8. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СФЕРА

8.1. Демографічна ситуація, розвиток ринку праці та створення робочих місць

Пріоритетні напрями:

⇒ підвищення професійного рівня та конкурентоспроможності економічно активного населення;

⇒ розширення сфери застосування праці та стимулювання зацікавленості роботодавців у створенні нових робочих місць;

⇒ залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт, які провадяться для виконання робіт, що мають оборонний характер, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру, що виникли в період воєнного стану;

⇒ підтримка середовища для внутрішньо переміщених осіб, зокрема реалізація комплексу заходів, що стосуються адаптації до нового місця проживання, забезпечення базових потреб населення на належному рівні, продовольчої безпеки, працевлаштування, соціальної підтримки та створення сприятливих умов для повернення до своїх домівок;

⇒ спрямування зусиль фахівців з профорієнтації на підвищення мотивації громадян до роботи, в т. ч. осіб, які потребують додаткових державних гарантій щодо працевлаштування, а також осіб з обмеженими фізичними можливостями, які бажають працевлаштуватися за професіями актуальними на ринку праці з урахуванням їх особистих здібностей та схильностей;

⇒ нарощування обсягів професійного навчання безробітних під конкретне замовлення роботодавців та за професіями, що передбачають в подальшому самозайнятість або підприємництво, особливо мешканців сільської місцевості з урахуванням обмежених можливостей працевлаштування на вільні та новостворені робочі місця на селі.

Ключові кроки:

✚ забезпечення надання шукачам роботи своєчасних та якісних послуг, спрямованих на прискорення їх працевлаштування;

✚ заохочення роботодавців, які зберігають діючі та створюють нові робочі місця насамперед для громадян, які недостатньо конкурентоспроможні на ринку праці;

✚ консолідація спільних зусиль всіх державних та недержавних структур та організацій як громадських, так і волонтерських, з метою сприяння надання всебічних,

повноцінних, якісних та своєчасних послуг внутрішньо переміщеним особам та учасникам бойових дій;

✚ забезпечення підвищення професійної якості робочої сили та її мобільності на ринку праці шляхом організації професійного навчання, орієнтованого на задоволення поточних та перспективних потреб роботодавців, з максимальним використанням навчальної бази Одеського центру професійно-технічної освіти державної служби зайнятості.

Очікувані результати:

- сприяння працевлаштуванню 12,0 тис. осіб, в т.ч. 5,4 тис. безробітних;
- тимчасова фінансова підтримка у період пошуку роботи 1,8 тис. осіб, а також можливе подальше працевлаштування на ці робочі місця на постійній основі. За рахунок коштів ФЗДССУВБ та місцевих бюджетів прогнозується залучення до громадських робіт 1,5 тис. осіб;
- забезпечити на базі Одеського центру професійно-технічної освіти ДСЗ професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації 1,2 тис. безробітних. За рахунок зміни акцентів у профнавчанні, з урахуванням зростання попиту на робочу силу, збільшити обсяги індивідуального навчання на виробництві, що забезпечить працевлаштування безробітних після завершення профнавчання на рівні не менше 90%.

8.2. Грошові доходи населення, заробітна плата, легалізація заробітної плати та погашення заборгованості з її виплати

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ налагодження ефективної співпраці відповідних територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади та місцевих органів виконавчої влади щодо здійснення контролю своєчасної і не нижче визначеного державою мінімального розміру оплати праці, виконання роботодавцями умов колективних договорів та галузевих угод у частині оплати праці, недопущення необґрунтованого зменшення заробітної плати;
- ⇒ проведення роз'яснювальної роботи серед роботодавців щодо недопустимості використання робочої сили з порушенням трудового законодавства;
- ⇒ сприяння скороченню нелегальної зайнятості населення області, легалізації трудових відносин та зростання середнього рівня заробітної плати;
- ⇒ посилення роботи щодо забезпечення додержання мінімальних гарантій з оплати праці та у сфері боротьби з тіньовою зайнятістю, проведення правової роз'яснювальної роботи.

Очікувані результати:

- зростання середньомісячної заробітної плати до 15200 грн (темп росту до 2023 року – 10,9 %);
- максимальне скорочення заборгованості із виплати заробітної плати.

8.3. Соціальне забезпечення

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ формування нової формули державної політики, надання можливостей всебічної реалізації для ветеранів, одночасно з впровадженням політики щодо гарантій їх соціального захисту;
- ⇒ створення єдиної системи обліку отриманих послуг ветераном;
- ⇒ адаптація ветеранів до цивільного життя, інтеграція в суспільство, отримання соціальної та професійної адаптації;

- ⇒ виконання державних програм щодо забезпечення житлом окремих категорій громадян;
- ⇒ підтримка осіб, які отримали інвалідність внаслідок війни, членів родин загиблих (померлих) ветеранів війни;
- ⇒ впровадження ефективних механізмів задоволення базових потреб внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО) та забезпечення доступу до послуг;
- ⇒ посилення здатності громад сприяти адаптації ВПО та ефективно реагувати на нові виклики;
- ⇒ забезпечення ВПО місцем тимчасового проживання;
- ⇒ раціональне використання ресурсів громад і бюджетів усіх рівнів, а також підтримка осіб, які мають намір повернутися до покинутого місця проживання;
- ⇒ виконання державних програм щодо забезпечення житлом ВПО;
- ⇒ створення Центру координації волонтерських активностей;
- ⇒ підтримка осіб та дітей з інвалідністю, інших незахищених верств населення;
- ⇒ розгалуження системи надання соціальних послуг у громадах області.

Очікувані результати:

- забезпечення соціального захисту для ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць;
- створення умов для безпечного переміщення осіб із небезпечних зон та задоволення їхніх гуманітарних потреб;
- сприяння в невідкладному забезпеченні здатності осіб до адаптації на новому місці проживання після внутрішнього переміщення;
- створення умов, за яких люди, які перемістились, мають можливість безпечно та гідно повернутись до свого покинутого місця проживання.

8.4. Житлово-комунальне-господарство

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ✚ продовження фінансування заходів з розвитку систем водопостачання та водовідведення (капітальний ремонт, реконструкція та будівництво водопровідно-каналізаційних мереж, водопровідних і каналізаційних насосних станцій, артсвердловин, каналізаційних очисних споруд та резервуарів для накопичення чистої води);
- ✚ будівництво Болградського групового водопроводу сільгоспводопостачання в Одеській області;
- ✚ забезпечення надійності функціонування систем водопостачання та водовідведення та відновлення зруйнованої системи водопровідно-каналізаційного господарства внаслідок військової агресії російської федерації;
- ✚ встановлення систем доочищення питної води;
- ✚ ремонт та реконструкція систем водопостачання та водовідведення;
- ✚ впровадження сучасних технологій та обладнання на об'єктах водопостачання та водовідведення;
- ✚ забезпечення населення питною водою;
- ✚ участь у погодженні Регіонального плану управління відходами в Одеській області.

Очікувані результати:

- забезпечення населення області якісним питним водопостачанням та водовідведенням;
- встановлення систем доочищення питної води;
- ремонт та реконструкція водопровідних та каналізаційних мереж;
- впровадження енергозберігаючих технологій;
- будівництво артезіанських свердловин для питного водопостачання, ремонт та реконструкція водонапірних башт.

9. ГУМАНІТАРНА СФЕРА

9.1. Освіта

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ відновлення приміщень пошкоджених закладів освіти;
- ⇒ створення безпечних умов для всіх категорій учасників освітнього процесу закладів освіти області усіх типів та форм власності ;
- ⇒ забезпечення рівного доступу до здобуття дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти з врахуванням потреб та індивідуальних можливостей здобувачів освіти;
- ⇒ розвиток мережі закладів дошкільної освіти різних типів та форм, підтримка приватної ініціативи щодо ліцензування освітньої діяльності на рівні дошкільної освіти;
- ⇒ трансформація мережі закладів загальної середньої освіти, розбудова мережі профільних ліцеїв;
- ⇒ впровадження реформи системи шкільного харчування;
- ⇒ реалізація заходів Концепції «Нова українська школа» у закладах загальної середньої освіти;
- ⇒ розширення мережі інклюзивно-ресурсних центрів в області;
- ⇒ сприяння організації інклюзивного навчання у закладах освіти;
- ⇒ продовження цифровізації освітнього процесу закладів освіти області, використання новітніх інформаційних технологій, використання можливостей електронних цифрових сервісів в управлінських процесах;
- ⇒ збереження та розвиток мережі закладів позашкільної освіти області;
- ⇒ здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей;
- ⇒ реалізації завдань державної молодіжної політики в Одеській області;
- ⇒ створення багатопрофільних центрів професійної освіти;
- ⇒ модернізація професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти області;
- ⇒ використання науково-технічного потенціалу області у частині реалізації проєктів регіонального розвитку;
- ⇒ продовження співпраці з Міжнародним надзвичайним фондом допомоги дітям при Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) та Всесвітньої продовольчої програма ООН у частині всебічної підтримки освітньої діяльності здобувачів закладів освіти області, реалізації програми покращення шкільного харчування для учнів 1-4 класів тощо.

Очікувані результати:

- відновлення приміщень пошкоджених закладів освіти: 12 закладів загальної середньої освіти, 7 закладів дошкільної освіти, 5 закладів позашкільної освіти, 1 дитячого будинку, 5 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, 6 закладів передвищої фахової освіти та 8 вищої освіти;
- організація освітнього процесу в закладах освіти з врахуванням потреб та індивідуальних можливостей здобувачів освіти;
- обладнання наявного фонду захисних споруд, створення та облаштування у закладах освіти споруд цивільного захисту, зокрема, подвійного призначення, найпростіших укриттів для всіх учасників освітнього процесу, улаштування швидкоспоруджених захисних споруд цивільного захисту модульного типу, використання захисних споруд розташованих поблизу закладів освіти;
- вдосконалення мережі закладів дошкільної освіти різних типів та форм власності, забезпечення дітей доступом до закладів дошкільної освіти по кожному населеному пункту;
- впровадження альтернативних форм здобуття дошкільної освіти;
- проведення засновниками закладів освіти заходів щодо відповідності юридичного статусу закладів загальної середньої освіти (початкова школа, гімназія та профільний ліцей) до Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту»;
- використання нових методів в організації шкільного харчування «Базова кухня», «Опорна кухня»;
- підвищення якості організації харчування здобувачів освіти, зокрема, учнів 1-4 класів 69 закладів загальної середньої освіти у співпраці з Всесвітньою продовольчою програмою ООН;
- придбання нових шкільних меблів, комп'ютерного обладнання, техніки для вчителів, дидактичних матеріалів для забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа»;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти;
- підтримка розвитку мережі інклюзивно-ресурсних центрів, облаштування інклюзивного середовища;
- підтримка здобувачів освіти з особливими освітніми потребами шляхом скерування до територіальних громад субвенції на підтримку дітей з особливими освітніми потребами для проведення корекційно-розвиткових занять та індивідуальних засобів корекції;
- залучення асистентів вчителів (вихователів) для супроводу освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання відповідно до потреб. Організація підвищення кваліфікації асистентів вчителів (вихователів);
- оновлення сучасних інформаційно-комунікативних засобів навчання, широке застосування нових ІТ-технологій в освітній діяльності, формування технологічних компетентностей учнів, підвищення можливостей педагогів, оптимізація управлінських процесів у закладах освіти;
- функціонування цифрових освітніх центрів на базі 8 закладів освіти області: 3 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, 5 закладів загальної середньої освіти, які є учасниками проекту «Цифровий освітній центр»;
- створення сучасних точок доступу щодо максимальної швидкості мережі Інтернет за допомогою бездротової мережі WI-FI, зокрема в укриттях закладів освіти області;

- розвиток/збереження мережі закладів позашкільної освіти, урізноманітнення їх напрямків роботи;
- створення багатопрофільних центрів на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти: ДНЗ «Ісаєвський професійний аграрний ліцей», ДНЗ «Одеське вище професійне училище автомобільного транспорту»;
- створення 2 кулінарних ХАБів у Дунайському та Північному центрах професійної освіти;
- задоволення потреб ринку праці, суспільства і держави у кваліфікованих кадрах та фахівцях;
- зростання привабливості професійної (професійно-технічної) освіти, підвищенню її конкурентоспроможності та якості відповідно до міжнародних стандартів;
- посилення співпраці закладів освіти з роботодавцями та соціальними партнерами;
- розвиток та поширення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») в регіоні;
- утворення та офіційна реєстрація куренів-осередків з національно-патріотичного виховання учнівської молоді, первинних ланок Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»);
- осучаснення експозицій музеїв при закладах освіти та популяризація музейної справи, як ресурсу національно-патріотичного виховної учнівської та студентської молоді;
- утворення та функціонування консультативно-дорадчих органів – молодіжних рад міських/сільських/селищних територіальних громад області;
- активізація та розвиток молодіжних рухів, молодіжної спільноти, шляхом створення відповідних умов для всебічного розвитку та самореалізації молодих людей в Одеській області;
- підтримка інвестиційних проєктів у галузі освіти, що розроблені представниками закладів освіти та наукових установ регіону;
- покращення умов організації навчання, зокрема, доступу до освіти, психосоціальної допомоги для здобувачів освіти із числа внутрішньо переміщених осіб у співпраці з Міжнародним надзвичайним фондом допомоги дітям при Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ), функціонування закладів освіти області в умовах дії правового режиму воєнного стану тощо.

9.2. Підтримка сім'ї, дітей та молоді

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ розвиток системи патронатного виховання;
- ⇒ створення умов для реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї;
- ⇒ покращення співпраці суб'єктів виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- ⇒ соціально-правовий захист дітей, які опинились в складних життєвих обставинах;
- ⇒ забезпечення роботи єдиної інформаційно-аналітичної системи ЄІАС «Діти», ведення електронного банку даних дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах, потенційних усиновителів, опікунів (піклувальників), прийомних батьків та батьків-вихователів.

Очікувані результати:

- збільшення кількості громад, в яких створено патронат;
- збільшення рівня влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування до сімейних форм, у т.ч. у будинки сімейного типу та прийомні сім'ї;
- посилення превентивної роботи та підтримки сімей з дітьми, що опинилися в складних життєвих обставинах;
- попередження та профілактика негативних явищ у підлітковому середовищі, зниження рівня криміналізації серед дітей;
- постійний моніторинг стану соціально-правового захисту дітей, сімей з дітьми, захисту від насильства в сім'ї, заходів з профілактики торгівлі людьми, соціальної роботи з дітьми;
- забезпечення наповнюваності бази даних ЄІАС «Діти».

9.3. Охорона здоров'я

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ реконструкція обласних лікарень (доросла та дитяча) Одеської області;
- ⇒ збільшення доступності та наближення медичних послуг до споживача;
- ⇒ подальше впровадження та розвиток трансплантації в Одеській області;
- ⇒ збільшення кількості укладених контрактів із НСЗУ за пріоритетними напрямками;
- ⇒ подальший розвиток мережі медичних установ, що надають медичну допомогу хворим з гострим ішемічним інсультом, розробка та впровадження нових алгоритмів профілактики раку молочної залози на первинній та вторинній ланці;
- ⇒ затвердження спроможної мережі закладів охорони здоров'я госпітального округу, плану розвитку госпітального округу, за погодженням з МОЗ;
- ⇒ зниження захворюваності на інфекційні хвороби;
- ⇒ підвищення рівня обізнаності населення щодо профілактики інфекційних захворювань, в тому числі туберкульозу, ВІЛ-інфікування, вірусних гепатитів;
- ⇒ підвищення рівня охоплення населення плановою імунопрофілактикою;
- ⇒ покращення роботи медичних сервісів для надання медичної допомоги населенню області та внутрішньо переміщеним особам;
- ⇒ підвищення рівня охоплення наркозалежних замісною підтримуючою терапією;
- ⇒ вакцинація медичних працівників та пацієнтів із хронічною нирковою недостатністю проти вірусного гепатиту В;
- ⇒ забезпечення устаткування для безпечної та якісної вакцинації;
- ⇒ розбудова системи інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я;
- ⇒ зниження рівня смертності від інфекційних захворювань;
- ⇒ підвищення рівня раннього виявлення туберкульозу на первинній ланці;
- ⇒ підвищення рівня раннього виявлення інфікування ВІЛ та вірусними гепатитами;
- ⇒ підвищення охоплення пацієнтів з комбінованою патологією ВІЛ/туберкульоз сучасним лікуванням;
- ⇒ підвищення рівня прихильності пацієнтів з комбінованою патологією (ВІЛ + туберкульоз, ВІЛ + наркозалежність, туберкульоз + наркозалежність, ВІЛ + туберкульоз + наркозалежність) лікуванню запропонованими сучасними методами;

- ⇒ відновлення (будівництво) об'єктів інфраструктури стаціонарних госпіталів (польових мобільних госпіталів);
- ⇒ забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення на відповідній території, організація розроблення і виконання регіональних і місцевих програм у сфері громадського здоров'я;
- ⇒ участь у розробленні та виконанні державних цільових програм;
- ⇒ забезпечення готовності сил та засобів запобігання, реагування та протидії загрозам здоров'ю та санітарно-епідемічному благополуччю населення;
- ⇒ забезпечення проведенню медико-санітарних заходів на територіях населених пунктів, у місцях масового відпочинку населення та реакційних зонах, здійснення діяльності, спрямованої на запобігання виникненню і поширенню інфекційних хвороб, локалізацію і ліквідацію їх спалахів та епідемій, у тому числі щодо вирішення питань фінансового та матеріального-технічного забезпечення таких заходів;
- ⇒ участь у здійсненні комплексу заходів, спрямованих на ліквідацію епідемій, спалахів інфекційних хвороб та їх наслідків;
- ⇒ прийняття участі у розробленні державних і регіональних програм громадського здоров'я.

9.4. Культура

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ відновлення пошкоджених в наслідок збройної агресії російської федерації проти України закладів культури та об'єктів культурної спадщини;
- ⇒ виконання заходів Програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Одеській області на 2023- 2025 роки;
- ⇒ продовження роботи щодо створення цифрової спадщини Одеського регіону, впровадження сучасних інформаційних та інтерактивних технологій для організації музейних виставок, розвитку музейних та бібліотечних послуг тощо;
- ⇒ продовження роботи щодо формування нової моделі мережі закладів культури області з урахуванням ефективності їх діяльності;
- ⇒ участь культурних інституцій області в реалізації міжнародних мистецьких проєктів через культурну дипломатію, з метою поширення інформації про Україну та її культуру, війну росії в Україні, налагоджування діалогу між Україною та світовим суспільством.

Очікувані результати:

- збільшення відновлених закладів культури, з метою надання населенню якісних та доступних культурних послуг;
- підвищення рівня знання та використання української мови у всіх сферах життєдіяльності суспільства;
- збільшення кількості оцифрованих музейних артефактів, рідкісної та цінної книги, створення баз даних для зберігання цих об'єктів;
- забезпечення населення якісними та доступними культурними послугами. Підвищення ефективності діяльності закладів культури, впровадження нових форм забезпечення культурними послугами. Кількість створених центрів культурних послуг. Джерело фінансування – місцеві бюджети, міжнародна технічна допомога та інші джерела, не заборонені законодавством;
- збільшення реалізованих міжнародних культурно-просвітницьких та мистецьких проєктів. Підвищення обізнаності іноземними громадянами про

Україну та її культурні надбання. Кількість заходів. Джерело фінансування – місцеві бюджети, міжнародна технічна допомога та інші джерела, не заборонені законодавством.

9.5. Фізична культура і спорт

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ створення системи фізкультурно-спортивної реабілітації, розвиток спорту ветеранів війни;
- ⇒ реалізація проєктів та заходів із залучення всіх верств населення до регулярних занять фізичною культурою і спортом;
- ⇒ підтримка резервного спорту та спорту вищих досягнень.

Очікувані результати:

- реалізація проєктів в сфері фізкультурно-спортивної реабілітації;
- організація та проведення на постійній основі фізкультурно-оздоровчих заходів та спортивних змагань для різних верств населення (в т.ч. військовослужбовці та члени їх сімей, внутрішньо переміщенні особи, здобувачі середньої, фахової, вищої освіти, мешканці сільської місцевості тощо) з урахуванням вимог безпеки учасників;
 - забезпечення виплат грошової допомоги кращим спортсменам Одеської області та їх тренерам;
 - забезпечення підготовки та участі спортсменів Одеської області у Олімпійських та Паралімпійських іграх 2024 року, офіційних всеукраїнських та міжнародних змаганнях.

9.6. Туристично-рекреаційна галузь

Пріоритетні напрями та ключові кроки:

- ⇒ регіональний розвиток туристичної інфраструктури та підвищення якості туристичного продукту;
- ⇒ маркетингова та рекламно-інформаційна діяльність;
- ⇒ сприяння розвитку рекреаційного та курортного потенціалу області.

Очікувані результати:

- збільшення туристичного потоку завдяки ефективним маркетинговим стратегіям та інноваційним підходам до просування регіону;
- підвищення надходжень до бюджетів від туристичної галузі, залучення туристів та створення інноваційних продуктів і послуг;
- використання цифрових технологій: впровадження мобільних додатків, віртуальної реальності та інших цифрових технологій може зробити туристичний досвід Одещини більш захоплюючим та зручним;
- залучення інвестицій: інноваційні проєкти в туризмі та рекреації можуть привертати інвестиції, які сприяють розвитку галузі.

9.7. Розвиток громадянського суспільства

Пріоритетні напрями:

- ⇒ забезпечення ефективних процедур громадської участі у формуванні та реалізації державної політики на національному та регіональному рівні, вирішенні питань місцевого значення;
- ⇒ створення сприятливих умов для формування та інституційного розвитку інститутів громадянського суспільства;
- ⇒ стимулювання участі інститутів громадянського суспільства в соціально-

економічному розвитку області;

- ⇒ створення сприятливих умов для міжсекторальної співпраці;
- ⇒ висвітлення пріоритетних напрямків державної політики у різних галузях;
- ⇒ висвітлення суспільно-політичного, соціально-економічного та культурного життя області;
- ⇒ підвищення медіаграмотності населення області;
- ⇒ протидія дезінформації;
- ⇒ забезпечення рівного доступу до контенту українських телерадіомовників у прикордонних районах області;
- ⇒ всебічне висвітлення у медіа діяльності обласної державної адміністрації.

Ключові кроки:

✚ аналіз практики функціонування громадських рад при органах виконавчої влади та подальше удосконалення засад їх діяльності, зокрема в частині процедури обрання складу громадських рад, посилення їх експертних функцій та залучення до формування і реалізації державної політики;

✚ сприяння підвищенню рівня залученості громадян до створення та діяльності інститутів громадянського суспільства;

✚ сприяння підвищенню рівня обізнаності інститутів громадянського суспільства щодо участі у конкурсах з метою отримання бюджетної підтримки, формуванню відповідних навичок;

✚ сприяння підвищенню рівня обізнаності громадян, представників бізнесу, державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування про роль інститутів громадянського суспільства, дієві механізми міжсекторальної співпраці, можливість отримання державної підтримки інститутами громадянського суспільства;

✚ сприяння професійному розвитку та сталості інститутів громадянського суспільства;

✚ проведення інформаційної кампанії щодо здатності держави і суспільства ефективно протистояти загрозам будь-якого походження і характеру, адаптуватися до змін безпекового середовища, підтримувати стале функціонування всіх сфер життя, швидко відновлюватися до бажаної рівноваги після кризових ситуацій;

✚ проведення інформаційної кампанії щодо протидії дезінформації;

✚ проведення інформаційної кампанії щодо функціонування української мови як державної, її всебічного розвитку та популяризації в усіх сферах суспільного життя;

✚ забезпечення проведення брифінгів та інтерв'ю з керівництвом облдержадміністрації та керівниками структурних підрозділів ОВА шляхом взаємодії та комунікації із регіональними та місцевими медіа задля донесення до населення важливих соціально-економічних, політичних та культурних аспектів життєдіяльності регіону та країни в цілому.

Очікувані результати:

➤ збільшення кількості громадян, які долучаються до формування та реалізації державної та регіональної політики проведення консультацій з громадськістю;

➤ зростання рівня залученості громадян до створення та діяльності інститутів громадянського суспільства;

➤ громадяни, суб'єкти підприємницької діяльності, державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування поінформовані про роль і суспільно

корисну діяльність інститутів громадянського суспільства, зростає рівень довіри до цих інститутів;

- інститути громадянського суспільства використовують механізми співпраці з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності для реалізації суспільно корисних проектів;

- зростання рівня прозорості та відкритості діяльності місцевих органів виконавчої влади і, як наслідок, довіри до влади;

- підвищення обізнаності громадян щодо дезінформації, ознак фейкової інформації;

- формування стійкості громадян до наративів та фейків, які продукує російська пропаганда, або зменшення вразливості цільової аудиторії від її впливу;

- зростання рівня суспільної підтримки державної мови, кардинальне збільшення її застосування не лише в публічних сферах, а й у приватному спілкуванні;

- взаємодія та комунікація з регіональними медіа, підтримка дієвих контактів, сприяння поширенню важливої суспільно-політичної та загальнодержавної інформації.

10. ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Пріоритетні напрями:

- ⇒ створення нових та розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду області;

- ⇒ налагодження співпраці з органами місцевого самоврядування, науковими та навчальними закладами, установами природо-заповідного фонду, громадськими організаціями щодо виявлення і підготовки пропозицій про заповідання цінних природних комплексів та об'єктів;

- ⇒ створення належних умов охорони, збереження та розвитку існуючих об'єктів природо-заповідного фонду;

- ⇒ збільшення інвестиційної привабливості природо-заповідного фонду за рахунок попиту на різні види рекреаційної та туристичної діяльності;

- ⇒ підвищення свідомості широких верств населення;

- ⇒ забезпечення екологічної безпеки шляхом запобігання або зниження рівня забруднення навколишнього середовища, зменшення обсягів відходів, викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти;

- ⇒ організація та здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря на території Одеської області;

- ⇒ коригування Регіонального плану управління відходами в Одеській області, у зв'язку з набрання чинності Закону України «Про управління відходами» та проектом Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку класифікації відходів»;

- ⇒ побудова в Одеській області сміттепереробної інфраструктури (15 листопада 2023 року між Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів, Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією та територіальними громадами області підписано Меморандум щодо будівництва в Одеській області сумісними зусиллями 7 модулів з перероблення побутових відходів);

- ⇒ ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ в межах відповідних територій;

- ⇒ розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами;

- ⇒ розроблення регіональної та місцевої стратегій адаптації до змін клімату;
- ⇒ обстеження територій та розрахунок завданих збитків навколишньому природному середовищу Одещини внаслідок російської агресії.

Ключові кроки:

- ✚ координація розрахунків збитків завданих навколишньому природному середовищу внаслідок військової агресії рф на території області;
- ✚ виконання робіт з розчистки русел річок, захист від підтоплення та затоплення населених пунктів Одеської області;
- ✚ капітальний ремонт каналізаційних очисних споруд;
- ✚ ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ в межах відповідних територій;
- ✚ розчистка каналів та шлюзів, які наповнюють Придунайські озера;
- ✚ виконання заходів Регіональної комплексної програми Одеської області з охорони довкілля на 2024 - 2028 рр. та реалізація її природоохоронних заходів;
- ✚ розробка та впровадження Програми державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря для зони Одеська;
- ✚ посилення нагляду (контролю) спеціально уповноваженими на це органами виконавчої влади з метою забезпечення дотримання вимог законодавства про охорону довкілля місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами;
- ✚ розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами;
- ✚ коригування та затвердження Регіонального плану управління відходами в Одеській області;
- ✚ створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✚ створення належних умов охорони, збереження та розвитку існуючих об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✚ забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, видалення відходів виробництва, одержання і застосування біоцидів та фітофармацевтичних препаратів, включно з відходами пестицидів та гербіцидів, які не відповідають стандартам, мають прострочений термін придатності чи не придатні для використання за призначенням;
- ✚ інформування населення про стан навколишнього природного середовища в Одеській області.

Очікувані результати:

- збільшення кількості територій та об'єктів природно-заповідного фонду Одеської області на 5,0 %;
- зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами на 3 %;
- ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ на 30 %;
- регулювання господарської діяльності з використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ліквідація джерел можливого забруднення довкілля небезпечними відходами;
- збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману;
- обстеження території та розрахунок збитків завданих навколишньому природному середовищу внаслідок військової агресії рф на території області.

11. Основні показники соціально-економічного розвитку Одеської області на 2024 рік

Показники	2022 рік факт	2023 рік очікуваний результат	2024 рік прогноз	2024 рік до 2023 року, %
Індекс промислової продукції, %	к	116,0,0	102,0	-14,0 в.п.
Обсяг реалізованої промислової продукції, млн грн	к	78000,0	80000,0	102,6
Індекс сільськогосподарського виробництва, %	68,5	133,9	105,9	х
Валова продукція сільського господарства у всіх категоріях господарств у цінах 2016 року, всього млн грн	22 684,6	30 371,6	32 158,5	105,9
у т.ч. рослинництва	20 015,2	27 906,5	29 718,9	106,5
тваринництва	2 669,4	2 465,1	2 439,6	98,9
Сальдо торговельного балансу, млн дол.. США	+443,6	-283,8	-201,0	х
Обсяг експорту товарів – всього, млн дол.. США	2400,1	1610,0	1770,0	109,9
Обсяг експорту послуг – всього, млн дол.. США	561,6	578,4	581,4	100,5
Обсяг імпорту товарів – всього, млн дол.. США	2132,5	2080,0	2150,0	103,4
Обсяг імпорту послуг – всього, млн дол.. США	385,6	392,2	402,4	102,6
Обсяг прямих іноземних інвестицій – всього, млн дол.. США	1276,3	1289,1	1316,0	102,1
Обсяг капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування у фактичних цінах, млн грн	13546,7	8500,0	9200,0	108,2
Обсяг виконаних будівельних робіт, млн грн	к	7700,0	8085,0	105,0
Введення в експлуатацію загальної площі житла за рахунок усіх джерел фінансування, тис. м ²	694,3	300,0	420,0	140,0
Роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі (юридичних осіб), млн грн	к	78000,0	83000,0	106,4
Індекс споживчих цін, %	125,2	106,5	110,0	+3,5 в.п.
Середньомісячна заробітна плата працівників:				
номінальна, грн	к	13100	14200	108,4
Чисельність населення у віці 15-70 років, зайнятого економічною діяльністю, тис. осіб	979,6	800,0	830,0	+ 3,8
Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років у відсотках до населення відповідної вікової групи, %	56,5	37,7	38,0	+ 8,3 в.п.
Рівень безробіття, визначений за методологією МОП, відсотків до економічно активного населення у віці від 15 до 70 років, %	7,3	16,0	15,5	- 0,5 в.п.

к - дані не оприлюднюються через призупинення поширення статінформації у період дії воєнного стану

12. Регіональні програми, реалізація яких здійснюватиметься у 2024 році

№ з/п	Назва програми	Строк дії програми	Відповідальний виконавець програми
1	Обласна програма розвитку освіти Одещини на 2022-2024 роки	2022-2024	Департамент освіти і науки обласної державної адміністрації
2	Обласна комплексна програма реформування системи шкільного харчування в Одеській області на 2024-2027 роки	2024-2027	Департамент освіти і науки обласної державної адміністрації
3	Обласна цільова Програма «Здоров'я Одещини на 2024-2026 роки»	2024-2026	Департамент охорони здоров'я обласної державної адміністрації
4	Обласна комплексна програма соціальної підтримки населення на 2024-2026 роки «Соціальний захист населення в Одеській області»	2024-2026	Департамент соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації
5	Обласна комплексна програма запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статті, забезпечення гендерної рівності, протидії торгівлі людьми на 2024-2026 роки в Одеській області	2024-2026	Департамент соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації
6	Обласна комплексна програма реалізації регіональної політики щодо внутрішнього переміщення в Одеській області на 2023-2025 роки	2023-2025	Департамент соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації
7	Обласна комплексна програма реабілітації, інтеграції та соціального захисту Захисників та Захисниць України, членів сімей загиблих Одеської області на 2024-2025 роки	2024-2025	Департамент соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації
8	Обласна цільова соціальна програма «Молодь Одещини» на 2021-2025 роки	2021-2025	Департамент освіти і науки обласної державної адміністрації
9	Обласна цільова комплексна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2021-2025 роки	2021-2025	Департамент освіти і науки обласної державної адміністрації
10	Обласна комплексна програма «Культура Одещини – 2020-2024 роки»	2020-2024	Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини обласної державної адміністрації
11	Програма розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Одеській області на 2023-2025 роки	2023-2025	Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини обласної державної адміністрації
12	Обласна комплексна програма розвитку фізичної культури і спорту в Одеській області на 2022-2024 роки	2022-2024	Департамент фізичної культури, спорту і туризму обласної державної адміністрації
13	Комплексна регіональна програма забезпечення громадян житлом в Одеській області на 2024-2027 роки	2024-2027	Департамент соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації
14	Програма забезпечення житлом в Одеській області внутрішньо переміщених осіб, учасників проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасників проведення операції об'єднаних сил (ООС) на 2020-2024 роки	2020-2024	Департамент систем життєзабезпечення та енергоефективності обласної державної адміністрації

			<p>Одеське регіональне управління Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»</p> <p>Департамент соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації</p>
15	Регіональна цільова програма сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2023-2026 роки	2023-2026	Департамент цифрового розвитку, інформаційної політики та кіберзахисту обласної державної адміністрації
16	Регіональна Програма розвитку агропромислового комплексу Одеської області на 2019-2025 роки «Аграрна Одещина»	2019-2025	Департамент аграрної політики, продовольства та земельних відносин обласної державної адміністрації
17	Регіональна цільова програма енергоефективності Одеської області на 2024 - 2027 роки	2024-2027	Департамент систем життєзабезпечення та енергоефективності обласної державної адміністрації
18	Регіональна програма з благоустрою населених пунктів Одеської області на 2020-2024 роки	2020-2024	Департамент систем життєзабезпечення та енергоефективності обласної державної адміністрації
19	Програма газифікації Одеської області на 2010-2035 роки	2010-2035	<p>Департамент систем життєзабезпечення та енергоефективності обласної державної адміністрації</p> <p>ВАТ «Одесагаз»</p>
20	Обласна Програма надання фінансової підтримки комунальним підприємствам (установам, організаціям) спільної власності територіальних громад Одеської області, які забезпечують діяльність обласної ради та обласної державної адміністрації, та діяльність яких спрямована на забезпечення соціально-економічного розвитку регіону, на 2020-2024 роки	2020-2024	<p>Одеська обласна рада</p> <p>Департамент фінансів обласної державної адміністрації</p>
21	Програма розвитку конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва в Одеській області на 2021-2024 роки	2021-2024	Департамент економічної політики та стратегічного планування обласної державної адміністрації
22	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки	2021-2024	Департамент систем життєзабезпечення та енергоефективності обласної державної адміністрації
23	Регіональна програма з підтримки індивідуального житлового будівництва на селі «Власний дім»	2021-2025	Одеський обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі
24	Регіональна програма «Ліси Одещини на 2021- 2025 роки»	2021-2025	Одеське обласне управління лісового та мисливського господарства

25	Програма підтримки місцевих органів виконавчої влади Одеської області з питань реалізації реформ та делегованих місцевим радам повноважень на 2021-2024 рік	2021-2024	Департамент фінансів обласної державної адміністрації
26	Регіональна програма створення страхового фонду документації Одеської області на 2023-2027 роки	2023-2027	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами обласної державної адміністрації
27	Регіональна програма розвитку автомобільних доріг загального користування, вулиць і доріг комунальної власності Одеської області на 2024 рік	2024	Департамент капітального будівництва та дорожнього господарства обласної державної адміністрації
28	Обласна комплексна цільова програма «Безпечна Одещина» на 2022-2024 роки	2022-2024	Департамент фінансів обласної державної адміністрації
29	Регіональна програма цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки Одеської області на 2022-2025 роки	2022-2025	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами обласної державної адміністрації
30	Регіональна комплексна програми з охорони довкілля на 2024-2028 роки	2024-2028	Департамент екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації
31	Програма компенсації відсоткової ставки за іпотечними кредитами військовослужбовців Збройних Сил за контрактом, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Головного управління розвідки Міноборони, Національної гвардії, Держприкордонслужби, осіб рядового і начальницького складу ДСНС, поліцейських в Одеській області на 2023-2024 роки	2023-2024	Департамент економічної політики та стратегічного планування обласної державної адміністрації
32	Програма стабілізації соціально-економічного стану Одеської області	2023-2024	Департамент економічної політики та стратегічного планування обласної державної адміністрації
33	Регіональна Програма цифрової трансформації Одеської області на 2024-2026 роки	2024-2026	Департамент цифрового розвитку, інформаційної політики та кіберзахисту обласної державної адміністрації

13. Основні напрями розвитку та пріоритетні проєкти на 2024-2025 роки

Транспортна галузь

1. У 2024 році передбачається передача в концесію трьох портів – Ізмаїльський, Одеський та Чорноморський. Так, у порту Одеси планують передати у концесію пасажирський термінал. Потужності оцінюють у 52,6 млн дол США. За попередніми даними, концесійний проєкт передбачає передачу:

- яхтного комплексу загальною площею 15 500 м² та місткістю 86 суден;
- морської галереї площею 23 600 м² та можливістю приймати 1 млн пасажирів на рік;
- відкритих майданчиків площею 4000 м²;

У порту Чорноморська планують передати у концесію перший контейнерний термінал та поромний комплекс. Проєкт оцінюють у 48-160 млн дол США.

Вартість передачі порту Ізмаїл наразі не визначили. Проєктна потужність порту становить 8,5 млн тонн, він здатний завантажувати до 23 288 тонн на добу. Максимально можлива кількість оброблених суден — 6070 одиниць на рік. Валова інтенсивність обробки суден з навалювальними вантажами складає 5000 тонн на добу.

2. У зв'язку з блокуванням рф морських портів Великої Одеси постало питання пошуку нових альтернативних маршрутів транспортування вантажів, зокрема агропромислової продукції, до країн ЄС та інших ринків через Європу. Передбачається реалізація таких масштабних проєктів для нашого регіону:

- побудова мостового переходу через річку Дунай: Орлівка, Україна – Ісакча, Румунія, що дозволить інтегрувати українські шляхи до транс'європейської транспортної мережі, пришвидшити розвиток територій та посилити міжнародне економічне співробітництво з сусідніми країнами;
- будівництво залізничної ділянки Ізмаїл – Рені, що забезпечить збільшення навантаження на МТП Рені, зниження витрат перевізників на транспортування вантажів та посилить конкурентоспроможність виробників на європейському ринку.

3. Проєкт з відновлення «Міжнародного аеропорту «Ізмаїл» передбачає реконструкцію покриттів та обладнання злітно-посадкової смуги для можливості обслуговування повітряних суден лоу-кост авіакомпаній (A320 та B737-800); будівництво нового пасажирського терміналу; розвиток авіаційної та неавіаційної інфраструктури на умовах державно-приватного партнерства (готельний комплекс, вантажно-логістична інфраструктура, розбудова інфраструктури бізнес-авіації). Загальна вартість проєкту була до війни близько 650 млн грн.

Потребує оновлення проєктно-кошторисна документація на реконструкцію злітно-посадкової смуги, будівель та споруд.

4. Реконструкція автодороги М-14 міжнародного значення на території південних областей.

Міжнародна автомобільна дорога загального користування державного значення М-14 «Одеса-Мелітополь-Новоазовськ» на ділянці Одеса-Миколаїв-Херсон, є важливою для економічного та соціального розвитку південних регіонів та зміцнення оборонного потенціалу України.

З метою забезпечення стратегічної безпеки півдня Одеської області при надзвичайних ситуаціях необхідно провести реконструкцію дороги шляхом розширення її до 4 смуг та доведення до першої категорії.

5. Будівництво автомобільної дороги з мостовим переходом через Дністровський лиман.

Сьогодні стан дорожнього покриття та пропускна здатність причорноморських доріг у межах від гирла Дунаю до гирла Дніпра стають важливим елементом стримання в рамках стратегії національної безпеки. У цьому контексті необхідно виділити вразливість транспортної логістики по переміщенню необхідних сил у зону між Дунаєм та Дністром. Стратегічним напрямком вирішення питання транспортного з'єднання цієї території з центром Одеської області є будівництво мосту через Дністровський лиман.

Крім того, введення в дію поромного комплексу «Орлівка-Ісакча» через Дунай в Ізмаїльському районі і зростаюча кількість транспорту, який користується цією переправою, дають можливість стверджувати, що міст через Дністровський лиман не тільки стратегічно важливий, але і економічно доцільний, оскільки скоротить дорогу транспортного потоку на південь Європи.

Енергетика

Будівництво ПЛ 330 кВ «Новоодеська-Арциз» та дороги в обхід с. Паланка.

Сьогодні споживачі південно-західної частини Одеської області залежні від енергосистеми Республіки Молдова (110-440 кВ). Проєкт будівництва ПЛ 330кВ «Новоодеська-Арциз» із заміною АТ-2 на ПС 330кВ «Арциз», визначений як один з пріоритетних проєктів по південному регіону.

Для уникнення проходження високовольтної лінії по території Республіки Молдова та вирішення сьогоденної проблеми енергозалежності української енергосистеми від стабільності функціонування об'єктів енергосистеми Республіки Молдова НЕК «Укренерго» спільно з АТ «ДТЕК Одеські електричні мережі» обрано варіант проходження траси зазначеної повітряної лінії із використанням існуючої ПЛ 110 кВ.

Враховуючи нагальну потребу у підвищенні надійності та якості електропостачання, а також введення в експлуатацію нових енергетичних об'єктів, питання будівництва нової ЛЕП 330 кВ «Новоодеська - Арциз» перебуває на постійному контролі обласної державної адміністрації.

Промисловість

Одеський нафтопереробний завод – один із п'яти нафтопереробних заводів України і стратегічно важливий об'єкт для економіки держави, який припинив випуск нафтопродуктів з 2014 року. В умовах війни Одеський НПЗ практично єдине профільне підприємство України, де максимально збережене технологічне обладнання з переробки нафти. Підприємство розташоване на земельній ділянці площею 78 га з виробничою потужністю по переробці нафти 2,8 млн т на рік. Резервуарний парк підприємства налічує 45 резервуарів загальним об'ємом 230 000 м³.

Завод спеціалізувався на виробництві бензинів, реактивного палива, дизельного палива, газу технічного, мазуту топкового, нафтобітуму (дорожнього, покрівельного).

Для відновлення діяльності необхідно розглядати варіанти пуску окремих підрозділів у наступній послідовності та з необхідним обсягом фінансування:

- автономний запуск «Енергоцеху» (виробництво теплової та електроенергії). Враховуючи ситуацію в енергетиці країни, відновлення роботи цеху є вкрай актуальним, що дасть можливість виробляти 17,6 МВт електроенергії (17% постачання в енергосистему м. Одеса), що сприятиме зниженню енергозалежності регіону;

- відновлення роботи резервуарного парку - приймання, зберігання та відвантаження нафтопродуктів, перевалка з водного транспорту;

- пуск установок переробки нафти;

- пуск усіх установок заводу та вихід на проєктну потужність.

Також планується реалізація низки інвестиційних проєктів:

- Індустріальний парк «ЕКОПОРТ» - основні види діяльності: харчова переробна промисловість; машинобудування у форматі крупновузлового складання, інші види промисловості. У 2024 році заплановано інфраструктурно облаштувати інженерно-транспортною територією. Загальний розмір капіталовкладень – орієнтовно 8,5 млрд грн.

- Індустріальний АгроТехнопарк «Буджак» (Суворовська селищна рада Ізмаїльського району) - основні види діяльності: перероблення та консервування фруктів і овочів; виробництво: олії з нішевих культур, майонезу, крафтових сирів та бринзи, консервів з гусячого м'яса та паштетів; виготовлення виробів з рослинних матеріалів (очерет, виноградна лоза); виробництво шкіри, виробів з овечої шкіри та шерсті, пухових ковдр, подушок та теплої одягу з наповнювачем з гусячого пуху, пелетів з відходів лісового і сільського господарства та біо кормів для тварин. Загальний розмір капіталовкладень – орієнтовно 0,5 млрд грн.;

- Індустріальний парк «UKRGLASS INDUSTRY LLC» (Зеленогірська громада, Подільський район (комплекс «Заплавський цукровий завод») – основні види діяльності: виробництво флоат-скла, листового та автомобільного скла, виробництво склопакетів. Загальний розмір капіталовкладень – орієнтовно 11 млрд грн;

- Індустріальний парк «Р33» (на території колишнього підприємства). Парк створюється на території колишнього виробничого підприємства де розташовані промислові приміщення побудовані у 1973 році. Загальна площа будівель та споруд – 14,6 тис м², з них 10,0 тис м² – виробничо-складські, 4,6 тис. м²- інші (адміністративна будівля, їдальня, пост охорони-прохідна). Наявні підсобні приміщення, також вільні приміщення для розміщення офісів, загальною площею понад 80 м²;

- Індустріальний парк «Подільськ». Пріоритетні галузі: переробна промисловість (первинна та вторинна переробка сільськогосподарської сировини, виробництва харчових продуктів тощо); логістика (створення транспортно-логістичного центру з можливим відкриттям митно-ліцензійного складу).

Сільське господарство

Продовжиться реалізація проєкту з відновлення меліоративної системи. Аграрний сектор був та залишається в пріоритеті, у т.ч. розвиток овочівництва та садівництва, що сприятиме створенню та ефективному функціонуванню переробних плодово-овочевих підприємств. Для реалізації цієї мети в регіоні є родючі землі, однак необхідно реконструювати та модернізувати меліоративні зрошувальні системи. ОДА вже розпочала роботу у даному напрямку. Сьогодні затверджено

12 пріоритетних об'єктів відновлення зрошення в Одеській області на суму 750 млн грн. Проєкт передбачає:

- відновлення системи зрошення – орієнтовно до 100 тис га землі;
- збільшення урожайності в регіоні зернових культур на 50 %;
- збільшення урожайності в регіоні овочевих культур на 85 %.

Пріоритетне значення також має розбудова мережі промислових холодильних фрукто- та овочесховищ вздовж магістральних автодоріг.

Екологія

Проведення термінових ремонтних робіт на дамбі Хаджибейського лиману.

На даний час у місті Одесі склалася дуже серйозна ситуація на дамбі Хаджибейського лиману, по якій проходить об'їзна автомобільна дорога Одеси від селища Усатове до селища Котовського. Дамба в аварійному стані та потребує вжиття термінових заходів з відновлення її властивостей або реконструкції.

В умовах війни аварійність дамби може стати засобом наступу в руках ворога через можливість її прориву із незначним використанням наступальної ракетно-бомбової зброї.

На сьогодні не визначено будівельно-технічного, юридичного та експлуатаційного статусу зазначеного об'єкта, включаючи кадастрові характеристики щодо земельної ділянки, в зоні якої розташована дана споруда, також принциповим є аварійний стан дамби.

Наслідки потенціального прориву зазначеного гідротехнічного об'єкта через сезонні повені, раптові залпові зливи та регулярний багаторічний цикл інтенсивного обмерзання та відтавання будівельних конструкцій можуть призвести до затоплення території міста площею понад 23,0 км² (майже 50-ти промислових підприємств), що виведе з ладу системи енергозабезпечення, водопостачання та водовідведення Пересипського району м. Одеси та центральної частини міста з населенням понад 500 тисяч осіб. При цьому дамба Хаджибейського лиману є основою ділянки автомобільної дороги міжнародного значення М-28, що проходить територією новоствореного Одеського району - через смт Нові Біляри та Чорноморське.

Проте вирішення зазначеної ситуації можливо лише через комплекс заходів з капітального ремонту та реконструкції існуючого інженерного спорудження, що одночасно виконує функції гідротехнічного та транспортного об'єкта.

Водночас питання водовідведення в районі Хаджибейського лиману на території області мають розглядатися і вирішуватися комплексно та одночасно з вирішенням проблемних питань Куяльницького лиману, який отримав статус Національного природного парку.

Враховуючи дефіцит води у Куяльницькому лимані та надлишок у Хаджибейському, пропонується варіант щодо перекачування води у Куяльницький лиман з Хаджибейського шляхом очищення та доведення води до відповідних параметрів через віддалений випуск.

Пояснювальна записка
до доопрацьованого проєкту рішення обласної ради «Про затвердження
Програми соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області на 2024 рік»

1. Обґрунтування необхідності прийняття проєкту рішення.

Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статті 18 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», п.3.7. Регламенту Одеської обласної ради VIII скликання від 18 грудня 2020 року №10-VIII (зі змінами) Програма соціально-економічного та культурного розвитку області подається до обласної ради.

Проєкт рішення обласної ради «Про затвердження Програми соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області на 2024 рік» доопрацьовано з урахуванням пропозицій та зауважень, наданих на засіданнях постійних комісій Одеської обласної ради.

2. Мета та шляхи її досягнення.

Головною метою Програми є створення для мешканців регіону безпечних умов для життя, відновлення зруйнованої та пошкодженої виробничої, соціальної, інфраструктури та екосистем, подальший розвиток системи надання якісних та доступних освітніх, медичних, соціальних послуг, у тому числі внутрішньо переміщеним особам, сприяння соціальній адаптації захисників та захисниць України, що повертаються з війни, подальшої модернізації об'єктів житлово-комунального господарства та соціальної сфери, розбудови економіки за рахунок підтримки бізнесу та стимулювання інвестиційної діяльності.

3. Правові аспекти.

Постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєкту державного бюджету», від 31 травня 2021 року №586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки».

4. Фінансово-економічне обґрунтування.

Не потребує фінансування з обласного бюджету.

5. Позиція заінтересованих органів.

Проєкт рішення погоджено з керівництвом обласної державної (військової) адміністрації.

6. Регіональний аспект.

Проєкт рішення стосується питання формування та розвитку адміністративно-територіальних одиниць регіону.

7. Запобігання корупції.

У проєкті рішення відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

Відповідальним виконавцем є Одеська обласна державна (військова) адміністрація в особі Департаменту економічної політики та стратегічного планування облдержадміністрації.

Директор Департаменту економічної
політики та стратегічного планування
обласної державної адміністрації

Олексій ДМИТРЕНКО